YAZICIOĞLU MEHMED

MUHAMMEDİYE

"Kitab-ı Muhammediyye"

Dr. ÂMİL ÇELEBİOĞLU

3. cilt

Tercüman 1001 TEMEL ESER

Tercüman
1001 TEMEL ESER
57

Yazan:
Yazıcıoğlu MEHMED

Baskıya Hazırlayan:
Dr. Amil ÇELEBİOĞLU

MUHAMMEDİYE
cilt 3

Tercüman gazetesinde hazırlanan bu eser Kervan Kitapçılık A. Ş. ofset tesislerinde basılmıştır
Resimkopya: Remaver

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "Gerçek eserler" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip - toparlayacak ve günümüzün türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "Köşetaşı" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız "1000 Temel Eser" serisi, Millî Eğitim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve "Tercüman 1001 Temel Eser" dizisini yayınlamaya karar verdik. "1000 Temel Eser" serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâda her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler

önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

Tercüman Gazetesi Sahibi

Göre hem bitisinde ehl-i cahîm
Yazılmış ola fî semûmin hamim

EL-MEVTINÜ'S-SÂNÎ FÎ'L-HESÂB

(İkinci yurt, hesâba dâir)

Olısar demişlerdir ince hisâb
Devenin sütü sağılınca hisâb

Dedi ba'zılar ola bir sâat ol
Eger ma'siyettir ve ger tâat ol

Dedi şol kim açtı gözün gayndan
Ki tizrek ola tarfetü'l-ayndan

Ede çünki her kişiye Hak hesâb
Sana kendüye oldu ancak hesâb

«...Gerçekten Allâh, hesâbını pek çabuk görür.» *

Rivâyet durur kim Hak ede hitâb
Ki gelsin bugün versin ümmet hesâb

Diye Cebrâyil yâ Muhammed gine
Getir ümmetini hesâb yerine

Pes ol vakt meşâyih dizin çökeler
Kalanı kamusu yüzün çökeler

(*) *«Cehennem ehline yakıcı rüzgâr ve kaynar sular vardır» Vakıa Sûresi, 42. âyetten.*

(**) *Âl-i İmran Sûresi, 199. âyet.*

Diyeler ki yâ Ahmed âh nidelim
Bu hâl ile biz kancaru gidelim

Resul ayda yâ Rabbi ümmet zaîf
Ne kılsın beden çünki himmet zaîf

Ki toprak bularun etin ditdidi
Sünüklerini hod turâb etdidi

Bu kez şimdi dersin ki verin hesâb
Bu hâl ile kim eyleye ihtisâb

Çü sensin hakîm kim ede hükmüne i'tirâz
Çü sensin Alîm kim ede ilmine i'tirâz

Eger hışm edersen bugün emr ü ferman senin
V'eger etmesen kim ede hilmine i'tirâz

Kızım Fâtıma olsun ümmetlerime fedâ
Ki bunlar hesâb içre tâ olmaya inkıbâz

Hadîce fedâ Âyişe hem Hasan'la Hüseyn
Ki tâ kim zaîf ümmetim bulmaya inkıbâz

Bu söze pes ağlaşa arş ile kürsî katı
Yedi gök melekler döke sanki gözden hıyâz

Kamu enbiyâ ağlaya nefsî nefsî diye
Döke bu çeşm çeşmesi yere yüzden hıyâz

Muhammed mübârek başın secdeye koyuban
Diye yâ İlâhî beni eyleme inkırâz

Ki senden ne cennet dilerven bugün ne Burak
Dilerven ki benden seni evleme inkırâz

Eger ümmetime azâb eder isen bugün
Kamu tâatim eyledim ben bulara müfâz

Diye Hak Taâlâ bugündür şu gün kim gerek
Ne kim etdise bula nefs âşirkârâ müfâz

Bugün kimseye zulm olunmaz bulur netdise
Gerek kim ne yere ki lâyıksa vara müfâz

«Bugün herkes kazandığı ile cezâlanacaktır. Zulüm yok bugün...» *

Diye rahmetin isterem bunlara yâ Rahîm
Diye eylese pes ede yâri yâre müfâz

Şu denlü verem ümmetine senin ben atâ
Ki geçmez idi hâtırından dil-ârâ müfâz

«İleride (kıyamet günü), Rabb'in sana (şefâat makaamını) verecek de hoşnûd olacaksın.» **

Velî şimdi mîzâna varmak gerek ümmetin
Ameller bilinmek içindir ol ara müfâz

Haber vardır işit Ebû Tâlib-i Mekkî'den
Ki Kuutu'l-Kulûbunda eder diyâra müfâz

Ki râvî durur Âyişe kim buyurdu resûl
Kim elfâzı gevherden etti nisâra müfâz

Kıyâmette emr ede Hak enbiyâya dedi
Kim ümmetlerinde edeler hesâb irtiyâz

Bana ayda kim yâ Muhammed hesâb etme sen
Ben aydan kim ben eylesem ihtisâb irtiyâz

(*) *Mü'min Sûresi, 17. âyet.*
(**) *Duhâ Sûresi, 5. âyet*

Ki tâ muttali' olmasa kimse hiç bunların
Kabâyihlerine kim etti bular ıngımâz

Diye yâ Muhammed dilersin ki hiç kimsene
Bularun uyûbunu etmeyeler ingımâz

Ben anı dilerven ki bilmeyesin sen dahi
Hemin ben bilem ben hesâb edem edem iyâz

Zihî ekremü'l-ekremîn gör ne ikrâm eder
Zihî Erhamü'r-Rahimîn eder ol dem ıyâz

EL-MEVTINÜ'S-SÂLİSÜ Fİ'L-MÎZÂN

(Üçüncü yurt, mîzâna dâir)

«Kıyâmet gününde amellerin tartılması haktır...» *

Gel ey seyr edici cihanda hadâyık riyâz
Gel imdi temâşâ kılarsan hakaayık riyâz

Gözün aç bekaa mülkünün gözle gülzârını
Nice bir teferrüc kılasın şakaayık riyâz

İşitgil ki mîzan ne şekl üzre kurılısar
Ki tâ bilesin uşbu sözden dakaayık riyâz

Terâzinin ola lisânı iki keffesi
Tuta âlemi nûr içinde rakaayık riyâz

Yedi kat göğü yerleri kosalardı eger
Sığardı birinin içine tarâyık riyâz

(*) *A'râf Sûresi, 8. âyet*

Durup arşın önünde cennet sağında durur
Solunda cehennemdir ona ne lâyık riyâz

Sağı keffesi nûr ola tartıla hasenât
Kim iyl:k edenlere verile bayık riyâz

Solu zulmet ola ki tâ tartıla seyyiât
Bu yüzde kaçan göriser kimse râyık riyâz

Zi bir kim iki ev yarattı ki tâ göreler
Birisinde zindan birisinde halâyık riyâz

Hüviyyet serîrinde oldur menîü'l-kemâl
Celâli serâ-perdesinde bedîü'l-cemâl

Buyurmuştur işit Habîb-i Celîl
Ki mîzânı tutan ola Cebrayil

O mizan bu mizana hiç benzemez
Dahi vezni evzâna hiç benzemez

Ağırı agısardır a'lâya bil
Akar yiynisi arz-ı süflâya bil

«İşte o vakit, kimin tartıları (iyilikleri) ağır gelmişse», Artık o, hoşnûd bir hayattadır.» (*)

Diye Hak ki tart Halkın a'mâlini
Ki versin alan ıssına mâlini

Ne dirhem var anda ne dînâr ola
Velî zâlimi hasmı kınar ola

Sevâbın bulur ise alısar ol
Veger bulmasa dinle n'olısar ol

(*) *Kaaria Sûresi, 6., 7. âyetler*

Alalar günâhını mazlumların
Uralar omuzuna zâlim erin

Onu dağ gibi ona yükledeler
Cehennemlere onu iledeler

Bu kez bil kim a'mâl ki tartılısar
Ne sûrettedir nicesi olısar

Dediler dedi İbni Abbas meger
Kim Allâh bu a'râzı ecsâm eder

Ameller arazdır cevâhir ola
Musavver olup anda zâhir ola

Pes evvel ki tartıla dedi resûl
Sehâvet ola hüsn-i hulk ile ol

Hem âhirde el-hamdü'lillâh ola
Buyurdu ki mîzan onunla dola

Gönülden geçenleri tartmayalar
Dahi zikri mîzâna katmayalar

Sebeb n'oldu tevfîdi katmayalar
Amel tartalar onu tartmayalar

Budur kim ona şirk mukaabil durur
Ki tevhîd onu gayr-i kaabil durur

İkisini mîzâna katmayalar
İkisini bir yerde tartmayalar

Rivâyettir ata oğul buluşa
Biri birisiyle bunu söyleşe

Ki ben yâ oğul seni beslemişem
Sana türlü iylikler eylemişem

Şu vaktdin ki sen âciz idin fakir
Elimde küçücüktün oldun kebîr

Yedirdim içirdim yalın komadım
Seni bir gün incidüben kovmadım

Gel imdi günâhım birazcık götür
Yahud müzdünü ver birazcık getir

Ki mîzânım ola onunla sakîl
Gel imdi bu gün ey oğul öyle kıl

Kaça vermezem onu sana diye
Ki ben dahi muhtâcem ona diye

Ata ve ana kardeşinden kaça
Dahi evdeki evdeşinden kaça

«O gün kişi kaçacak kardeşinden», **«Anasından** ve babasından,» «Zevcesinden ve **oğullarından...»** *

Alî der resûl bir gün emr eyledi
Namazı cemâatla kılın dedi

Ki ger gökleri yerleri alsalar
Denizleri ve dağları salsalar

Kamer şems u necm ü vuhuş u tuyur
Dahi kürsi arş cennet ü nâr u nûr

Salınsa melek enbiyâ güç ile
Beşer cin de Ye'cûc u Me'cûc ile

Gele bir namâzın sevâbı ağır
Koman pes cemâat kebîl ü sagîr

(*) Abese Sûresi, 34., 35., 36. âyetler.

FASLÜN Fİ'L-MUHÂSAMÂT

(Hesablaşmalar)

Rivâyettir ol gün şu denlü ola ihtiyât
Ki halkın içi de dışı da dola ihtiyât

Kim evvel kaçan anda Kaabil ola kardeşi
Ki Hâbil'i öldürdü idi bula ihtiyât

Kaça hem Halîl atadan anadan korkudan
Halîl'i kaçıcak nola her kula ihtiyât

Kaça avreti da'visinden dahi Nûh'u Lût
N'olaydı diyeler ki etmeyedik ihtilât

Kamudan mukaddem çekişiser ehl ü 'ıyâl
Diyeler n'olaydı ki bilmeyedik ihtilât

Oğul kız diyeler ki öğretmedi bize dîn
Ata ayda n'olaydı kılmayadın ihtilât

Tuta 'avreti kim bana sen yedirdin harâm
Bu sözden gireydi eger bulsa semmü'l-hıyât

Diyeler ki yâ Rab bu gün hakkımız alıver
Gözün mü aça kim göre olsa semmü'l-hıyât

Rivâyet ederler kim Allâhu azze ve cel
Nidâ eyleye edeler bî-kalem inzibât

Ki bir pâdişâhem ki zulm etmezem kimseye
Çü deyyânem imdi gerek kim kılam inzibât

Ki hiç kimseye komayam zâlimin zulmunu
Ya illâ ben etmiş olam zulmu bî-irtibât

Ki boynuzlu koyuna soram ki boynuzsuzu
Niçin süstü idi güç edip onu der-ribât

Soram ne sebebden ki delmiş idi taşı taş
Ağaç ağaca niçin etmiş idi inhirât

Ben ol âdilem kimseye cevr ü zulm etmezem
Ben ol hâkimem hükmüm olmaz benim inhitât

Pes andan tuta nâ-hak ölen kişi kaatili
Ki niçin bana urdun idi bıçak yâ siyât

Uranı süneni tuta da'vicisi diye
Suçum ne idi urdun idi nacak yâ siyât

Ona erişe da'viler kim gele cism ü can
Diye can ki yâ Rabbi ben etmedim inbisât

Elim ayağım yoğ idi kim tutam yürüyem
Gözüm yoğ idi görmedim kılmadım inbisât

Cesed ayda yâ Rab yarattındı çünkim beni
Bir ağaç gibiydim nedir bilmedim inbisât

Elim ayağım tutmaz idi ki ben yürüyem
Gözüm görmez idi ki tâ anlayaydım bisât

Kaçan kim bana geldi can hemçü nurdan şu'a
Eğer gelmese can nite ben bileydim bisât

Çü geldi dilim söyledi gördü gözüm benim
Elim ayağım tuttu yürüdüm oldum neşât

Ne suç etdise can ediptir suçum yok benim
Egerçi ki bir kaç gün onunla buldum neşât

Diye Hak Taâlâ ikiniz dahi suçlusunuz
İkiniz dahi doğru varmadınızdı Sırât

İkiniz şu kötrüme benzer ki gözsüz ile
Ki bir bağçeye nâgehân etdiler iltikaat

Bu kez bindi gözsüze kötrüm yola girdiler
Varıp yemişi yediler eylediler sumât

Sizin de buna benzerdi hâliniz dünyede
Ki terk ettinizdi ikiniz dahi iştirât

İkiniz de lâyık olupsız azâba bugün
Cezânız iderven eger eylesem iktisât

Gel imdi günâh etme ettinse tiz tevbe kıl
Niçin suç edesin çekesin niçin ihtiyât

Beşer suç edicidir Allâh bağışlayıcı
Vesîle Muhammed'dir olursa çün ihtiyât

Çün oldur Habib pes odur seyyid-i kâyinât
Çün oldur şefî' pes odur mesned-i mümkinât

Olısar durur anda kaazî Celîl
Kime hışm ede kime râzî Celîl

Şu denli sorula kişinin suçu
Ki' gurlamış olsa kişi bir keçi

Tutup hasmı da'vi edicek onu
Diye almadım ben onu yâ Ganî

Diye Hak tanıklık verirse elin
Cevâbında onun nedir der dilin

Tanıklık vere aldığına eli
Diye kaadir idin ki verdin dili

Velî almadım ben keçisin bunun
Diye ver tanık alduğuna senin

Şu yerden kim ol onu almış ola
Tanıklık vere ol yer anda gele

Diye yeri söylettin ey Bâr ü Bîr
Ki sensin alâ külli şey'in Kadîr

Velî almadım ben keçisin bunun
Diye var tanık aldığına senin

Keçinin tosu ger tanıklık vere
Nizâ'ın erer mi bu kez âhire

Tanıklık vere pes keçinin tosu
Açıla işinin yüzü örtüsü

Bu kez yalvara ayda yâ Destirest
Tos ile mâlin buldu alsın ko pes

Buyurmuş durur Mustafâ'yı Hudâ
Kerem kânı ahde vefâ-yı Hudâ

Kıyâmette iki kişi diz çöke
Birisi birini yapışıp çeke

Ki zulm eyledi hakkını al benim
İlâhî elim tut bugün gel benim

Buyura ki ver hakkın etme cevab
Diye kalmadı bende aslâ sevâb

Diye kalmamış hiç sevâbı bunun
Diye kim güç olmaz kapında senin

Buyurgıl götürsün günâhım benim
Çün inletip almış idi âhım benim

Diye Hak ki başın yukarı götür
Göre uçmak içre medâyin yatır

Şehirler durur ak gümüşten ulu
İç kılzıl altın saraylar dolu

Ki lülüler ile dizilmiş durur
Diye bu kiminçün düzülmüş durur

Bular kankı peygamberedir nasîb
Veyâ kankı sıddıklaradır nasîb

Şehîdin buna kankısı iriser
Aceb bu makaamâta kim giriser

Diye Hak onundur ki vere behâ
Diye kim vere çün budur münteha

Diye sen verirsin behâsın bunun
Diye bildir imdi çün ihsan senin

Diye afv edersen karındaşını
Erişmiş göresin buna başını

Diye yâ İlâhî ki afv eyledim
Bana ettiği zulmu mahv eyledim

Buyura var imdi yapış eline
Alıp cennete git bile salına

Pes andan buyurdu ki takvâ edin
Hem ıslâh edip terk-i da'vâ edin

Kim Allâh hakîkatte iflâh eder
Ki mü'minler içinde ıslâh eder

Resûlullâh S.A. buyurur ki: «Allâh'dan sakının ve birbirinizle olan münâsebetlerinizi düzeltin, çünki Allâhu Taâlâ, mü'minlerin arasını ıslâh eder.»

FASLÜN FÎ HİTÂBÂTİ'LLÂHİ TAALA

(Cenab-ı Hakk'ın hitâbâtı)

Hitâb ede saf saf bu kez eyleye Hak lihâz
Hesâb ede harf harf kamuya muhakkak lihâz

Muâz nakl eder kim buyurdu Habîb-i İlâh
Dedi aydayın mı ki nolısar esbak lihâz

Kim evvel ne söyleye Hak cümle mü'minlere
Nedir diye mü'minler evvelde mülhak lihâz

Dedik kim buyur yâ resûle'l-İlâh bilelim
Dedi kim bu resme idiliserdür ol Hak lihâz

Diye kim sever miydiniz hiç likaamı benim
Diyeler severdik ederdik biz eşvak lihâz

Diye pes niçin bunca ederdiniz siz günâh
Diyeler ki afvinden isterdik ancak lihâz

Diye öylese vâcib oldu sizi afv edem
Beni göresiz idesiz şimdi uçmak lihâz

Buyurmuş durur geri bir söz aleyhisselâm
Ki hiç kimseye olmaya anda kaçmak lihâz

Ki beş nesneden sormayınca benî Âdem'e
Ayağını yerden kımıldatmaya bak lihâz

Biri bu ki ömrün ne yerde fenâ eyledi
İkinci yiğitliğini kıldı mı ihtifâz

Üçüncüsü mâlin ne yerden kazanmış durur
Ne yere onu harc eder bildi mi ihtifâz

Budur ona dördüncü kim eyleye Hak suâl
Ki ilminde nice amel eyledi inhifâz

Buyurdu hem evvel kıyâmette hükm olunan
Biri bu şehîd oldu etmedi cânı hifâz

Ona bildire verdiği ni'meti cümlesin
Diye kim ne kıldın bu ni'mette onu hifâz

Diye kim yolunda kıtâl ettim oldum şehîd
Verip başımı etmedim anda kanı hifâz

Diye kim yalan söyledin kasdın işbu idi
Diyeler bahâdır er idi ederdi gıyâz

Bu sözü dediler idi dünyede sana pes
Buyura kim onu tutalar şidâd u gılâz

Zebâniler onu yüzü üstüne süriyü
Cehennemlere tâ atalar şidâd u gılâz

İkinci kişi okusa ilmi öğretse hem
Velî muhlis olmasa etse riyâ ittiâz

Ona dahi i'lâm ede verdiği ni'meti
Sora ne amel kıldın onunla ya ittiâz

Diye ilmi Kur'ân'ı öğrendim idi çü ben
Ederdim nitekim eder evliyâ ittihâz

Dahi ilmi Kur'ân'ı ta'lîm ederdim ki halk
Ederlerdi benden bular sîmyâ ittihâz

Diye kim yalansın velî niyyetin bu idi
Diyeler eder der-pey-i asfiyâ ittiâz

Onunçün okurdum ki âlim diyeler sana
Dedilerdi eder idin kibriyâ ittiâz

Buyura zebânîler onu dahi süriyü
Atalar oda k'itmez idi hayâ ittiâz

Aceb hiç kulağına girer mi uşbu hadîs
Scnin girmez ise eder etkıyâ ittiâz

Bu sözü ki dedi geri muttekîler tutar
Ki zîrâ ki hiç eylemez eşkıyâ ittiâz

Kıyâs eyle âlim riyâ etse câhil nola
Bu sözden pes etsin fakîr agniyâ ittiâz

Şu kim bildi Allâh'ı ol okudu ilm-i din
Tutup ilmini eyledi pes ziyâ ittiâz

Şerâyi' tarâyık maârif hakaayık bi-yâft
Giriftest ez seyyidi'l-enbiyâ ittiâz (*)

Çün oldur Habib pes odur Seyyid-i kâyinât
Çün oldur Şefî' pes odur mesned-i mümkinât

Çü bildin ikisin sorulanların
Üçüncüsü budur sorulan erin

Bu oldur ki vermişti Hak ona mâl
Tena'umda bulmuştu gâyet kemâl

Getireler onu suâl eyleye
Ona verdiğin arz-ı hâl eyleye

Ne kıldın bu malı nefîs donları
Neye sarf edip neyledin bunları

(*) *Herkes peygamberlerin efendisinden nasîhatın kabul etmiş, şerîat, tarîkat, marifet ve hakikatlerden hissedar olmuştur.*

Diye şol işi kim severdin onu
Ona vermişem malımı yâ Ganî

Taleb eder idim rızânı senin
Bugün sav başımdan kazânı senin

Diye kim yalansın katımda benim
Ayandır işin hazretimde benim

Onunçün verirdin diyeler cevâd
Ki kesb idedin dünyede ya'ni ad

Dedilerdi dünyâda onu sana
Ol addan ne var şimdi kanı sana

Buyura zebânîlere tutalar
Yüzün süriyü odlara atalar

Kanı malı n'oldu getir hocanın
Kanı hâli n'oldu getir hocanın

Kanı günbed-i lâjiverdî onun
Kanı merkad-i lâle-verdî onun

Kanı buk'a-i zer nigârı onun
Kanı kubbesinde nigârı onun

Kanı hocanın lâleden haymesi
Kanı hocanın aladan geymesi

Kanı Behmen ü kanı İsfendiyâr
Kanı n'oldu deyyâr u yâr u diyâr

Kanı tâk-ı Kisrâ kanı zer-nitâk
Kanı şâhı onun ne kasr u ne tâk

Kanı n'oldu eyvân-ı âlî kanı
Kanı anda şemsü'l-meâlî kanı

Kanı Keykubâd kanı Efrâsiyâb
Yele gitti iller sele asiyâb

Kanı kasr-ı Kayser kanı câm-ı Cem
Kanı resm-i Rüstem kanı nâm u nem

Kanı ol zer-endûd âlî saray
Kanı anda sadra çıkan bedr ay

Kanı ol müberka' murakka' firâz
Kanı ol musanna' murassa' tırâz

Oluptur sarâyı harâb u harab
Saray ıssı oldu turâb u turab

Yanar idi odunda ûdu onun
Çıkar idi ayyûka dûdu onun

Bu kez baykuş öter ki hayy lâ-yemût
Bu kez perde-dârı durur ankebût

Bu kez toprak oldu be-külli hebâ
Bu kez âhiret geldi uş merhabâ

Bulunmaz biri kim medet eyleye
Başına gelenleri redd eyleye

Dirîgâ kanı göz kim idrâk ede
Göre onu kim akl-ı derrâk ede

Gönül vermeye dünyenin câhına
Ki zîrâ düşer sonucu çâhına

Yeter lokma hırka bir içim şarâb
Kalanı durur zîra onun serâb

Helâline vardır hakîkat hesâb
Harâmına olur azâb u ikaab

Çü bu nükteli sözleri eyledin istimâ'
Bu söze münâsib geri bir sözü kıl semâ'

Gelir nakl-i Keşşâf'ta kim Hak firiştehlere
Buyura getirin berü hâzır edin sirâ'

Onu kim verirlerdi dünyâda sultanlara
Hem a'vânına bunların isteyip irtifâ'

Pes ol bîdevîz atları hem nefîs donları
Getireler envâ'-ı mâl ile elvân metâ'

Buyura getirin bana imdi verdiklerin
Benim yoluma göreyin n'itdiler istinâ'

Getire bular pâre etmek bakır akçalar
Ya bir pul veyâ eski donlar yamalı rikaa'

«Hem kendilerinin hoşlanmamakta oldukları kızları Allâh'a isnâd ediyorlar...» *

Firiştehler ayda revâmıdı kim Tanrı'çün
Bunun gibi hor nesneleri idesiz zirâ'

Abes yerlere nâzenîn malı çüridesiz
Riyâya fesâde viresiz diyâr u bikaa'

Çü Hak yoluna az verenin bu ola işi
Cigânın nite ola hâline kıl ıttılâ'

Veyâ şol kim isrâf ede malını yok yere
Ne Hak râzî ola ne kendi ede intifâ'

(*) *Nahl Sûresi, 62. âyet.*

Onun gibi bî-devletin bil ki dünyâsını
Ya vâris yiye ya ziyâna gide bî-nizâ'

Dirîgâ ki câhil gözün açmaz kim göre
Ki burnuna yel girdi etti ona ittibâ'

Sakalını serper bıyığın burar ya'ni kim
Begem nâyibem yâ bahâdurvan adım şücâ'

Demez kim ecel erişir bir gün öliserem
Bu maldan bana n'ola hâsıl hemin bir sudâ'

Çü avret oğul kız bana cümle düşmen imiş
Niçin eyleyem malımı düşmene pes riyâ'

Bilir misin ey gâfil işbu neden yel kovar
Savul yurt eder dünyede ucb ile ibtidâ'

Onunçün durur urdu burnuna şeytân havâ
Tutar buyruğunu eder sözüne inhidâ'

Bu dünya çü gölge gibidir kaçarsan kovar
Kovarsan kaçar kovmagıl etmeye hidâ'

Bugün nice yoksulu hor göreler agniyâ
Yarın kendiler de eder dünyeden inkıtâ'

Buyurmuş durur hod işit Seyyid-i kâyinât
Ki yoksul u bay etseler tâate ictimâ'

Berâber değildir meger her amel yanına
Bay on bin derâhim gümüş koya bî-imtinâ'

Rivâyet ederler kıyâmette dervîşi Hak
Katına kıgırıp ona özr idiser şiyâ'

Ki izzim celâlim hakçün sana dünyede
Niçemaki vermemiş idim bikaa u kılâ'

Onunçün değildi ki katımda sen hor idin
Velî onunçün ederdim sana ihtirâ'

Ki bugün vereydim kerâmet fazîlet sana
Vereydim sana kudret elim ile ben rezâ'

Var imdi bugün saf saf etse şu kullarımı
Ki bir lokma vermiş idi sana veyâ bir zirâ'

Şu kim verdi dünyâda sana taam yâ libâs
Benimçün içirdi bir içim su yâ bir fukaa'

Eline yapış al git onu bugün uçmağa
Bula bir bir onları pes eyleye intizâ'

Fakîri sever Hak fakîri sevenleri hem
Ki zîrâ fakîr eyleyiptir cihâna vedâ'

Çün el-fakru fahri buyurdu Habîb-i İlâh
Onun sözünü ilmi olan eder istimâ'

Çün oldur Habib pes odur Seyyid-i kâyinât
Çün oldur şefî' pes odur mesned-i mümkinât

Bu sözüme kuvvet geri bir haber
Geliptir dürüst nakl ile mu'teber

Enes râvidir kim buyurdu resûl
Ki cîfe diyiptir buyurdu resûl

Zamanın kaçan kim ola âhiri
Belire işin bâtını zâhiri

Kim ümmetlerim üç bölük olısar
Niçemaki şark ile garb tolısar

Biri bu ibâdette ihlâs eder
Tapar Hakk'a tâatde ihlâs eder

İkinci riyâyile tâat kılar
Üçüncü budur kim ibâdet kılar

Velî kasdı budur ki dünyâ bula
Yiye halkı ya'ni ki münye bula

Kıyâmette Hak cem ede bunları
Bu kez dinle bir bir nide bunları

Sora ehl-i dünyâya evvel ayân
Ki izzim celâlümçün eyle beyân

İbâdette maksûdunu söylegil
Niçindi bu dem onu şerh eylegil

Diye maksûdum halkı yemek idi
Diye menfaat yok bir emek idi

Pes emr ede kim bunu oda atın
Yanacak kişilerle bile katın

Bu kez ol riyâcıya sora ayân
Ki izzim celâlümçün eyle beyân

İbâdette maksûdunu söylegil
Niçindi bu dem onu şerh eylegil

Diye dinle ya sahibe'l- kibriyâ
İçim bu idi kim kılardım riyâ

Diye faide eylemez ol sana
Alın bunu da gidin oddan yana

Pes ihlâs edene sorısar ayan
Ki izzim celâlimçün eyle beyân

İbadette maksûdunu söylegil
Niçindi bu dem onu şerh eylegil

Diye sensin a'lem İlâhî ki ben
Rızan ister idim bilirsin hu sen

Senin vechini zâtını istedim
Koyup âlemi katını istedim

Diye gerçek aydur kulum Hak dedi
Sözünü musaddak muhakkak dedi

Alın cennete gidin i'zâz ile
Buna türlü lûtf edin i'zâz ile

«... Yaptıkları ameller boşa gitmiştir. Zâten bütün yapmış oldukları şeyler boştur.» (*)

Bu sözden de aldın mı hiç i'tibâr
Ya sildin mi ey yâr gönülden gubâr

Bu söze muvâfık geri bir dahi
İşit bir aceb sözde takrîr dahi

Huzeyfe dedi kim buyurdu resûl
Gözet dîni nice kayırdı resûl

Kıyâmet de bir kavm geliser dedi
Amelleri şöyle olısar dedi

Ki dağlar gibi olısardur yüce
Oda buyura bakmaya ol hoca

Dediler beyân eyle kimdir bu kavm
Dedi kim kılalar salât ile savm

Velîkin harâmı göricek bular
Segirtip ona şöyle sıçrayalar

Yele gidiser pes ibâdetleri
Yanalar oda bile tâatleri

Bu söze münâsib sözüm var tutarsan kulag
Hadîs ile tefsîr ile söylerem etme lâg

(*) Hûd Sûresi, 16. âyet.

Rivâyet eder İbni Abbas buyurdu resûl
Ki her kim harâm avret ile alışsa kucag

Kıyâmette elleri bağlı gele boynuna
Buyura oda atalar tuta anda otag

Ne söz kim onun ile söyleşti her sözüne
Gerek habs ola bin yıl ede ol odda durag

Rivâyet ederler ki Hak idiserdür nidâ
Ki düşmenlerim kan dolmuştu şehr ü sokag

Diye Cebrayil çok durur düşmenin dünyede
Bugün kankı düşmenlerine edersin yarag

Diye kanı onlar ki sarhoş olup öldüler
Kim olmadılar dünyede başı hoş aklı sag

Dahi kanı onlar ki derler helâldir zinâ
Sürün kim zebânîler ursun başına çomag

Cehennem durur dâm onun tânesidir haram
Halâyık tutulmag için kurdular onu ag

Görür zîrek ol tâneyi görmez ahmak velî
Onunçün tutulur nice kim tutulur kelâg

Harâmı göricek tanar aklına âkıl er
Uyar nefse câhil düşer cîfeye hemçü dimâg

Husûsâ sahîh nakl ile sâbit olmuş durur
Ki kankı kişi kim beg olsa ederse dimâa

Getireler onu eli bagli zencîr ile
Dura tâ kıyâmet işinden olunca ferâg

Eğer âdil olursa kurtula cennet bula
Ve ger zâlim ise cehennem ola od ocag

Rivâyet ederler ki zulm eyleyen kâdîlar
Bular begler ile bile kopar olmaz ırag

Veger âlim ise ne bahs olısar âdil ol
Kopa Seyyidi'l-mürselîn ile ol yüzü ag

Bu sözler ki nakl eyledim zehreler çâk eder
Şu kim ilmi vardır erir korkudan hemçü yag

Çü söz uşbu minvâle erdi işit bir haber
Buyurdu resûlüne Hak eyledi ol belâg

«Kıyâmette, o biriktirilen altın ve gümüşlerin üzerleri cehennem ateşinde kızdırılacak da bu mal toplayanların alınları, yanları, sırtları bunlarla dağlanacak...» (*)

Buyurur kaçan kim zekât farz olan vermese
Oda kızdırıp uralar malın alnına dag

Dahi altının gümüşün kızduruban onun
Uralar onun arkasına ve yanına dag

Onunçün bu üç yerden ona ederler azâb
Ki yüzün yanın arkasın döner idi aşag

Dahi kim ki hayvan zekâtını vermese ol
Yılan ola boynuna dolaşa soka uzag

Soka onu çak kell sinde katı darb ile
Ki hiç benzemeye acısına kılıç nacag

Diye ben senin malınam vermedindi zekât
Hazîne edinip kapımda kodundu ırmag

Yetîm malını hod yiyen kişinin zulm ile
Dola od ile karnı ola sanasın ki dag

(*) *Tevbe Sûresi, 35. âyet.*

«Yetimlerin malını zulmen yiyenler, karınlarına ancak bir ateş yerler ve yakında alevli ateşe gireceklerdir.» (*)

Haberde geliptir ki dünya muallâk dura
Havâda ki gûyâ kim ol söyünmüş çerâg

Hitâb ede Hak kanı ehlin ne oldu diye
Diye geldi emrin suyum gitti kurudu bâg

Yıkıldı kusûrum husûnum harâb oldu hep
Kamu ehlim öldü bozuldu kanı hüsn ü çag

En ednâ velîne beni eyle bu gün nasîb
Diye vermedim şimdi mi eyleyem insibâg

İlâhî sakın gözümüz gönlümüz dünyeden
Seninle resûlün sözüne tutalım kulag

Çün oldur Habib pes odur Seyyid-i kâyinât
Çün oldur şefî' pes odur mesned-i mümkinât

Ebu'l-Leyş ile şeyh Gazzâlî'den
Dürüst söz durur bu iki âlîden

Kıyâmette dört sınıfa hüccet eder
Ki dört enbiyâ ile işit nider

Ki tâ bilesin âdetin Rabb'inin
Becid kılasın tâatın Rabb'inin

Ganîdir biri ayda verdindi mal
İbâdetten etti beni iştigâl

(*) *Nisâ Sûresi, 10. âyet.*

Diye kim Süleyman dahi bay idi
İbâdetten onun beli yay idi

İkinci diye kul idim hor idim
İbâdetten onunçün dûr idim

Diye olmadı mıdı Yusuf da kul
İbâdetten usan degil idi ol

Üçüncüsü ayda ki yoksul idim
İbâdetten onunçün soludum

Diye senden efkârdı Îsâ kulum
İbâdetten aslâ komadı yolum

Bu kez ayda dördüncüsü hastadum
İbâdetten enindi dem-bestedim

Diye kim işittin mi Eyyûb'u hîç
İbâdetten oldu mudu hîç pîç

Bu resme hesâb eyle harf harf
Velî ede deryâları jerf jerf

En evvel sorulan namâz olısar
Kılan aydısar kim nem az olısar

Namazı tamâm ise buldu felâh
Tamâm olmaz ise bulamaz necâh

Farîza eger naks ola kişiden
Hayâtı gidiserdür endîşeden

Buyura ki kuluma kılın nazar
Tatavvu'dan onun namâzı ne var

Onu onun ile tamâm ediniz
Onu bu sebebden hümâm ediniz

O gün şol kadar ihtisâb olısar
Ne ettiyse kişi hesâb olısar

Ki hattâ Fetâvâ'da gelmiş durur
Onu ehl-i ilm akla almış durur

Kişi ger cenâbette bir kılını
Teninden giderse işit dilini

Bu kıl ayda kim yâ İlâhî niçin
Giderdi beni yaykanısardı çün

Cenâbette niçin giderdi beni
Sor ona bu işi niderdi beni

Bu sözler de girdi mi sem'ına hîç
Aceb od erişti mi şem'ine hîç

Aceb var mı yürekte yâren senin
Aceb var mı gökte sitâren senin

Niçin korku gelmez senin kalbine
Sanırsın ki bakmayalar kalbına

Ki tallâhi kıl kıl hesâb idiser
Kakırsa sonucu azâb idiser

Sözün tutma rindin sen eyle salâh
Eger harc ederse hezâr ıstılâh

Eger aydur ise ko nittigimi
Dedigimi tut etme ettigimi

Denilse kim değil tal'atın sâtı'a
Ki Kur'ân durur hüccet-i kaatı'a

İlâhî bize pes inâyet sen et
Çün azduk yolundan hidâyet sen e

Gâniler gânisi Ganî Tanrı'sın
Şu kimse ki bildi seni Tanrı'sın
Ne gam gussa ayruk cihanda ona
Bula mı belâ bileni Tanrı'sın

FASLÜN Fİ'LLEZÎNE LÂ-HİSÂB ALEYHİM

VELÂ-AZÂB

(Hesab ve azâb olunmayanlara dâir)

Çün işittin hesâb ehlin ki kıl kıl olmuşam vassâf
Bu kez gel şimdiden geri hesabsızdan diyem evsâf

Buyurmuştur resûlu'llâh ki yetmiş bin hesabsız halk
Giriser ümmetimden hep cinâna olısar eşrâf

Ömer dedi hemin bunlar mı girsin yâ resûla'llâh
Dedi her binle yetmiş bin bile girsin bulup eltâf

Kamer gibi ziyâ vere bularun yüzleri nûru
Nice kim leyletü'l-bedre kamer nûru olur şeffâf

Gel imdi dinle bir bir kim beyân edem bular kimdir
Dalam deryâ-yı hikmetten nisâr edem açam esdâf

Rivâyettir resûlu'llâh buyurdu cem' eder Allâh
Ne denli âlim ü zâhid var ise dünyede esnâf

Münâdîler nidâ ede ki girsin cennete zühhâd
Bu kez âlimlere Allâh diye kim işite etrâf

Bilir misiniz ne ma'nîden komuşam ben sizi sonra
Budur kim size uymuştu cemâattan nice âlâf

Bu zâhidler geri kendilere meşgûl idi ancak
Benim kullarıma sizler ederdiniz ulûm a'tâf

Sizin pes dostlarınız var şefâat kılın onlara
Aluban gidin uçmağa ne denli var ise ahlâf

Ne idi zannınız bana diyeler zann ederdik kim
Bize rahmet ola yâ Rab erişe magfiret ez'âf

Buyura eyledim rahmet onunçün vermişem hikmet
Dilerdim size fazl edem yerime kılam istihlâf

Rivâyettir kızıl altın menâbirde ki gümüşten
Mufassas kubbeler içre ola yâkuut u dürr eknâf

Ola minberlerin düpdüz arası sündüs istebrak
Nidâ ere işiteler kamu ahlâf ile eslâf

Ki kanı şol kişiler kim Muhammed ümmetiyçün ol
Ki ilm iltüp ederlerdi rızâu'llâh için titvâf

Otursunlar menâbirde ne korku ola ne gussa
Hesâbsız girip uçmağa bulalar tâc u taht a'râf

Rivâyettir kıyâmette ki nurlardan menâbirde
Otura kâmil ü fâzıl meşâyih âlim ü arrâf

Rivâyettir Enes'den kim buyurmuştur resûlu'llâh
Ki sâyimler kubûrundan durıcak dolalar ahkaaf

Koka dudaklarından müşg muattar kıla etrâfı
Hitâb ede Taâla'llâh diler kim ede istikşâf

Ki key aç olmayınca siz yemez içmezdiniz hergiz
Bugün ac u susuzsuz siz gelip siz siz bana adyâf

Bugün gâyet uzun gündür benim halk ile işim var
Eriş yâ Cebrayil bunlar ederler çünkim isti'tâf

Bugün uçmağa girmeden yesinler mâide irgür
Çü malı ömrü eyyâmı bular hiç etmedi isrâf

Getire Cebrayil derhâl meleklerle nice hunlar
Mühürlü altın ıbrıklar ki hamrı ola müşgîn nâf

Yiyeler içeler bunlar soruda ve hesabda halk
Bu hâli hoş tasavvur kıl pes eyle hâline insâf

Rivâyettir ki Rıdvân'a geri emr eyleye Allâh
Oruç tutanlar erişti bulara etme istihfâf

Ne kim arzûları varsa bugün cennetten et ihzâr
Çü kaadirven yaratmağa ki beyne'n-Nûn ile ve'l-Kaaf

Kıgıra emr ede Rıdvan ki yâ vildan veyâ gılman
Gele anda şol oğlanlar ki vasfın edemez vassâf

Yemişler ilteler tatlı lâtîf nurdan tabaklarda
Sunalar Kevser ü Kâfûr vereler Selsebîl-i âf

Oruç tutanlara bunlar diyeler yin için bugün
Ki deryâ-yı kerâmetten size feyz eyledi Keşşâf

«(Allâh onlara şöyle buyurur): Yiyin, için âfiyet olsun; (dünyada) geçmiş günlerde takdîm ettiğiniz sâlih amellere karşılık olarak.» (*)

Buyurmuştur resûlu'llâh ki yoksullar kıyâmette
Kopalar yüzleri bedr ay gibi berkı ere tâ Kaaf

Muattar zülfleri üzre düzüle dürr ile yâkuut
Münevver yüzleri üzre mutarrâ zülfleri zer-bâf

(*) Hakka Sûresi, 24. âyet.

Kadehler tutalar elde şarâb-ı lâ-yezâlîden
Kadeh nûr u şarâbı nûr içen sûfî içilen sâf

Halâyık hep hesâb içre bular zevk ile işrette
Kamu ârif muhakkıklar arada olmaya eclâf

Diyeler kim bular kimdir beşer mi yâ melekler mi
Ki yüzleri safâsından kamer şems eder istiltâf

Beşer ayda meleklerdir melek ayda nebîlerdir
Bular ayda fakirleriz kim etmedik hiç istinkâf

Firiştehler suâl ede sebep noldu bu ta'zîme
Diyeler az amel ettik degildir ilm ile sarrâf

Ki dehri sâyim olmadık geceler kâyim olmadık
Velî beş vakt namaz ettik gazâda çekmedik esyâf

Velî her gâh işitsevüz Muhammed adını bir kez
Dökerdi gözlerimiz yaş ederdik yüzlere irdâf

Olurdu kalbimiz hâşî şükürler edip Allâh'a
Ki fakrı kıldı erzânî ederdik sabr ile îlâf

Bi-hamdi-llâh ki sonucu bizi bu dâr-ı ukbâda
Muazzez kıldı hor iken ki kıldı bunda istînâf

Gel ey derd-i İlâhîden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Subhânîde serbâz olmayan bî-derd
Gel ey meydân-ı Hakkaanîde berdâr olmayan gönül

Geri bir arı cevher geldi nâdır
Risâlet ma'deninden oldu sâdır

Bikirdir kimse onu görmemiştir
Visâline hîç eller ermemiştir

Budur ol kim ola çünkim kıyâmet
Yerinden dura halk düpdüz tamâmet

Musavver olısardur oruç ayı
Dilek eyleyiser yoksula bayı

Sücûd ede dileye hazretinden
Hitâb ere kemâl-i kudretinden

Şu kim dünyâda Hakk'ın bilmiş idi
Gelicek sana izzet kılmış idi

Elin tut bugün ona destigîr ol
Ki tâ olmaya bugün dâr u gîr ol

Bulısar onları pes ender- ümmet
Kim etmişti oruç ayına hürmet

Elin tuta gele dergâhına rast
Tazarru' ede şahlar şâhına rast

Hitâb ede o sultanü's-selâtîn
Telâttuf birle Rabbü'l-mâi ve't-tîn

Ne dilersin bugün dergâhımızdan
Diye kim isterim Allâh'ımızdan

Urasın başına tâc-ı vakaarı
Ki tâ selb ede izzet ihtikârı

Pes ona buyura bin tâcı Allâh
Murassa' atlas u dîbâcı Allâh

Şefâat kıla ola kavli makbûl
Ki yetmiş bin kebâyir ehline ol

Ne derse sözünü tervîc ede Hak
Ona bin hûrîyi tezvîc ede Hak

Ola her hûriye peyker perî-veş
Tamam yetmiş bin ay yüzlü karavaş

Onu atlandıralar bir burâka
Ki nûru erişe bin yıl ıraka

Bu kez Hak ayda kaldı mı murâdın
Ne kim istersen aldı mı murâdın

Oruç ayda murâdım geri sen ver
Resûlü'n komşuluğunda vatan ver

Buyura onu Firdevs uçmağına
Gide havra-yı azrâ koçmağına

Ne istersin dahi diye o sultan
Geri dile gele şehr-i ramâzan

Ki yâ Rab hâcetim ettin revâ sen
Gönüller derdine kıldın devâ sen

Ne istedim ise verdin tamâmet
Velî bu kuluna kanı kerâmet

Pes ona buyura yüz bin medâyin
Ki her birisi yerden gin medâyin

Bu şehrin ba'zısı yakuut-ı ahmer
Zebereedden kimisi zîver ahdar

Dahi her şehrin ola bin kusûru
Ola her kasr içinde bunca hûrî

Eger bu söze isterlerse bürhân
Delilimiz ona âyât-ı Kur'ân

«... Ancak (Allâh yolunda sabr edenlere mükâfatları hesabsız verilecektir.» (*)

Receb Şa'bân ayın oruç tutanlar
Bulardur bî-hesâb uçmak ütenler

Husûsâ kim helâl ola taâmı
Egerçi seçmez onu şimdi âmî

Harâmî gibi yerse ger harâmı
Ne lâyıktır göre Beytü'l-harâm'ı

Musavver olısardur yarın islâm
İdiser âleme a'lâmın i'lâm

Olısar ıssına yarın şefî' ol
Eger sâlihse olısar refî' ol

Geliser ahsen-i sûrette Kur'ân
Togısar enver-i tal'atta Furkaan

Diyeler mahşer ehli kim nebîdir
Gider hakkına Hakkı matlabıdır

Gözedeler gözedir gibi ayı
Geçe gide kaçan kim enbiyâyı

Diyeler pes kerâmetli melekmiş
Ne gökçek yüzlü kaametli melekmiş

Göreler kimseden etmez hazer ol
Meleklerden dahi etti güzer ol

Bileler onu kim Kur'ân imiş ol
Gönüller derdine dermân imiş ol

(*) *Zümer Sûresi, 10. âyet.*

Durup hazrette pes ede şefâat
Bu resme eyleye sözde şecâat

Beni kim okudu tuttu İlâhî
Bağışla pes bağışlaya İlâh'ı

Buyurmuştur geri bir söz resûl-i Mâlik-i Hallâk
Sözüdür mahzen-i esrâr özüdür ma'den-i Hallâk

Kim Allâh koparısardur nice kavmi kıyâmette
İdiser yüzleri nûru tamâmet âleme işrâk

Bular oturısalardur leâlîden menâbirde
Şunun gibi menâbirde kim inciden ola berrâk

Egerçi enbiyâlardan şehidlerden degillerdir
Velî gıbtat ede onlar olalar bunlara müştâk

Bu sözü buyurıcak ol dizin çöktü bir a'rabî
Dedi kimler durur bunlar olalar böyle âlî-tâk

Buyurdu kim bular oldur kabâyilden şehirlerden
Derileler sevişeler bular fi'llâh ale'l-eşvâk

Bular haşr olalar lillâh diyeler tâ ki zikru'llâh
Gönül bir eyleyip düpdüz olalar Hakk'a istigrâk

Buyurdu hem resûlu'llâh şu begler kim ola âdil
Oturalar menâbirde ki lülüden ola hep ak

Resulullah (S.A.) buyurur ki:

«Dünyada adaletle hükmedenler, kıyamet günü inciden minberlere oturacaklardır.»

Buyurdu hem kıyâmette kubûrundan dura bir kavm
Yeşil atlar kanatlılar bineler dolalar a'mâk

Uçalar kuş gibi bunlar ereler cennete tâ kim
Gözüke gözlere cümle tıbâk etbâk u tâk etvâk

Soralar kim ne ümmetsiz cevâbında diyeler kim
Muhammed ümmetindeniz k'anundur kadr ü istihkaak

Diyeler gördünüz mü hiç hesâb u yâ kitab mîzan
Diyeler görmedik hergiz bulardan hiç yakın ırak

Diyeler dönün imdi tiz hesâb virmek gereksiz siz
Diyeler kim ne verdiniz hesâb almak dilersiz bak

Buyurdu hem gele bir kavm esip bâd-ı sabâ gibi
Ki görmeye hesâb onlar hem etmeye azâb ihrâk

Dediler kim durur bunlar beyân et yâ resûla'llâh
Buyurdu kim gazalarda edendir kanların ihrâk

Buyurdu hem şehîd olan geliserler kıyamette
Şecâatte mehâbette salâbette kamu ecvâk

Kılıçların omuzuna asıp yüriyeler bunlar
Ger İbrâhîm ile Mûsâ görürlerse çekeler sâk

Buyurdu hem zıhî devlet şu kavme ümmetimden kim
Deniz katında dünyâdan bekaaya olalar ilhâk

Çü yerden çıkalar bunlar geleler arşın altına
Hitâb ede meleklere bu kez ol Kaasımu'l-erzâk

Ki bunlar şol kulumdur kim olurlardı sevâhilde
Deniz katında oldular bana olmadılardı âk

Bulara pes hesâb etmen ki varsınlar bu gâzîler
Bikirler koçsun uçmakta safâlarda bulup ezvâk

İlâhî biz kulun dahi Gelibolu'da olurduk
Deniz katında beklerdik firenkten kal'a ve âfâk

İşimiz ceng idi ekser çü heftâd ü dü millet ki
Verirdik başı yolunda ederdik malımız infâk

Hudâvendâ Hudâvendâ bu biz kullara da lûtf et
Hesâb etme azâb etme kocalım biz dahi a'mâk

Gelibolu'lu âşıklar senin fazlın diler dâyim
Nola ger edesin ihsan çü sensin Hâlik u Rezzâk

İlâhî suçların mahv et keremden rahmet et afv et
Kamu erkek dişisini duâm budur ki kıl i'tâk

Ne eksile nihâyetsiz denizlerden eger yâ Rab
Bizi bir katre-i rahmet ederse lûtfuna igrâk

Kanı bizde şu devlet kim cemâlin idevüz meşhûd
Kanı can kim ola vâsıl kanı gönül ola zevvâk

Nazar kıl sırr-ı vahdetten tecellî kıl hüviyyetten
Hicâbımız gider gözden meded et bize kıl işfâk

Gelibolu'lu bir kez çün senin vasfın işittiler
Be-küllî âşık oldular kodular baş ile ayak

Avâmına nevâlin ver havassına cemâlin ver
Ehassına visâlin ver çü bunlardır sana uşşâk

Dahi şol kim fenâ buldu fenâdan son bakaa buldu
Bakaadan son likaa buldu seni sevdi ale'l-ıtlâk

Diler kim zâr u sergerden ebed sana ola hayran
Şarâbından ola sekran ne öpmek ona ne koçmak

Gözetmez tâne dürdâne geliptir yola merdâna
Komuştur başı meydâne ne korkmak ona ne kaçmak

Geri redd eyleme onu yolunda verdi çün cânı
Diler kim bula sen hanı gözetmez hûrî ve uçmak

Senin vasfın kitâbını yazarken Yazıcıoğlu
Yanar cânı eder âhı elinde tutuşur evrâk

Habîbin kapısında ol eli baglu kuludur çün
Sen onun hürmetine pes kıl onun dilini intâk

Ki vasf etsin kemâlâtın beyân etsin delâlâtın
Ayân etsin risâlâtın ki Hakk'ı eylesin ihkaak

Yanar cânında derd odu onun aşkı hevâsından
Akar gözlerinin yaşı kılıptır yüzünü toprak

Gel ey derd-i İlâhî'den haberdar olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Subhânî'de serbâz olmayan bî-derd
Gel ey meydân-ı Hakkaanîde ber-dâr olmayan gönül

Resûlu'llâh buyurdu ten dürüstler
Cihanda mübtelâlar cismi süstler

Şu denli bulalar yarın sevâbı
Ki kimse bulmaya ol feth-i bâbı

Diyeler sağ kişiler kim nolaydı
Ki dünyâda bize bu hâl olaydı

Ki sındılar ile pâre olaydık
Sonucu biz de bu müzdü bulaydık

Eder hem Âyişe bir hoş rivâyet
Resûlu'llâhtan eyle hoş riâyet

Kıyâmette nidâ idiser Allâh
Meleklere edâ idiser Allâh

Ki gelin ey melekler bir iş edin
Ne denli müzdünüz varsa işitin

Muhammed ümmetine hep bağışlan
Sizin olmuş durur diyü sağışlan

Diyeler Rabbena sem'an ve tâ'a (*)
Kılaruz hükmüne cümle itâ'a

Velî hikmet nedir ey Ferd ü Bîçûn
Ki muhtâcız sevâba biz dahi çün

Diye kim sözleriniz gerçi haktır
Benî Âdem dahi muhtâcıraktır

Edeler yardımı muhtâca dâyim
Vereler etmeği hem aça dâyim

Zihî lûtf ıssı sultan gör kemâlin
Dirîg eder mi kullardan cemâlin

Keremler kılmağ ise ancak ola
Ki bahşişleri dîdâr uçmak ola

Atâsının çü yok hadd ü kenârı
İşit bir söz dedi İbni Fenârî

Kim Allahû Taâlâ Rabb ü Rahman
Yarattı bizi verdi dîn ü îman

Çü biz ma'dûm idik ketm-i ademde
Nemiz görmüş idi bizim o demde

Ki yoğ iken bizi îcâd kıldı
Keremler eyledi irşâd kıldı

Ki bizi eyledi sûrette insan
Sonucu feyz kıldı bunca ihsan

(*) Ey Rabbimiz dinler ve (baş üstüne) itaât ederiz.

Bu denli kılmış iken rahmet îsâr
Bu denli eylemişken hikmet îsâr

Bedî' ola mı onun hikmetinden
Eger verirse yarın rahmetinden

Çü kendi fazlına göre verir ol
Pes ivmen sizi ona irgürür ol

Eder çün pâdişahlığına göre
Neler vere ki kullar onu göre

Hacîl ola kamu lûtfundan onun
Mukarrer olsun uşbu söze cânın

İşit bu söze takrîb bir hikâyet
Ebû Tâlib-i Mekkî'den rivâyet

Ki halk cem' olıcak arz-ı hesâba
Ulu kiçi derile ihtisâba

Buyura Hak melekler irgüreler
Kim oğlancuklar uçmağa gireler

Çün uçmak kapısına ere bunlar
Ola destûr ona kim gire bunlar

Diyeler merhabâ etfâl-i islâm
Ki kutlu geldi size fâl-i islâm

Diyeler kanı noldular atamız
Ya kanı kancaru gitti anamız

Diyeler kim hesâb olmalılardı
Ne ettiler ise bulmalılardı

Pes ağlaşa bular zârılığ ede
Ataya anaya yârılığ ede

Sora Allâh nedir bu ağlamaklar
İşitende yürekler dağlamaklar

Melekler ayda kim a'lemsin ey Hak
Atadan anadan ahlemsin ey Hak

Bular kim zârı ve efgân ederler
Ki gözden yaş yürekten kan ederler

Ki mü'minlerin oğlancıklarıdır
Gönüller yemişi cancuklarıdır

Gerekmez derler uçmağı atasız
Yaraşmaz derler ol bize anasız

Buyura imdi diniz varsın onlar
Kıyâmet yerlerini görsün onlar

Ataların anaların buluban
Yapışsın elli ellerin aluban

Aluban cennete gitsin bular din
Bu lûtfu onlara etsin bular din

FASLÜN Fİ'L-BEŞÂRET

(Müjdeye dâir)

«Gerçekten — Rabb'imiz Allâh'dır diyip de sonra sebat gösterenler (ve sâlih amel işleyenler var ya), onların üzerine (ölüm anında veya dehşet hâlinde) : — Korkmayın, mahzûn olmayın, va'd olunduğunuz cennetle neş'elenin — diye melekler inecektir.» *

(*) *Fussilet sûresi, 30. âyet*

Müfessirler ne dediler bu âyette hoş et idrâk
Mühendisler ne yaptılar temâşâ eyle ol derrâk

Ebü'l-Leys-i Semerkandî dedi kim Eslem oğlu Zeyd
Dedi şâdîlik üç yerde olısar olmagıl gamnâk

Biri mevtte biri kabr içre biri kopıcak geri
Gelüben müjdigânîler eder mü'minlere emlâk

Firiştehler gelip ayda ki havf etmen hazîn olman
Beşârettir a mü'minler sevinin olmanız nemnâk

Şu cennet kim size va'de edipti onu ol Allâh
Bugün uş va'desi yetti viriser olasız müllâk

Sizin biz dostlarınızdık bilin dünyâ hayâtında
Bugün hem âhirette biz sizinle olavüz süllâk

Beşâret kim idiserler olısar anda beş türlü
Ola her birisi mahsus geri bir kavme ey çâlâk

Biri amme ola korkman diyeler kim azâbınız
Ebed olmayısar çünkim Hak'a etmediniz işrâk

Şefâat kılısar size resûlu'llâh bugün bilin
Ki hem hüzn eylemek olmaz sevâbınız dahi hâşâk

Beşârettir size âhir olısar yurdunuz cennet
Ebed anda kalısarsız zevâl olmayısar hâşâk

İkinci muştular bunlar ki muhlislere korkman kim
Sizin a'mâliniz makbûl oluptur olmaz istihlâk

Dahi hüzn eylemen hergiz ki fevt olmaz sevâbınız
Ziyâde olısar belkim sizi halk eylemez ihlâk

Üçüncü muştular bunlar işitir tevbeli kullar
Ki korkman kim günâhınız kamu mağfûr oluptur pâk

Dahi hüzn eylemen ona ki tevbe eylemezden ön
Sevâbınız yazılmıştı bu söze olmanız şekkâk

Budur dördüncü muştuluk diyeler anda zühhâda
Ki korkman kim hesâb olmaz size etmen yakanız çâk

Dahi hüzn eylemek olmaz sevâbınız dahi noksan
Beşârettir size cennet verildi bî-hesâb fitrâk

Beşinci muştuluk ede bular âlimlere anda
Şu âlimler kim etmezdi ki halktan ilmini imsâk

Ederlerdi amel bunlar be-vefk-ı muktezâ-yı ilm
Temessük edinip şer'i olurlardı bular nüssâk

Melekler aydalar korkman kıyâmet korkusundan hîç
Dahi hüzn eylemek olmaz kim a'mâliniz istidrâk

Ne a'mâl ettiniz ise sevâbın bulasız bugün
Çü derdiniz gönülden siz Hak âmennâ ve saddaknâk

Size cennet verildi hem dahi size uyanlara
Yolu doğru giderdiniz uyanlar olmadı hettâk

Bilir misin bular kimdir şu âlimler durur bunlar
Firiştehler kanadını döşerdi bunlara ber-hâk

Gel ey tâlib taleb kılsan taleb kıl dünyede ilmi
Ki ilm bir nûr idi îsâr ediptir mâh-ı erselnâk

Eger bundan dahi yigrek atâ olsaydı âlemde
Onunla minnet ederdi ona Allâh-ı erselnâk

Kamu âlem vücûdundan onunçün kadri a'lâdır
Ki ilmi ber-kemâl idi o şâhenşâh-ı erselnâk

Nice medh etmeyem ilmi ki ilmi medh eder Allâh
Onunla oldıdı a'lâ kamudan şâh-ı erselnâk

Kimesne bulmadı hiç yol bilin vahdet sarâyına
Meger şehr-i şehenşâha tutanlar râh-ı erselnâk

Demişti Tanrı Mûsâ'ya kim eyle hikmeti ta'zîm
Sözümü eylegil tahkîk muhakkak eylegil idrâk

Ki zîrâ hikmeti ben her kimin gönlünde kim kosam
Azâb itmezvenin ona bunu hakk eylegil idrâk

Allâhu Taâlâ Tevrat'ta buyurur ki: «Ey Mûsâ, hikmetin kadrini ta'zim et. Çünki ben azablandıracağım kimsenin kalbine hikmeti koymam.»

Dedi Îsâ'ya İncil'de ki kıl âlimleri ta'zîm
Bularun kadrini bilgil müdekkak eylegil idrâk

Mufaddal kılınışam zîrâ buları cümle âlemden
Nebîlerden geçicek bil önet bak eylegil idrâk

Allâhu Taâlâ İncil'de buyurur ki, «Ey Îsâ âlimlere hürmet et ve onların kadrini bil. Zira ben onları, peygamberlerden başka bütün yarattıklarıma üstün kıldım.»

Bular şunlar dururlar kim buyurmuştur resûlu'llâh
Beyân etti bular kimdir bize ol fahr-i ataynâk

Kim Allâh u firiştehler dahi ehl-i semâvât arz
Karıncalar balıklar der işit ol bahr-i ataynâk

Salavât eder ona kim ede dîn ilmini ta'lîm
Kimindir sadrı bildirdi işit ol sadr-ı ataynâk

Kopısar ümmetimden der şu âlimler hakîkat kim
Nedir der kadr-i a'lâda işit ol kadr-i ataynâk

Benî- İsrâl'in bunlar olalar enbiyâsına
Berâber ilm içinde der işit ol bedr-i ataynâk

Dahi bir âlimin fazlı geri bir âbide nisbet
Benim fazlım gibidir der işit ol nûr-ı ataynâk

Sakın zinhâr eyâ âlim şu âlimlerden olma kim
Ki mi'râc gecesi gökte giderken maksad-ı levlâk

Görür mıkrâz'ile nice dudakları keserlerdi
Dedi yâ Cebrayil kimdir bular ol mersad-ı eflâk

Dedi onlar dururlar kim nâsihat ederler halka
Okurlar kendiler tutmaz Hudâ'ya Mâlike'l-emlâk

Gel ey derd-i İlâhîden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Sübhânîde serbâz olmayan bî-dert
Gel ey meydân-ı Hakkaanîde berdâr olmayan gönül

Aceb bu sözden aldın mı nasîhat
Eger almadın ise zî-fazîhat

Bu sözden gönlüne düştüyse dehşet
Yakın bil âlim oldun gitti vahşet

Ki zîrâ Hak Taâlâ buyuruptur
Bunu vahy edip âyet gönderiptir

«... Allâh'dan kulları içinde ancak (kudret ve azametini) bilen âlimler korkar...» *

Ki ya'ni korkmaz Allâh'tan meger şol
Kişi korkar kim ol âlim ola ol

(*) *Fâtır sûresi, 28. âyet*

Ne bilsin korkusun her cilf ü zeyyât
Ne bilsin korkusun her hulf ü neffât

Ne bilsin Hakk'ı ateşdânı elves
Ne bilsin Hakk'ı her muştıgil eş'as

Önün aklı olan eder tasavvur
Sonun fikri olan eder tedebbür

Şu kim bilmez müzehhebden mühezzeb
Bulardan sonucu olan muazzeb

Ki ömrü malı zâyi eylemiştir
Diline ne gelirse söylemiştir

Meger Allâh ede geri inâyet
Ki fazl ede bağışlaya cinâyet

Velî afvın azâbın kimse bilmez
Onunçün ilmi olan gâfil olmaz

Onunçün korkudan beli bükülür
Onunçün gözlerinden kan dökülür

Onunçün korkar azğun ede râhı
Onunçün korkulardan eder âhı

Bu sözü demedi mi bak Taâlâ
Resûle dimedi mi Hak Taâlâ

Kı her kim korka olısar emîn ol
Emîn ise olısar der-kemîn ol

İlâhî korkulardan eyle âzad
İlâhî eyle irşâd eylegil şâd

Bizi hikmetlerinden etme mahrûm
Bizi rahmetlerinden eyle merhûm

Sonucu rahmet evvel ümmet eyle
Resûlün hürmetine hürmet eyle

Bize gelgil diyü eyle beşârât
Bize gelgil diyü eyle işârât

Nola âhir işit azze ve cel'den
Rivâyettir Muâz übnü Cebel'den

Resûl ashâbına bir gün buyurdu
Beşâret nice olısar kayırdı

Dedi Allâh bilin kim nice etti
Ki arş altında şehristan yaratdı

Yapısını zeberced etti ahdar
Amûdun eyledi yâkuut-ı ahmer

Nihâdın bir direkte etti bünyâd
Yedi yüz küngüre üstünde îcâd

Pes emr ede o gün lûtf ıssı Hâdî
Kim onda Cebrayil ola münâdî

Çıka bir küngüre üzre mümecced
Nidâ ede ki yâ ümmet-Muhammed

Selâm eder size Allâhu Rahman
Beşâret kılar uçmağ ile Rıdvan

Dahi bir söz Saîd eder rivâyet
Ki Hak mü'minlere ede riâyet

Buyura her ki yaktı kendüzini
Sanem gördükte dünyâda özünü

Bugün esnâm ile girsinler oda
Çün ona taptılar varsınlar oda

Varıp girmeyeler dârü'l-ıkaaba
Bilirler zîra had yoktur azâba

Nidâ ede pes andan Rabbü Rahman
Beni severseniz yâ ehl-i îman

Varın girin cehennem içine siz
Pes andan cümle mü'min yürüye tiz

Nidâ ede münâdî taht-ı arştan
İşite cümle âlem onu ferşten

Ki şunlar kim getirdi bana îman
Beni artuk severler diye Rahman

«İman eden kimselerin Allâh'a olan sevgisi ise daha kuvetli ve devamlıdır...» *

Bu söz tefsîr içinde vârid oldu
Bu dem takrîr içinde vârid oldu

Bu sözün erdi ma'nası şu yere
Ki âşık bakmaya hiç göğe yere

Fenâdır çün bakaaya ola tâlib
Bile Allâh durur a'le'l-metâlib

Mahabbet âleminden bula bir hâl
Bulup yoldaş edine aşkı derhâl

Ki aşktır onu ma'şûka irüren
Onu aşk gözleriyle göre gören

Resûlu'llâh buyurur kim münâdîler ede ikbâl
Ki kanı Tanrı dostları nice kavm ede istikbâl

(*) Bakara sûresi, 165. âyet

Firiştehler göre ay ki siz misiz ehibbâsı
Diye Cebbâr-i âlem kim sadaktum sizsiz ahbâbım

Diye Cebbâr-ı âlem kim sakatum sizsiz ahbâbım
Ki sizdiniz beni züvvâr ederdiniz bana ikbâl

Dahi korkan da sizdiniz benim izzim celâlimden
Likaama sizdiniz müştâk beni ederdiniz iclâl

Sizedir merhabâ bugün çün ahbâbım benim sizsiz
Ne kim hâcâtınız varsa edem size onu îsâl

Diyeler hâcetimiz bu ki göreydik yüzün yâ Rab
Ki nice iştiyâkında geçiser hicr ile meh sâl

Buyura kim zihî dostlar ne gökçek hâcetiniz var
Kılam hâcetiniz makbûl açıla size kutlu fâl

Sözünüz müstecâb edem sizin ben külli sâatte
Cemâlim gösterem size be-küllî hinde bî-icmâl

Dahi artuk mezîd edem varın bir cennete bugün
Kimi dilerseniz bile alın gidin edin işmâl

«... Tam gönülle Allâh'a yönelenlere gelince onlara müjde vardır...» *

FASLÜN Fİ'L-HAVZ

(Cennet havuzu)

Resûlu'llâh buyurmuştur ki havzım şol kadar gindir
Kim Eyle'den Adence var onun mikdârınca emyâl

(*) Zümer sûresi, 17. âyet

Suyu kardan dahi aktır kokusu misgden etyabdır
Ebârıkı nücûmdan çok tadında hod ne şekker bal

Nifâk ehlin kovam andan dediler yâ resûlu'llâh
Bizi ol gün bilir misin buyurdu kim bilâ-işkâl

Ki zîrâ sizde sîmâ var ki yoktur ayruk ümmette
Yüzünüz kollarınız ak vudûdan ahsen-i eşkâl

Dahi her bir nebînin hem olısar başına havzı
Benim artuk ola lîkin içen erkek dişi ensâl

Rivâyettir iki mîzâb akar cennetten ol havza
Biri altın biri gümüş akar Kevser ona seyyâl

Bir aylık yol ola havzın ginişliği mesâfette
İhâta eyleye ümmet hîç içmez kalmaya ol hâl

Oruç tutanlara ondan nasîb et bize de yâ Rab
Atasına anasına sunısardur şarâb etfâl

Atalar analar cennet taâmın hem yemeyince
Bularun ellerinden hiç cinâna olmaya meyyâl

Meger kâfirler olısar kalanlar mahrûm ol havzdan
İşit küffâra kim imdi ne resme olısar ahvâl

FASLÜN FÎ CEHENNEM VE EHLİHÂ

(Cehennem ve cehennemlikler)

«Şüphesiz ki cehennem de o azgınların hepsinin va'ad olunan yeridir.» *

(*) *Hicr sûresi, 43. âyet*

Cehennem nice idigin yukarıda beyân ettik
Velî bu dem geri biraz sana nakl edelim timsâl

Resûla'llâh buyurmuştur ki dîvârı onun dörttür
İçi dopdoludur oddan selâsilden nekâl enkâl

Onun dîvârının arzı tamam kırk bin yıl artuktır
Odunun ıssısı yetmiş bu od mikdârıdır emsâl

Onun tutruğu kâfirler olısardur dahi kirbit
Taşıdır kim hararette katıdır ol mine'l-salsâl

«... Artık o ateşten sakının ki onun tutuşturucu odunu, (kâfir) insanlarla taşlardır...» *

Eger bir kugcugaz şarktan ererse kavme magribde
Bularun beynisin ıssı edip kaynadadı tihvâl

Eger bir katre zakkûmun yere tarh etseiei onun
Fesâd ederdi yer yüzün fe-keyf kim olsadı ertâl

Veger zencirlerinden hem kosalar yerde bir halka
Yedinci kat yere erip ederdi yerleri zilzâl

Veger biri zebânîden gözükseydi bir ehline
Ölüıdü cümle korkudan var imdi eyle istidlâl

Buyura Kaadir ü Kahhâr ki bağlaya zebânîler
Elın kâfirlerin boyna selâsil birle hem aglâl

Demirden sokalar zencîr çıka kıçından ağzına
Pes andan süreler düpdüz azâba gideler dullâl

(*) *Bakara sûresi, 24. âyet*

«O kıyâmet günü, mücrim kâfirleri birbirine bağlanıp kelepçelenmiş olarak görürsün.» *

Diyeler anda pes küffâr ki zulm oldu bugün size
Nidâ ere ki zulm olmaz bugün bir zerre-i müskaal

«... Zulüm yok bugün...» **

Mühürlene ağızları tanıklık vere göz kulak
El ayak söyleye onda ne kesb olduysa kavl ef'âl

Diyeler kim niçin bunca tanıklıklar verirsiz siz
Ne kim ettikse dünyâda sebeb ne oldunuz nukkaal

Diyeler bizi şol Allâh getirdi nutka kim ol Hak
Kamu eşyâya dil verip odur intâk eden akvâl

O kâfirler, derilerine (azalarına) : — Niçin aleyhimize şâhitlik ettiniz? — derler. Onlar (cebav olarak): — Bizi, herşeyi söyleten Allâh söyletti...» ***

Cehennem kapısına çün ereler yüzleri kara
Zebânîler diyeler kim size olmadı mı irsâl

Resûl gelmedi mi size okunmadı mıdı âyât
Diyeler kim belî geldi bize bildirdiler ehvâl

Velîkin tutmadık onu kılarız şimdi biz ikrâr
Velî Hakk'ın sözü hakdır yerine geldi uş ol kaal

(*) *İbrâhîm sûresi, 49. âyet*
(**) *Mü'min sûresi, 17. âyet*
(***) *Fussilet sûresi, 21. âyet*

«... And olsun, cehennemi tamâmen insanlardan ve cinlerden dolduracağım.» *

Zebânîler cehennemde ulusu on dokuz şahstır
Dahi ululari Mâlik k'anundur sözde istiklâl

Eli altında bunların şu denli var zebânîler
Hesâbın Hak bilir ancak kim olmaz akl ona mikyâl

Bularun gözleri nûru sanasın berk-i hâtiftir
Dahi azıları sankim sığır boynuzudur kattâl

Dudakları ayağında ağızlardan çıkar odlar
Bular nurdan durur nârı ederler berk ile ibtâl

Bir eliyle ata biri pes on bin kâfiri oda
Bir elilye dahi öyle ayağıla bila-imhâl

Ata bir def'ada biri tamam küffârı kırk bin ol
Verir Hak kullara mühlet velîkin eylemez ihmâl

«... (O ateşin) üzerinde öyle melekler vardır ki çok sert, çok kuvvetlidirler..» **

Rivâyettir resûlu'llâh dedi kim Hak Taâla'llâh
Buyura bir bölük kavmi kim ede cennete tirhâl

Kaçan kim göreler onu nidâ erişe kim sürün
Kim ondan bunların yoktur nasîbi olmaz istikmâl

(*) Hud sûresi, 119. âyet

(**) Tahrîm sûresi, 6. âyet

Rucû' ede bular ondan şu hasretle nedâmetle
Ki hiç mahşerde bunların gibi olmaya bed-minvâl

Diyeler Rabbenâ bizi nolaydı görmedin bunu
Buyuraydın zebâniler edeydi odlara idhâl

Cevâbında diye Allâh onunçün etmişem böyle
Ki yalınız kalıcak siz ederdiniz delâl idlâl

Kaçan kim görseniz halkı ameller gösterirdiniz
İçinizde nifâk idi ederdiniz riyâ a'mâl

Bulardan korkar idiniz çü hiç korkmazdınız benden
Bulara eyleyip ta'zîm çün olmazdı bana eşgâl

Bugün ben de azâb edem sevabdan eyleyem mahrum
Ne assı eyleye görem size ol halk u ol emvâl

Gel ey derd-i İlâhîden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Subhânîde serbâz olmayan bî-dert
Gel ey meydan-ı Hakkaanîde berdâr olmayan gönül

Çü bu ahvâli göre anda şeytan
Kim inse cinne ne hükm etti sultan

Neler buldu sevâbı ehl-i şükrân
Neler buldu azâbı ehl-i küfrân

Ne rahmetler erişti inse câne
Ne rahatlar yetişti cisme câna

Nolaydı ben diye toprak olaydım
Ki şâyet gussadan ırak olaydım

«... Ve kâfir şöyle diyecektir : — **Âh ne olurdu! Ben** bir toprak olaydım !..» (*)

Turâb ayda sana yoktur kerâmet
Turâb olsan da görürdün garâmet

Pes ondan sonra göre cümle hayvan
Ki dirildi bozuldu çarh u eyvân

Göreler çünki küffârın azâbın
Ne horluğ ile ederler ikaabın

Diyeler ermedik ise sevâba
Bi-hamdi'llâh erişmedik azâba

Ne etiyse bular da bir birine
Getire intikaamın Hak yerine

Pes andan emr ola toprak olalar
Cihâna gelmedik gib çâk olalar

Meger şol kuşcuğazlar câneverler
Ki dünyâda onu insan severler

Bular bile girerler cennete der
Erişirler naîme ni'mete der

Dahi on türlü hayvan bile girer
Alıp bunları insan bile girer

Biri Sâlih peyember nâkasıdır
Binip üstüne arşa bakasıdır

Biri İbrâhim'in gusâlesidir
Kim anı anda bile alasıdır

(*) Nebe' sûresi, 40. âyet

Biri hem zebh-i İsmâîl olısar
Kim onu cennete bile alısar

Biri Mûsâ sığırıdır dilinden
Bir ulu söylemiş idi ilinden

Bir neml-i Süleyman'dır olısar
Birisi hüdhüd-i Belkîs olısar

Himârıdır Üzeyr'in bil birini
Biri Yûnus balığı bil yerini

Biri Ashâb-ı Kehf'in kelbidir ol
Kim anlarunla bile tutdıdı yol

Biridir sadr-ı âlem hazretinin
Devesi bedr-i âlem hazretinin

Bulara cenneti verdi merâm ol
Velî eyledi küffâra harâm ol

Naîmi eyledi ebrâra me'vâ
Cahîm eyledi füccâra mesvâ

Eger ol ise oldur feyz-i fazlı
Ve ger bu ise budur mahz-ı adli

Ki zîrâ mülk onundur yok şerikî
Ehad'dır mâsivâsın kıldı iki

Kemâlinden durur k'iyder telâttuf
Hakîkatte kamu işi te'attuf

Cehennemdir muhakkak yedi etbâk
İdiser altısın küffâra itbâk

«O cehennemin yedi kapısı olup her bir kapıya onlardan bir mikdar bölünmüştür. (Tabakaları ayrı ayrıdır.) *

Rivâyet eylemiştir İbni Abbâs
Ki mahmûd idi inda'llâhi ve'n-nâs

Yedincisinin adı Hâviye bil
Vemâ edrâke onu mâhiye bil

Giriserler ona cümle münâfık
Dahi ashâb-ı Firavn u zenâdık

Hutame dendi altıncısına ad
Giren olmaya hergiz ondan âzâd

Ona girer edenler Hakk'a işrâk
Ona şirk etmez onu kılan idrâk

Beşincisine ad onun Laza'dır
Oda tapanlara dârü'l-kazâdır

Cahim'dir dendi dördüncüsüne ad
Ona giren ebed hîç olmaya şâd

Meleklere tapanlar gire ona
Dahi mürted olanlar ere ona

Üçüncüsünün adıdır Sakar der
Yehûdîler Hak ona sokar der

İkincisine denildi Saîr ad
Nasâra girüben kalısar âbâd

(*) Hicr sûresi, 44. âyet

Birincisinin adıdur cehennem
Bu mecmû'unun adı öyledir hem

Giriserdir ona ehl-i kebâyir
Bağışlanmazsa hem ehl-i sagâyir

Beyân edem ki nice iriserler
Diyem kim ona niçin giriserler

Velî şimdi edelim onu tahrîr
Ki küffârın nola ahvâli takrîr

Bu sûrette kılalım madde tahmîr
Nakîr için edelim şerh-i Kıtmîr

İşit imdi nedir der nakl-i Tefsîr
Bizim dilce edelim onu teysîr

Erişe çünki küffâra zelâzil
Melekler ura aglâl u selâsil

Zebânîler sürüp cebren ve kahrâ
Ne denlü var ise dehren fe-dehrâ

İriserler cehennem kapısına
Yedi kapılı oddan yapısına

Tamâmet dolduralar altı katı
Azabın vardığınca altı katı

Bugün inkâr edenler göre yarın
Bugün ikrâr edenler göre yârin

Ne kim buyurdısa pes sâdıku'l-kavl
Gele bir bir yerine havf ile hevl

İnanmaktan hakîkat aslı îman
İnan zinhâr inan zinhâr key inan

Ki zîrâ akıl ile olmaz bu idrâk
Ne denli akl olursa cüst ü derrâk

Kaçan kim cinn ile insan cehennemde basa akdâm
Zebânîler hücûm edip azâba edeler ikdâm

Cehennem dendi onunçün ki kuyudur derin gâyet
Ki yetmiş beş bin ol yıl erişir dibine ez-bâm

Onun da vardır içinde dereler dağlar u taşlar
Saraylar köşkler ü evler hep oddan câm ile fercâm

Velî halk çünki kiçrektir azâb olmaz igen katı
Pes Allâh buyura derhâl katı ulu ola ecrâm

Ede her kâfirin hattâ yedi günlük kadar cismi
Derisinin kalınlığı ede üç gün kadar i'zâm

Uhud dağı gibi ola büyüklüğü azısının
Kamu yüzü kara gök göz olısarlar kabîh ecsâm

Yukarı dudağı çıka başının orta yerine
Aşağı dudağı sarka göbeğine erişe tam

Erişe od yaka düpdüz derilerin göyündire
Geri Allâh deri vere geri ede onu itmâm

Mübeddel ola bir sâat içinde ol deri yüz kez
Yanar biter deri dâyim bu resme bulalar alam

«... Derileri piştikçe azâbı duysunlar diye kendilerine, değiştirerek başka deriler vereceğiz..» *

Dahi her kâfirin bir taş asılmış ola boynunda
Kim od onu savurdukça ki geri indire nâ-kâm

(*) Nisâ sûresi, 56. âyet

Azâb içindeken bunlar havâle ola bir açlık
Kim ola od azâbınca ta'am isteye pes akvâm

Bu kez Zakkûm ağacından zebânîler yemek vere
Yiyeler çünki Zakkûmu dikenler edeler it'âm

Bu Zakkûm ağacı kim var biter ka'r-ı cehenemde
Yemişi cinniler başı gibidir ağu acı hâm

Dura boğazlarında ol sular isteyeler nâçâr
Vereler kan ile irin dahi bedter ola îlâm

Bu kan ile irin kim var bedenlerden akar geri
Zîna edenlerin hem öd yerindendir akar evrâm

Vereler hem bir ıssı su kaçan kim içeler onu
Bağırsakları doğrana cigerler dola eskaam

«... Hiç bunlar, o ateşte ebedî kalan ve kaynar bir sudan su içilip de bağırsaklarını parçalayan kimselere benzer mi?» *

Yakın gelse kaçan kim su derisi yüzlerinin hep
Suyile ıssıdan sankim deriler çıkarır heccâm

Dahi bundan ziyâd ede azâbın bunların Allâh
İşi hikmetcedir onun değil kullarına zallâm

Ta'am ola darî' gıslîn şarâb ıssı su irin kan
Libâslar ola od katran kezâ ecrâ hüve'l-aklâm

Pes andan arşın altından beş ırmak aka bakırdan
İkisi gündüzün aka akısardur üçü akşam

(*) Muhammed sûresi, 15. âyet

Yılanlar çıka akrebler sünüler gibi dişleri
Sokucak kâfiri bir kez işit nice olur ibrâm

Eti cümle yüziliser başından tâ ayağına
Onun acısı kırk yılda çıkar ancak budur mâdâm

«O kâfir olanlara ve Allâh yolundan insanları çevirenlere; biz başkalarını da ifsâd ettiklerinden, azâb üstüne azâb ziyâde etmişizdir.» *

İgen ednâ azâb olan iki na'lîn giye oddan
Başında kaynaya beyni kazan kaynar gibi eyyâm

Gehî sürüyeler yüzün gehî karnının üstüne
Bu resme edeler ta'zîb ebed tükenmeye a'vâm

Resûlu'llâh buyurmuştur ki vardır odda bir vâdî
Ki cebbâr-ı anidi hem idiserler ona ikhâm

İne kırk yılda ka'rına çıka kırk yılda ağzına
Ne ömrünce güle hergiz ne ola lâhzaca bessâm

Yaratmıştır cehennemde Saûd adlı bir ulu dağ
Çıkısar ona kâfirler bulalar mı aceb ikrâm

Tamam yetmiş yıl içinde çıkalar ineler geri
Ebed bu resme işkence çekip olmayalar ârâm

Bu dünya yılları ile ola her günü bin yılca
Muhalled olalar anda gerek a'râb gerek a'câm

Cehennemde harâretten çü feryâd edeler küffâr
Nite sabr edeler oda çün incidir idi hammâm

(*) Nahl sûresi, 88. âyet

Pes Allâh emr ede bu kez sovuk tamuya çıkalar
İki türlü yaratmıştır tamuyu Kaadir ü Kassâm

Birisi od durur ıssı birisi zemherîr onun
Cehî onda gehî bunda olalar subh ile her şâm

Bu hâlât içre çün küffâr göreler bakmadı Gaffâr
Ki hayvanât kurtuldu bular olmadı ke'l-en'âm

Pes ağlaşıp zebânîlerden istimdâd ede bunlar
Ki bir gün bu azâbımız nola yiyni olaydı râm

Zebânîler diye isten kim Allâh eylesin tahfîf
Velîkin dîniniz yoktur nite ola size in'âm

Bulardan olıcak nevmîd tutalar Mâlik'e pes yüz
Ki Hak bize ölüm versin bugün kılsın bizi i'dâm

Cevab vermeye seksen yıl pes andan ayda kim olmaz
Ebed bunda muhalledsiz hîç olmazsız bilin a'dâm

Tanışalar pes aydalar belâ erişti çün bize
Gelin sabr edelim biz de ola kim fazl ede allâm

Geri sabr etmeğe aslâ bular da olmaya tâkat
Neler kıldı görün imdi bulara nefs-i şûm izlâm

Pes İblîse hücûm edip melâmet edeler onu
Kim igvâ eyleyip bize sen idin taptıran asnâm

Bizi sen şöyle azdırdın ki müşrik oldu ba'zımız
Kimimiz Tanrı yok dedi onunçün olduk uş bed-nâm

Bu kez İblîse suç isnâd edicek yer yerin bunlar
Pes İblîs de urutura bulara eyleye ilzâm

Diye kim işitin imdi ki va'de eyledi Allâh
Nebîler gönderip size beyân etmiş idi ahkâm

Ki vardır tamum uçmağım yaradurvan geri sizi
Hesâbım var azâbım var diyü etmiş idi i'lâm

Belî ben de demiş idim inanmam yok tamu uçmak
Hesâb yoktur azab yoktur diyü etmiş idim işmâm

Değildim dünyede sultan ki cebr eyledim size
Güç ile üstünüze hod bilirsiz komadım hükkâm

Hezârân enbiyâ geldi hezârân mu'cizât ile
Kim isbât etdiler hakkı kabûl etmediniz islâm

Benim hod hüccetim yoktu ki sözüme ola bürhân
Velîkin ihtiyâr olupdunuz bana hüddâm

Şu kim nefsiniz yarardı onu tuttunuz idi
Sözüm tutmayasıdunuz degildiniz ahı sergâm

Pes öyle olsa siz varın beni etmen melâmet hiç
Melâmet siz sizi edin ki nefse uydunuz ey âm

Meded yoktur size benden ne sizden var bana derman
Teberrî ederem sizden ki müşriklerdiniz zemmâm

«İş bitince (cennetlikler cennete ve cehennemlikler cehenneme girince), şeytan ateşte olanlara der ki: Doğrusu Allâh size gerçeği vaad etti.. Doğrusu ben, bundan önce sizin beni Allâh'a ortak koşmanıza inanmamıştım..» (*)

Gel ey derd-i İlâhıden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül

(*) İbrâhîm sûresi, 22. âyet

Gel ey eyvân-ı Subhânîden serbâz olmayan bî-dert
Gel ey meydân-ı Hakkanîde berdâr olmayan gönül

Çünki bu sözi ki bular dinleye
Ağlaşuban zârı kılıp inleye

İşlerine cümle nedâmet ede
Nefslerini külli melâmet ede

Ere bu kez anda Çalap'tan nidâ
Ede bu resm ile kelâmı edâ

«... Muhakkak ki Allâh'ın bugzu, sizin nefsinize olan bugzunuzdan daha büyüktür..» *

Ya'ni ki çün nefsinizi bildiniz
Düşmen imiş düşmen onu kıldınız

Lîkin ol Allâh çü ger asbar durur
Hışımı sizden size ekber durur

Zîra kıgırdı sizi îmana ol
Kâfir olup etmediniz söz kabûl

Ede tazarru' bular edip emel
Bizi geri gönder edelim amel

Çünkim erişti bize aynü'l-yakîn
Pes amel-i sâlih edelim hemîn

«... Şimdi bizi (dünyâya) geri çevir, sâlih bir amel işleyelim. Çünki (inkâr ettiklerimize tamâmen ve) yakînen inandık.» **

(*) *Mü'min sûresi, 10. âyet*
(**) *Secde sûresi, 12. âyet*

Ere nidâ istesevüz ger nedâ
Verir idik külli nüfûsa hüdâ

«Eger dileseydik herkese (dünyâda) hidâyetini verirdik...» *

Ede bular geri figân ile âh
Kim bizi te'hîre kogıl yâ İlâh

Da'vetini tâ kim icâbet edip
Tutalım emrini isâbet edip

Çün bu işe eyledik uş ıttılâ'
Eyleyelim pes rusüle ittibâ'

Etmeyelim hazretine kibriyâ
Ne der ise pes tutalım enbiyâ

«... Ey Rabb'imiz, bize yakın bir zamana kadar izin ver, senin çağrına uyalım...» **

Ere nidâ erdi size çün nevâl
And içüben der idiniz yok zevâl

Ede bular anda tazarru geri
Çıkar edelim ki teşarru geri

Bir amel-i sâlih edelim ki tiz
Etmez idik onu cihan içre biz

(*) Secde sûresi, 13. âyet

(**) İbrâhim sûresi, 44. âyet

«.. Ey Rabb'imiz, bizleri çıkar, (dünyâda şirk gibi) yapa geldiklerimizden başka sâlih bir amel yapalım.» *

Ere nidâ gelmedi miydi nezîr
Bunu size demedi miydi nezîr

Eylemedik mi sizi ta'mîr biz
Cümle-i esbâb ile tasmîr biz

«(Allâh onlara şöyle buyurur): — Size, düşünecek kimsenin düşüneceği kadar ömür vermedik mi? Hem size peygamber de geldi...» **

Çünkim ere onlara uşbu hitâb
Canlarına gelmeye hoş bu hitâb

Duralar nice mâh ve sâl
Gör ne bulur olsa kişi bed-hısâl

Pes geri Allâh'tan ere bir nidâ
Uşbu durur hâsıl-ı mefhûm edâ

Etmedi miydi size âyât hîç
Denmedi miydi size gâyât hîç

Siz ona demediniz miydi yalan
Kimse yoğ idi onu sizde alan

«(Allâh, o kâfirlere şöyle buyuracak): Size (dünyâda) âyetlerim okunurken onları inkâr eden siz değil miydiniz?» ***

(*) *Fâtır sûresi, 37. âyet.*
(**) *Fâtır sûresi, 37. âyet.*
(***) *Mü'minûn sûresi, 105. âyet.*

Eyleyeler çünki bu sözü semâ
Eyleyeler pes ferah ile semâ'

Aydalar ider bize rahmet bugün
İriser uş ahiri zahmet bugün

Pes dönüben eyleyeler i'tizâr
Aydalar ey âleme Perverdigâr

Şakvetimiz gâlib oluptu bize
Nikmetimiz tâlib oluptu bize

Çünki sen erhamsın ey Hak kamudan
Gel bizi çıkar ki bugün tamudan

Bir dahi ger şerre şurû' idevüz
Bir dahi ger küfre rucû' idevüz

Olmayavüz ille bu kez zâlimûn
Olmayavüz pes tamudan sâlimûn

«Onlar (cehennemde oldukları halde), derler ki — Ey Rabbimiz, bizi kötü tâlihimiz mağlûp etti..» *

Ere bu kez bunlara âhir hitâb
Ermeye hiç bâtın u zâhir hitâb

Söylemen ayruk bana aslâ kelâm
Redd edip ettim yeriniz dâr-z melâm

«(Allâh onlara şöyle buyurur: — Ses çıkarmayın, sinin orada! Bana bir şey söylemeyin» **

(*) Mü'minûn sûresi, 106. âyet.
(**) Mü'minûn sûresi, 108. âyet.

Munkatı' ola çü be-küllî recâ
Kılmayalar hazrete ayruk duâ

Bir birine serzeniş ede bu kez
Her birisi bir yere gide bu kez

Bu olısar sözlerinin âhiri
Söylemeğe olmaya kaadir biri

Çagrışalar anda uvâ ve zefîr
Sanki kilâb ura ve ide nefîr

Kapanısar üstlerine kapılar
Yapanısar üstlerine yapılar

Ola azâb pes ebede'l-âbidîn
Çıkmayalar anda kalıp hâlidîn

Olısar İblîse katı key azâb
Gör ne eder ona şedîdü'l-ıkaab

Eyledidi şirk ile evvel hilâf
Kibr ile küfr ile Hakk'a ihtilâf

Eyleye pes ana katı intikaam
Oddan idi geri od ola makaam

Lîki azâb ola ona zemherîr
Tâ ki sovuk ede onu kamtarîr

Od ikidir birisi hissiyyedir
Gizli durur birisi akliyyedir

Zâhir odu gör ki bu âlet durur
Bâtın odu bil ki cehâlet durur

Zâhiri cismine idiser azâb
Bâtını kalbine kılısar ıkaab

Câna cehâletten eşedd olmaya
Câhil olan kişi ebed gülmeye

Ni'met ikidir ki biridir hayât
Sûret ile can bulur ondan sebât

Biri ilimdir kim onun ile rûh
Buldu şeref keşf olup ona fütûh

Çünki küdûrâtın ede tahliye
Tahliye kıla kim ere tecliye

Onda ayân ola kamu kâyinât
Nitekim âyînide bu mümkinât

Ondan ona feth ola Hak bi'l-kemâl
Sonra ayân ola celâl ü cemâl

EL-MEVTINU'R-RÂBİU'S-SIRÂT

(Dördüncü yurt, Sırat)

Doğdu çü nûr-ı kâyinât levh u kalem de subh-ı dem
Tâ ki şuâ'-ı şems-i zât mün'akis ola mâha hem

Kurdu bu arşa kürsiye hayme-i akl-ı külli pes
Dikti bu ferşe arsaya peyker-i âlemi alem

Şâh-ı şehân-ı saltanat neşr-i nüşûr-ı haşr için
Nâme-nümâ hümâsına nâmı hümâmını ehem

Safh-ı fenâda mû-be-mû yazmış idi kamu kamu
Subh-ı kıyâmet oldu çün çaldı defâtire rakam

Bastı bisât-ı sebadan dermiş idi serâyeden
Tavkı tıbâk-ı tâkadan düzmüş idi be-hem be-hem

Gitti felek felek bu gök oldu varak varak fenâ
Sındı tabak tabak bu yer oldu hebâ hebâ rimem

Doldu geri melek melek geldi geri beşer beşer
Durdu erişti cinn ü cân erdi geri hadem haşem

Kâfir erişti mevc ü mevc girdiler oda fevc ü fevc
Yandılar anda derc ü derc oldular anda müntekam

Evc-i bekaada pes bu şems girdi kabâ-yı kubbeye
Kurdu arabda arbede raks ura ta gire acem

Nakş-ı İlâhî levhine çekti çü devr ü silsile
Açtı nikaabı devr edip dâr u diyâr ile harem

Heşt- bihişte benzetip verdi kabâya heft-reng
Sebz ü kızıl u sarı ağ al u benefşî ve bakam

Onun için eder bunu tâ ki kemâl-i Kibriyâ
Ayn-ı celâl-i izzete nûr-ı cemâlin ede şem

Tâ melekût-ı kudreti tâ ceberût-ı izzeti
Tâ azamût-ı hazreti arz ede zâtına izam

Zaahir ola vücûd-ı mahz perde-i gayb-i gaybdan
Nûr-ı hüviyyet erişip mahv ola âlem-i sanem

Cümle-i în taayyünât Hakk'a durur tecelliyât
Tâ ki biline sırr-ı zât ile ilel-ebed mine'l-kıdem

Âlem-i hissi nûruna şemme-i mahvı bir hayâl
Âlem-ı aklı ilmin'e nokta-i vehmi bî-kalem

Cümle bu zerre Hak göze gözle kim ince fikirle
Câm-ı cihan-nümâ durur yok ki cihâna câm-ı Cem

Aklı ko aşka ur kadem câm-ı hakîki nûş kıl
Tâ göresin bu ortada kimdir uran ademde dem

Çünki visâl-i zât ola vâsıl-ı Hak sıfât ola
Cem ede tâ mecâmii vahdet-i bârî zi'l-kerem

Budur onun bidâyeti yoktur onun nihâyeti
Hâsılı mahv-ı mahz olup mahz-ı vücûdda ol adem

Ondan ere tecelliyât vere bekaa-i fi'l-bekaa
Anda fenâyı isteme urma bekaaya hem kadem

Zîra manassa-i kemâl üzre celâl-i zi'l-celâl
Kendiye arz eder cemâl geri o Bâriü'n-nesem

Zâhirâ tut şerîatı bâtına git tarîkatı
Tâ göresin hakîkatı ma'rifetinle bî-nedem

Çünki Sırât-ı müstakîm üzre kim olasın mukîm
Anda pes ol Sırâtı da tiz geçesin dahi etem

Dinle kim imdi ol resûl anda ki secde etti ol
Ere nidâ meleklere emr ede bârî zü'l-hikem

Kim götürün hicâbı hep cümle surâdı kaatı tiz
Tâ göreler cemâlimi kalmaya zerrece zulem

Ere nidâ ki Mâlik'e sen dahi tiz Sırât'ı kur
Tâ geçe kullarım benim dâr-ı bekaaya sağ selem

Kurula anda pes Sırât üstüne çak cehennemin
Cennete yol odur hemîn ugrayısar ona ümem

Bin yılı olısar çıkış bin yılı ola doğru pîş
Bin yılı ola hem iniş kantara gibi beli ham

Kimse Sırâtı geçmeden arsada olısar bir iş
Ermeye ilmi âlemin girmeye hîç ona himem

Aydur imâm-ı Râzî kim kim ki neye taparsa ol
Anda mümessel ola ol onu idine mugtenem

Tapdığına gidiser ol kalmaya ille mü'minûn
Ere nidâ ki siz kime muntazır oldunuz be-gam

Aydalar ona küyerüz kim var idi ilâhımız
Görmeden onu bir bilip taptığıdı ehas eam

Ere nidâ ki siz onu göricegez bilir misiz
Aydalar onu görsevüz bilir idik neam neam

Ere nidâ ki çün onu görmedinizdi dünyede
Nite bilirsiz onu pes şimdi gözükse muhterem

Aydalar onu biliriz zîra kim ona kimsene
Misl olamaz şerîki yok oldur İlâh-ı mu'tasam

Bunda geri diyip durur Hoca İmâm bir haber
Ere nidâ ki Tanrı'dan işite olmayan asam

Ayda ki kim durur sizin Tanrı'nız onu bana din
Aydalar ol ki âlemin Tanrı'sıdır hakîm hakem

Ere nidâ bilir misiz görücek onu kim durur
Aydalar onu biliriz kol idi vâhibü'n-niam

Emr ede pes ki bir melek çıka yemîn-i arştan ol
Ulu ola be-gâyet ol ayda ki Tanrı'nız benem

Göre onu çü cümle halk ayda neûzu bil-İlâh
Senden ona sığınırız ederiz ona biz kasem

Buyura geri bir melek çıka yesâr-ı arştan ol
Gâyet ulu ola bu da ola hem ahsenü'ş-şiyem

Bu da Hudâ'nın emrile söyleye ehl-i mevkıfa
Ayda ki Tanrı'nız benem halk ede geri müttehem

Andan ede tecellî Hak ba'zı hicâbı keşf ede
Bileler ol durur ilâh sâni' u Hâliku'l-kısam

Çünki hicâbı keşf ede cümlesi secde edeler
İlle azâb u korkudan nice kişi göre elem

Belleri ola kaskatı olmaya istitâ'atı
Secdeye kasd ede bular edemeye çeke sakam

«O kıyâmet günü ki iş güçleşip hakîkat perdesi açılmaya başlayacak, secdeye çağrılacaklar fakat güçleri yetmeyecektir» *

Aydur İmâm-ı Râzî kim bunda budur ki keşf-i sâk
Ya'ni azâbı katıdır kâfire erişir nikam

Hem Hak'ı göricek bilen onun için bilir ki bil
Zîra onun hakîkatı nesneye benzemez hocam

Ere hitab pes onlara Hak'tan o kullarım benim
Götürün imdi başınız eylemezem bilin sitem

Belki size fedâ kılâm ehl-i kitabdan iki şahs
Ata yerine oda ol demeye neyleyem nidem

Ey kerem ıssı pâdişâh Yazıcoğlu kulunu
Rahmet edip bağışlasan ola mı bahr-i fazl kem

Emr ede pes erin imdi cennete
Rahmetimle girin imdi cennete

Buyurur bu babda şâh-ı enbiyâ
Devlet eflâkinde mâh-ı enbiyâ

Ameliyle kimse girmez cennete
Rahmet olmayınca ermez rahmete

Dediler kim sen dahi mi yâ resûl
Ben de rahmetle girerim dedi ol

(*) *Kalem sûresi, 42. âyet*

Hem beyân etti bu sözde rahmetin *
İnne lillâhi miete'r rahmetin

Ya'ni yüzdür dedi Hakk'ın rahmeti
Rahmetinden erdi halka ni'meti

Uşbu yüzden aldı halk bir merhamet
Kıldı bir birine yer yer merhamet

Kodu doksan dokuzunu yarına
Tâ kıyâmette vere kullarına

Ya'ni kim envâ'-ı rahmettir bu yüz
Zîra efrâdına ermez fikr ü söz

Hem dedi kim ben açam evvel Sırât
Ümmetimle ben geçem evvel Sırât

Kimse o! gün söylemeye bir kelâm
İlle mürseller diye yâ Rab selâm

K'eyle Allâhümme bizi sağ esen
Bu Sırât'ın korkusundan sakla sen

Ümmet ile çün geçe evvel Sırât
Geçe ardınca kamu mürsel Sırât

Mürselîn ardınca geçe enbiyâ
Enbiyâ ardınca geçe evliyâ

Evliyâ ardınca tasdîk eyleyen
Küfrü bâtıl dîni tahkik eyleyen

Onların ardınca ihsân eyleyen
Hayr ile şerr işi âsân eyleyen

(*) *Allâh'ın yüz kısım rahmeti vardır.*

Onların ardınca olanlar şehîd
Onların ardınca olanlar saîd

Dinle uşbu yerde bir tahkîk var
Hoş tasavvur eyle bir tedkîk var

Ol Sırât'tır bu Sırât-ı müstakîm
Mustakîm ahvâl olan olmaz sakîm

Bu Sırât'ı müstakîmi her kim ol
Doğru gide bula anda doğru yol

Kâfire keskin kılıç gibi gele
Kıldan ince sırçadan asfâ ola

Ne kadar olsa gönülde canda nûr
Ol kadar hem olısardur onda nûr

Nûru kimin artuğ ise ol Sırât
Gözikiserdür ona gin yol Sırât

«(Hatırla o günü ki mü'min erkeklerle mü'min kadınların nurları, önlerinden ve saglarından koşuyor kendilerini göreceksin...» *

Nûru hem kâmillerin bile gider
Önlerince sağlarınca s'ay eder

Vech-i hikmet budur ey sâhib-kemâl
Zîra olmaz mü'mine ol gün şimâl

Nitekim hiç kâfire sağ olmaya
Gönlü cânı sayrudur sağ olmaya

(*) *Hadid sûresi, 12. âyet*

Şeyh Gazzâlî aceb tahrîr eder
Uşbu yerde bir haber takrîr eder

Kim nidâ eyleye Rabbü'l-âlemîn
Ol keremler ıssı hayrü'r-râhimîn

Görmeyenler kanı dünyâ gözleri
Görmeğe bizi bugün gelsin beri

Bunlar elyaktır ki bizi göreler
Cümle gözsüzler göz açıp duralar

İzzet ile bir yeşil sancak gele
Vereler onu Şuayb ala ele

Şol kadar dola melekler anda kim
Bilmeye a'dâdın illâ ol hakîm

Güyegü gibi bular donanalar
Bunlar ol yerde neler bula neler

Bine nurdan her birisi şol burak
Kim göz erdiği yere basa ayak

Pes Şuayb bunların ile göçe tiz
Yıldırım gibi Sırât'ı geçe tiz

Uşbu resme hem belâ ehline Hak
Lûtfun ede irgüre fazlına Hak

Bir yeşil sancağ ile Eyyûb pes
Önlerince gide ola destires

Uyısar sâlih yiğitler Yûsuf'a
K'açmamışlardı zinâya hiç şefe

Onların ardınca erişe nidâ
Hak nidâsında bunu ede edâ

Kim kanı şunlar kim ağlarlar idi
Canların derdimde dağlarlar idi

Pes şehidler kanlarından uşbu yaş
Cümle âlimler midâdından bu yaş

Şol kadar seylâb ede kim çoğ ola
Tartıla mîzanda çoğ artuğ ola

Bunların sancakları ala ola
Onu Nûh peygamber eline ala

Onun için olısardur ala ol
Zîra ederlerdi türlü nâle bol

Gözleri gâh yaş dolardı arzudan
Gâhi kanlar dolar idi korkudan

Hasret ile kanlı yaş akardı gâh
Ol yüce dergâha ederlerdi âh

Pes geçe Eyyûb u Yûsuf Nûh hem
Yıldırım gibi Sırât'ı halk be-hem

Bunların ardınca tartıla midâd
Ol şehidler kanı ile bamdâd

Bu şehidler kanları bî-kaal ü kîl
Ola âlimler midâdından sakîl

Hem şehidler zümresine emr ola
Bir kızıl sancakla Yahyâ'ya gele

Pes bularda berk-ı hâtif gibi tiz
Geçiserlerdür Sırât'ı ey azîz

Çünki göre uşbu hâli anda âlimler ayân
Aydalar biz ettik idi ilm hod halka beyân

İlmimizle oldulardı çün bular gâzî şehîd
Pes gerek biz ön geçeydik gerçi bunlar döktü kan

Hak Taâlâ pes nidâ ede kim ey âlimlerim
Uşbu işten ermesin gönlünüze bâd-ı hazân

Siz benim katımda hemçün enbiyâsız ilm ile
Sonra kodum ta sizinle bile geçsinler uyan

Pes şefâat kılalar komşulara kardeşlere
Bunlara ihsân edenler bulısar anda hisân

Bir ulu sancak verile bunlara gâyette ak
Tuta İbrâhim Halîlu'llâh onu sâhib- kırân

Bunlar İbrâhim katına onun için cem' ola
Zîra mürsellerden onun keşfi çoktu bî-gümân

Pes bular da berk-ı hâtif gibi tizrek geçeler
Yüzleri berrâk berkten cümle halktan yüce şân

Bir nidâ ola dahi kim kanı yoksul kullarım
Merhabâ şol kula kim zindân oluptu gin cihan

Bir sarı sancak verile bunlara Îsâ tuta
Berk-i hâtif gibi bunlar da geçiser ol zaman

Ola geri bir nidâ kim kanı gelsin agniyâ
Renkli bir sancak ere tuta Süleyman kâmurân

Yıldırım gibi Süleyman ile bunlar da geçe
Ereler evvelkiler erdiği yere hemçünan

Bir nidâ ola dahi kim kanı gelsin ehl-i sabr
Bir bölük kavm tiz Sırât'a yürüye hemçün hicân

Pes melekler soralar kim siz ne halksız yâ kavm
Aydalar sabrın kuşağın kuşanıptık ez-miyân

Aydalar kim sabrınız ne aydalar kim sabrımız
Tâatu'llâh üzerine olurduk pehlivan

Ma'siyete sabr ederdik etmez idik hiç günâh
Ömrümüz şöyle geçirdik dünyede biz câvidân

Aydalar kim varın imdi ni'me ecrü'l-âmilîn *
Yıldırım gibi bular da isre buluna heman

Bir nidâ ere kanı lillâh sevişenler bugün
Bir bölük kavm sür'at ile erişeler nâgehân

Pes firiştehler suâl ede ne halksız yâ kavm
Aydalar kim sevgi meydânında attık savlican

İşiticek bu sözü sora firiştehler geri
Aydalar kim nicedir sizde mahabbette nişan

Aydalar lillâh fillâh dostlar ile dostuduk
Ortamızda her nemiz var ise ederdik feşan

Aydalar imdi geçin kim ni'me ecrü'l-âmilîn *
Cennete önden giriser mâla ve câna kıyan

Uşbu resme uğraya halk çün Sırât köprüsüne
Sevnişip oğul kız ile hep geçe pîr ü civân

Kimi yüz yılda kimisi artuk eksik hep geçe
Son geçenler yedi bin yılda geçiserler yayan

Arkasına götüre bunlar günâhın yüklenip
Sanki kantarlarla kurşun götürürdü nâ-tüvân

(*) *«İşte, (dünyâda Allah için güzel) işler yapanların mükâfatı ne iyi...» Zumer sûresi, 74. âyetten*

Çün Sırâta uğrayalar göreler kim bu Sırât
Oda kırk bin yıl kadar olmuş aşağaya nihan

İki etrâfından od yalınları oynar onun
Ol zübâne heybet ile na'ra urur bî-zübân

Bu Sırât'ın üzerinde dopdolu çengâl var
Hem kelâlib ü hatâtıyf üzerinde bî-kerân

İki cânibden firiştehler diyeler Rabbenâ
Kıl selâmet sakla oddan bunları yâ Müsteân

Giriser cümle halâyık hep cehennem içine
İlle mü'minler Sırât'da olısarlar şâdümân

«İçinizden hiç biri istisnâ edilmemek üzere mutlaka cehenneme varacaktır...» *

Enbiyâlar berk gibi evliyâlar hemçü bâd
Gâziler bir yügrük at gibi geçiserdür revan

Müttekîler eşkin at gibi geçiser şâh-vâr
Tâat ehli yile yile sanki gider kârbân

Mü'minin iki eline iki kâfir vereler
Bir yehûdî biri nasrânî oda ata o han

Cümle mü'minler Sırât'ı geçiserler nûr ile
Altlarından dile gele pes cehennem bî-lisân

Tiz geç ey mü'min ki nûrun nârımı söyündürür
Zîra nârım nûra döymez oduma vermez aman

İlle şunlar kalısarlar cümle halktan sonra kim
İşleri ola kebâyir hamr u zemr ü iftitân.

(*) *Meryem sûresi, 71. âyet*

Tevbesiz gide cihandan yâ şefâat ermeye
Yâ sagâyir işlediyse tevbesiz verdiyse can

Afv idiser ba'zısının suçlarını ol Kerîm
Geçe bunlar da Sırât'ı tuta uçmakta mekân

Ba'zısının suçların afv itmeyiser koyısar
Tâ azâbın görmeyince vermeye ona cinan

Pes melekler bunları örte kanatları ile
Tâ resûlu'llâh buları görmeye anda ayân

Bunların hâlin sana bir bir geri takrîr edem
Saklar ise Hak Taâlâ ez-kazâ-yı âsümân

Sonra bunlar da nice olur girerler cennete
Nice verir Hak Taâlâ taht ü baht ü hânüman

«... Çünki Allâh bütün günahları magfiret buyurur. Şübhesiz ki o, Gafur (çok bağışlayıcı)dır, Rahîm (çok merhametli)dir.» *

Hem Sırât'ın üzerinde ola yedi kantara
Her birinde sorısarlar kimseye olmaz aman

Evvelinde soralar îman eger kâmil ise
Tiz geçiserdür Sırât'ı okuyan okumayan

Soralar ikincisinde hem namâzından onun
Hem üçüncüde zekâttan soralar ey kârdân

Soralar dördüncüsünde kim oruç tutar mıdı
Soralar beşincisinde hacce açtı mı dükân

(*) Zümer sûresi, 53. âyet

Soralar altıncısında ata ana hakların
Gusle ve abdeste hem eder midi hîç istinân

Soralar yedincisinde kimseye zulm etti mi
Yâ emânette hıyânet eyledi mi bî-zaman

Yâ yalan tanık olup yâ komşusun incitti mi
Hakk-ı ihvâna ne kıldı eyledi mi imtinân

Bu kanatir üzre kişi suçlu bulunmaz ise
Tiz geçe yarın Sırât'ı bula devlet raygân

Vây eger suçluysa dura her birinde bin yıl ol
Tâ ki hükm eyleye Allâh emri ola kün fe-kân *

«Sonra Allâh'dan korkup sakınanları kurtaracağız ve zâlimleri de toptan cehennemde bırakacağız» *

Gel ey derd-i İlâhîden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Subhânîde serbâz olmayan bî-derd
Gel ey meydân-ı Hakkaanîde berdâr olmayan gönül

Ya'ni eyle buyurur ol pâk zât
Virevüz mü'minlere oddan necât

Koyavüz kâfirleri imekleye
Meklemekten Hak Taâlâ bekleye

Yüzleri üstüne oda dolalar
Tâ ebed anda muazzeb olalar

(*) *«Ol deyince oluverir»*
(**) *Meryem sûresi, 72. âyet*

Anladın mı hiç Sırât'ın sûretin
Aydayam dinle kemâl-i kudretin

Çünki bildin kim tamu süflîdedir
Hem işittin cenneti a'lâdadır

Hem tamunun üstüne olur Sırât
Hem kemer sûretli kurulur Sırât

Anladın mı pes bu kez halk nidiser
Aşağadan yukarıya gidiser

Bundan artuk ona takrîr olmaya
Bundan azhar akla tasvîr olmaya

Çünki mü'minler bula ondan halâs
Gör nice şâd olısarlar âm u has

Öyle buyurdu o mâh-ı kâyinât
Kim vere destûr İlâh-ı kâyinât

Varın imdi cennete girin diye
Rahmete dîdârıma erin diye

Şol Hudâ hakkı ki bilin onu der
Kim elindedir Muhammed cânı der

Şöyle düşe cennet içre yola ol
Kimse göstermeden evin bula ol

Vârid olmuştur geri bir hoş kelâm
Ver resûlün rûhuna her dem selâm

Âdemi ola kim Allâh ona der
Gör ne lûtf ettim diye ben sana der

Göndere ona mühürlü bir biti
Yâ İlâhî bize de onu biti

Neyledinse eyledin sağışladım
Ben hayâ ettim velî bağışladım

Zî-keremler ıssı ol sultânı gör
Kim suçu kullar eder ol utanır

Nice kullar ola dinle nidiser
Ettiği suçlarını unıdısar

Yazıcı firişteler de unuta
Şöyle kim suçsuz gibi fârig gide

Nice kullar var durur azar ise
Yazmaya şerrini ger yazar ise

Defterinin içine şerrin yaza
Dışına ettikleri hayrın yaza

Zî-kerim Allâh Settârü'l-uyûb
Zî-rahîm Allâh Gaffârü'z-zünûb

Hem rivâyettir Enes'ten kim resûl
Buyuruptur ol sözü aslü'l-usûl

Bir nice kavme kanatlar vere Hak
Dura yerden uçmağa irgüre Hak

Bunları çünkim melekler göreler
İleri varıp bu hâli soralar

Aydalar kim gördünüz mü siz hesâb
Aydalar kim görmedik hergiz hesâb

Aydalar kim gördünüz mü siz Sırât
Aydalar kim görmedik hergiz Sırât

Aydalar kim gördünüz mü siz cahîm
Aydalar kim görmedik hergiz cahîm

Aydalar kim siz kiminsiz milleti
Aydalar biziz Muhammed ümmeti

Aydalar kim nicedi a'mâliniz
Aydalar kim dinledik akvâliniz

Aydalar iki sebeb haslet idi
Aydalar kim ol iki haslet nedi

Aydalar biri yalınız olsavuz
Ma'siyet kılmağa fırsat bulsavuz

Dehşet edip ez-celâl-i Kibriyâ
Gizli suç etmeğe ederdik hayâ

Hasletin ikincisi işbu idi
Aza biz râzî idik iş bu idi

Pes melekler ayda budur çünki hâl
Cennetin mülkü size oldu helâl

Bunlar utandı hatâlar etmeğe
Hak da yüz tuttu atâlar etmeğe

Bunlar az nesneye râzî oldular
Hak da verdi şol kadar kim doldular

Eden ihsan bula ihsânı dedi
Ârif olan bula sultânı didi

Dinle imdi cân u dilden hâzır ol
Kim ne resme bulalar sultâna yol

Destûr ola cennete azm edeler
K'anda işe işrete bezm edeler

Giderek sahralara erişeler
Varurak hadrâlara erişeler

Bitmiş anda nice türlü hub ağaç
Benzemez serv ü sanavber sâc ü âc

Her ağaç dibinde iki çeşme var
Revnak eyle onları pes çeşme vâr

Sağ u soldan akıp olurlar revân
Göricek şâd olur onları revân

İçeler bu çeşmelerden çün zülâl
Kalmaya gönüllerinde hiç melâl

İlle gönül cennete müştâk ola
Can Cenâb-ı Hazrete müştâk ola

Aydalar kim ola mı ey âh o gün
Kim icâzet buyura ol şâh o gün

Ta firâkında yanan âvâreler
Vuslatı şehri yoluna varalar

Bulalar ol şehr içinde bir saray
Kim ayağında komuş ola ser ay

Zerre ola dergehinde şems ü mâh
Ede şems âh şemse din âh mâh âh

FASLÜN Fİ'L-İNSİLÂKİ İLE'L-CENNET

(Cennet yolculuğu)

Tanrı aslanı Ali'den nakl olur ey bilgilü
K'emrine Allâh melekler fevc fevc ine dolu

Süreler hep cennet ehlin gireler tâ cennete
Cümlesinin önlerince Mustafâ-yı mâh-rû

Kapısına çün ereler göreler kim bir ağaç
İki çeşme akar altından onun tatlı duru

Birisinden gusl idüben birisinden içeler
Tayyib ü tâhir olalar zâhir ü bâtın erü

«Rab'leri de onlara tertemiz bir şarâb içirmiştir.» *

Andan istikbâl edüp ere melekler askeri
Bunlara verip selâmı duralar saf saf uru

«... Cennet kapıları açılınca bekçileri şöyle derler: — (Her türlü kederden) selâmet size! (Günâh kirinden) tertemizsiniz! Artık ebedî olarak kalmak üzere girin oraya!» **

Ya'ni Allâh'ın selâmı rahmeti olsun size
Erdiniz şol tayyibâta k'itdinizdi ârzû

Pes girin cennetlere olun muhalled onda siz
Tâ ebed çıkman içinden olun anda bahtulu

İrgüreler binmek için eşkin atlar nâkalar
İlteler nurdan buraklar günden aydan yahtulu

At deve yâkuut-ı ahmer urulu altın eyer
Dürr ile yâkuut uyanlı bendi lülü ey ulu

Her kişiye hem ağırlık ikişer hıl'at gele
Ger biri işrâk edeydi doladı dünyâ kamu

Bir kez ol mahşer yerinde hulle giymişler idi
Bunda da hem ikişer hulle geyiserler geri

(*) Dehr sûresi, 21. âyet.
(**) Zümer sûresi, 73. âyet

Her kişinin tapısına duralar nice melek
Kimi yanınca müsâhib kimisi eder tapu

Çün yakın erişeler hep gözüke kasr ile hûr
Erişe zülf-i mutarrâdan dimâga reng ü bû

Göreler cennetlerin ni'metlerin hamd edeler
K'açmış ol Fettah sultan bunlara a'lâ kapu

Kapısı ginliği beş yüz yıllık ola cennetin
Muntazır durmuş melekler kapısında karşu

«(Cennetlik olanlar şöyle) derler: — Hamd olsun o Allâh'a ki bize olan va'dini yerine getirdi.. İşte (dünyada Allâh için güzel) amel işleyenlerin mükâfatı ne iyi!» *

Ya'ni bunlar aydalar el-hamdü'llâh kim o Hak
Va'desine sâdık oldu dediğin verdi hem o

Verdi cennet mülkünü biz kullarına fazl edip
Kanda kim istersevüz seyrân idevüz dinlenü

Râviler aydur resûlu'llâh ayıttı çün gelem
Kapısına ayda hâzin kimsin ey yüzü sulu

Ben Muhammed'ven diyem ol da diye emr olmuşam
Senden önden açmayam hiç kimseye ey sevgülü

Hem dedi cennet haramdır enbiyâya tâ ki ben
Girmeyince ümmetimle dolmayınca çarsu

(*) Zümer sûresi, 74. âyet

FASLÜN FÎ-DUHÛLİ'L-CENNET

(Cennete giriş)

«Allâh, mü'minlerin erkeğine ve dişisine, ağaçları altından ırmaklar akar cennetler vaad buyurdu, içlerinde ebedî olarak kalacaklar; hem Adn cennetlerinde güzel meskenler.. Allâh'ın bir rızâsı ise daha büyüktür. İşte bu, en büyük saâdettir.» *

Pes geri evvel resûlu'llâh hem andan enbiyâ
Evliyâ andan kamu mü'minler ile ey amû

Buyuruptur hem resûl ü sadr u bedr-i kâyinât
Ehl-i cennet girdiği hâlde ola gökçek hulu

Tenlerinde olmaya kıl sâfi tenli olalar
Emred ola hep sakalsız gözler ola sürmelü

Ağ olısar kamusı hem kıvırcık saçlılar
Erkek ü dişi olısar hem kıvırcık saçlılar

Nitekim Resûlullah buyurmuştur ki: «Cennet ehli cenete tüysüz, sakalsız, gözleri sürmeli, beyaz, kıvırcık saçlı ve otuz üç yaşında olarak girerler.» **

Uçmağa çünkim gireler vere Hak kendi selâm
Ayda tıbtüm fedhulûhâ hâlidîne ol Afû ***

(*) *Tevbe sûresi, 72. âyet*
(**) *Tirmizi, Cenne 12*
(***) *«Ne mutlu size (tertemizsiniz). Artık ebedî olarak kalmak üzere girin oraya.» Zümer sûresi, 73. âyet.*

Hem buyurdu cennete yoksullar önden gireler
Gireler beş yüz yıl ön görmeyeler gussa kayu

Bu meger şular ola kim fakr ile fahr ettiler
Alçak u yumşak yürüyüp eylemezlerdi ulu

Bir rivâyete gelir kim kırk yıl önden gireler
Bu meger kim sabrı yok yoksul ola ey nîk-hû

Çün Süleymân ile Yusûf baylar idi dünyede
Enbiyâdan sonra kırk yıl gireler der rû-nümû

Hem buyurdu kim sekiz kapısı vardır cennetin
Yedisinden gire yoksullar birinden arkalu

Hem buyurdu üç bölük önden giriser cennete
Biri oldur kim şehîd etmiş idi ona adû

Biri bir kuldur ki kulluk eder idi Tanrı'ya
Hocasın hem râzî edip kulluk ederdi eyü

Bu durur üçüncü kim yoksul ayâl bend idi ol
Tâat ile ulu idi gerçi kadr idi elü

Hem buyurdu kim benimle gire yetmiş bin kişi
Her bin ile geri yetmiş bin hesabsız içerü

Hem buyurdu saff-ı evvel cennete önden gire
Hassa şunlar kim edine beş namâza beş vuzû

Hem buyurdu şunlar evvel giriserler cennete
Derler idi hamd edip serrâda ve darrâda hû

Şunlar onlardur kim işrâk etti nûr-ı Kibriyâ
Kibri terk edip dediler hayret-i kübrâda hû

Bir tecelli etti ihrâk etti envâr-ı celâl
Seyr edip esrâr-ı sırrı dediler isrâda hû

Pertev-i zât-ı ehad'dan gözüken hep nûr idi
Onun için derler idi ağ ile karada hû

Urdular onun celâli satvetinden na'ralar
Dediler pes sebbeih'isme Rabbike'-a'lâ da hû *

Cübbeler çâk eyleyip seylâb ederdi kan u yaş
Âh idip ederler idi kuruda deryâda hû

Bu iki yüzlü cihâna urdular bir puşt-ı pâ
Onu bir bilip dediler zîr ile bâlâda hû

Canları vâsıldı Hakk'a âlem-i a'lâda hây
Gerçi derlerdi bular bu âlem-i ednâda hû

Hû bu kez bir yere irgürdi buları k'adı yok
Bu kadar bildiler ancak bâtın u peydâda hû

Bir bekaa verdi bu kez pes erdi hakkaanî vücûd
Tâ hakaayık diller ile dediler eclâda hû

Bunlara çün hâsıl oldu bu kadar vecd-i vücûd
Dilli dilsiz dediler ûlâda ve uhrâda hû

Hakk'ı vicdân ettiler tâ şöyle kim fıkdânı yok
Andan ötrü derler idi ol hüve'l-mevlâda hû

Halkı fıkdân ettiler hem şöyle kim vicdânı yok
Bu sebebden derler idi cümle-i eşyâda hû

Fânide hû bâkide hû berzah u mahşerde hû
Arsada hû ravzada hû cennetü'l-me'vâda hû

(*) «Rabb'inin çok yüce adını tesbih et.» A'lâ sûresi, 1. âyet

Evvelâ hû âhirâ hû zâhirâ hû bâtınâ
Hâl ile hû zevk ile hû fi'l ü vasf esmâda hû

Hakk-ı mutlak oldur el-Hak âlem anda mahv u gark
Kul hüvellâhu'llezi kul lâ ilâ illâda hû *

Gel ey derd-i İlâhîden haberdâr olmayan gönül
Gel ey aşkında can verip cigerdâr olmayan gönül
Gel ey eyvân-ı Subhânîde serbâz olmaya bî-derd
Gel ey merdân-ı Hakkaanîde berdâr olmayan gönül

FASLÜN Fİ HAZÎRETİ'L-KUDS

(Cennet)

Cennete çün gire Fahrü'l-mürselîn
Bile gire evvelîn âhirîn

Erişe kudsî makaama pes resûl
Tutuban elde livâü'l-hamdi ol

Göre kim rıdvan kapıda intizâr
Olmağa ona tapıda intizâr

Sağda ve solda melekler fevc ü fevc
Karşı durup muntazırlar mevc ü mevc

Göreler pervâz edip erdi livâ
Merkeze doğruldu hattı-i istivâ

Aydalar geldi resûl-i kâyinât
Sancağıdır bu gelen açmış kanat

(*) De Allâh'dan başka ilâh yoktur, de ki o Allahdır ki...

Mefhar-ı âlem erip ikbâl ede
Fevc ile rıdvan pes istikbâl ede

Erişe ta'zîm ile iclâl ede
Tâ kim anda kondura inzâl ede

Ayda kim uşbu makaama yâ resûl
Maslahattır idesiz evvel nüzûl

Pes burakından ine ikrâm ile
Yürüye i'zâz ile i'zâm ile

İneler hep enbiyâ ve evliyâ
Ehl-i îman asfiyâ ve etkıyâ

Ol hazîre menziline ereler
Zümre zümre cümle ona gireler

Otura minberler üzre mürselîn
Enbiyâlar tahtlar üzre kâmilîn

Otura kürsîlere sıddîklar
Hem şehidler zümresi tahkîklar

Evliyâ ve sâlihîn ü âlimîn
Otura puştılarda sâlimîn

Pes bu kez Allâh-ı Cebbâr u Celîl
Emr ede ede nidâ yâ Cebrâyil

Kullarımdan eyle tiz ref'-i hicâb
Şimdiden geri gerekmez ihticâb

Andan ayda merhâba yâ kullarım
Yâ benim has dostlarım makbullerim

Yâ Muhammed verdin idi sen selâm
Şimdiden geri veririm ben selâm

Kıldım idi dertlere seni tabîb
Sâkit ol şimdi biraz vakit yâ habîb

Sen dahi yâ Cebrayil verdin selâm
Söyleme bizim durur şimdi kelâm

Sen dahi yâ Azrayil verdin selâm
Söyleme bizim durur şimdi kelâm

Sen de yâ Rıdvan eriştirdin selâm
Söyleme bizim durur şimdi kelâm

Yâ ibâdî nice bir benden selâm
Vasıtayla erişe size kelâm

Sözümü benden işitin bî-hicâb
Kılmazam şimden geri hîç ihticâb

Nice bir havf u recâdan dolasız
Nice nice bana müştâk olasız

Ben verem andan geri size selâm
Ben diyem andan geri size kelâm

İmdi yâ Rıdvan mevâyid hâzır et
Ol mevâyidde fevâyid hâzır et

İrgüre evvel safâyihten bisât
İrgüre andan cevahirden sümât

İrgüre ihzâr ede türlü ta'am
Şöyle kim müstagrak ola hâs u âm

Şol yemekler ere kim od görmedik
Cerb ü şîrîn ola tütün ermedik

Erdi belkim ona emr-i Kün fe-kân
K'emri ile ol dedi kevn ü mekân

Çün yiyeler hunlar kim can sever
Emr ede Rıdvân'a kim imdi suvâr

İrgüre vildan vesâyif kâseler
İncilerden ak letâyif kâseler

Ba'zısı şol resm ile cevher ola
Kim güneş nûru gibi ezher ola

Andan ayda merhâba yâ kullarım
Yâ benim has dostlarım makbullerim

Nice bir havf u recâdan dolasız
Nice nice bana müştâk olasız

Emr ede Rıdvân'a donlar al berü
Gel donat ahbabımı tiz gel berü

Ol dahi ağaçlara ede nidâ
Edeler tâ türlü hil'âtler edâ

Ere şol donlar ki gözler görmedi
Kimse işitmedi akl irgürmedi

Ol ağaçlar üzre bitmiş hulleden
Her kişiye ere yetmiş hullerden

Andan ayda merhabâ yâ kullarım
Yâ benim has dostlarım makbullerim

Nice bir havf u recâdan dolasız
Nice nice bana müştâk olasız

Andan emr ede nisâr et tayyibât
Kullarıma müşg-i bâr et tayyibât

Arşın altından erişe bir sehâb
Kim ona derler müsîre mestetâb

Ol müsîre misg-i ezferler saça
Sanki dürler yüzüne terler saça

Onun ardınca erişe bir sehâb
Yüzlerine ol dahi saça gül-âb

Onun ardınca erişe hûr-i în
Gör neler ihsân idiser ol muîn

Her kişiye vere yetmiş hûriler
Müntehâlar boya yetmiş hûriler

Yüzlerinden utanır şems ü kamer
Leblerinden şehd ile şekker tamar

Yetmişer vildan vere Âb-ı hayât
Yüzleri gül sözleri kand-i nebât

Elâ ey tâlib-i tahkîk gözet ol lâ-yezâl Allâh
Elâ ey câlibi tedkîk işit ol bî-zevâl Allâh

İrüre kulların çünkim hazîre kuds makaamına
Kulak tut kim hitâb edip nedir der ol Taâla'llâh

Diye Rıdvân'a yâ Rıdvan ayıt kullarıma benden
Ne isterlerse desinler verem ben lâ-misâl Allâh

Budur ol mak'ad-ı sıdk kim idiptir va'de dünyâda
Ki cennette verem derdim budur diye o hâl Allâh

Bu sözü irgüre çünkim bular da ayda yâ Rıdvan
Aceb bir nesne kaldı mı kim etmedi menâl Allâh

Bu kez emr ede ol ma'bût şehîd ü şâhid ü meşhûd
Zebûr'un okuya Dâvud kıla sözün zülâl Allâh

Çıka bir minber üzre kim ola yâkuut-ı ahmerden
Zebûr'u okuya mahbûb çü vere hoş makaal Allâh

Pes andan emr ide Allâh cihan fahri Muhammed kim
Cemâli şemsine bedri kılıptır bir hilâl Allâh

Çıka bir minber üstüne kim ola kamudan a'lâ
Vere cümle cihânından ona eşref hisâl Allâh

Okuya sûretü'r-Rahman işide zümre-i îman
Erişe derdlere derman yetiştire visâl Allâh

Şu resme eyleye seyran ki mevcûdât ola hayran
Melek insan ola sekrân kıla derd ittisâl Allâh

Semâa' gire minberler döşekler kürsiler tahtlar
Ağaçlar mest olup titrer kılısar bî-mecâl Allâh

Diye yâ Cebrayil imdi götür izzet hicâbını
Beni âşıklarım görsün diye ol zü'l-meâl Allâh

Bu kez ayda benem Allâh ki Mü'minven Müheyminven
Sizin de adınız mü'min diye ol zü'l-celâl Allâh

Selâm idi benim adım bu da dârü's-selâm idi
Sizin de dîniniz islâm diye ol zü'l-kemâl Allâh

Kemâlim irgürem size visâlim de verem size
Cemâlim gösterem size diye ol zü'l-cemâl Allâh

Bu sözden ereler vecde cemîi' edeler secde
Bu kez geri nidâ ede diye ol zü'n-nevâl Allâh

Götürün başımız yerden değildir secde günü bu
Bugün vuslat zamânıdır diye ol lâ-yezâl Allâh

Bugün yevmü'l-atâlar bu bugün yevmü'l-bekaalar bu
Bugün yevmü'l-likaalar bu kezâ fi'l-vasl-ı kaal'Allâh

FASLÜN Fİ'N-NÜŞÛR

(Diriliş)

Bular çünkim bu mecliste kemâlince şeref bula
Bu denli i'tibâr ede bugün bu kullarıma ol şâh

Husûsâ kim buyurdu da kemâl-i lûtf edip anda
Ki yüzüm gösterem size sizindir hod kapı dergâh

Pes andan verile destûr ki vara yerli yerine
Ki gurbette firâk ile nice bir edeler bin âh

Ata ana oğul kızla karındaşlar hısımlarla
Nigâr u yâr u dilberler tuta yerli yerine râh

Burak nâka at ile kemâlât-ı sıfâtile
Münevver hüsn-i zâtile olalar yüzleri çün mâh

Yanınca hûrîler vildân önünce zevk u cevk gılmân
Yürürler nice kim sultan firiştehler bile hem-râh

Giderken yolları nâgâh erişe huld ağacına
Kim andan Âdem atamız yemişti tâne bir nâgâh

Göreler bir ağaç imiş kim altınmış budakları
Yemişi kardan ağ imiş yoğ imiş hüsnüne eşbâh

Taaccüb edeler onu firiştehler diye durman
Ki Cebbâr-ı cihan size veriptir âlî kadr ü câh

Aceb niçin taaccübde bu denli kaldınız hayran
Ya niçin Âdem'e bunca dediniz k'oldıdı güm-râh

Diyeler kim abes yere melâmet etmişiz onu
Çü gördük hüsnünü şimdi bu kez olduk bu dem âgâh

Pes andan yerli yerine erişe cennet ehli hep
Ki raht u taht u baht ile ola her biri şâhenşâh

Erişeler kerâmâta girişeler makaamâta
Yetişeler şu hâlâta ki vermeye melâl Allâh

EL-MEVTINÜ'L-HÂMİSÜ'L-A'RÂF

(Beşinci yurt, A'râf)

«... A'râf (cennet hisarı) üzerinde de bir takım insanlar (sevâbı ve günahları eşit olup en son cennete girecek olanlar) var ki...» *

Diyem ashâb-ı a'râfı eriştire eger Allâh
Velî sözde kânı tahkîk nazar kıla meger Allâh

İşitgil evvel a'râfı ki ârifler demişlerdir
Ki bir dîvâr durur ol kim kılıptır müstekar Allâh

Yaratmıştır onu cennet cehennem ortasında kim
Ola berzah ara yerde ne gökçek gör ider Allâh

Kılıptır içini rahmet azâb etmiş durur dışın
Resûlüne buyurmuştur bu vech ile haber Allâh

İçi cennet durur zîrâ dışı oda mukaabildir
Yarattı iki yanında iki türlü eser Allâh

Bu kez Ashâb-ı a'râfta derildi altı türlü kavl
Birisi şol şehidlerdir ki vermedi zafer Allâh

Ataya âsi olmuşlar velî olmuş şehîd onlar
Bu iki türlü ma'nîden viriser hayr ü şerr Allâh

(*) *A'râf sûresi, 46. âyet*

Ataya çünki âsîdir pes uçmaktan ırağ ola
Şehîd olmuş idi çünkim cehenemden savar Allâh

İkinci şol kişilerdir ki hayrı şeri yeksandır
Ne cennetle müşereftir ne hod kıldı hatar Allâh

Üçüncüsün dediler kim zinâdan doğan oğlandır
Ne cennetten bulur assı ne hod verdi zarar Allâh

Budur dördüncüsü kavlin meleklerdir bular derler
Kim anda meleklerden kılısardur nefer Allâh

Beşincisi bular derler ola kâfirler etfâli
Buları oda yakmaya keremler idiser Allâh

Budur altıncısı kavlin kim ehlü'l-fazl ola onlar
Görürler cenneti nârı viriserdür basar Allâh

Görürler cenneti çünkim umarlar rahmetu'llâhtan
Bakarlar odlara çünkim kıla derler nazar Allâh

Ki müşrikler kabîlinden bizi sen kılmagıl derler
Pes andan bunları geri kılısar mu'teber Allâh

Kim ,emr ede varın siz de girin cennet makaamına
Ne korku ola ne gussa kılın diye sefer Allâh

«... O anda Fukaraya şöyle denir : — Cennete girin size hiç bir korku yoktur ve siz mahzun da olacak değilsiniz.» *

Buları ayda cehennemde Velîd ile Ebû-cehl'e
Suheyb ile Bilâl'i biz der idik kim sever Allâh

(*) A'râf sûresi, 49. âyet

Siz and içip der idiniz ki rahmet eylemez hergiz
Kim aslâ cennete koymaz bular gibi beşer Allâh

Ne assı etti mâliniz be-küllî ta's ü nahs oldu
Kamu yoksullara verdi görün kim ne kader Allâh

Aceb midir eger yoksul olursa cennet içre bay
Çü dünyâdan yüzün dönüp der idi tâ seher Allâh

Bular dinde bir ay gözler ki mislin görmedi gözler
Yarattı ermedi sözler dolanmaz bir kamer Allâh

Muhammed'dir ki ilminden bilindi mersad-ı âyât
Muhammed'dir ki aynından bulundu maksad-ı gâyât

FASLÜN Fİ EHLİ'Z-ZÜNÛB

(Günâhkârlar)

Rivâyet eyler işit İbni Abbâs
Ki haktır sözü inde'llâhi vennâs

Göre ehl-i cehennem bunları çün
Diyeler yalvarıp yâ Ferd-i Bîçün

Ki cennette bize vardır karâbât
Oğul kız kardeş erhâm u isâbât

Buyur destûr görelim söyleşelim
Çü yâd olduktu geri bilişelim

Vere destûr nazar ede bular der
Bular bile ve bilmeye alar der

(*) *Hak ve halk katında*

Ki zîrâ yüzleri ola karalar
Bilicek bunları söze karalar

Şu sudan kim size bititti Allâh
Ya ondan kim size rızk etti Allâh

Atâ edin bugün ondan bize siz
Esirgen kim karâbâtız size biz

Bular ayda bu ikisin dahi Hak
Harâm etmiş durur küffâra mutlak

«Cehennemlikler, cennetliklere şöyle çağırır: — Suyunuzdan veyâ Allâh'ın size verdiği rızıktan biraz da bize akıtın. — Onlar da. — Doğrusu Allâh, bunları kâfirlere haram etti — derler.» *

Eyâ seyr eden esrâr-ı acâyib
Temâşâ kılan âsâr-ı garâyib

İşitgil ger canlar yakıcı söz
Ne canlar yakıcı belkim cihân-sûz

Ki nolısardur ashâb-ı kebâyir
Ne hâle iriser ehl-i sagâyir

Onu Mansûr-ı kâmil Mâturîdî
Kitâbında yazıp bir bir getirdi

Dedi dedi alâ-i Zendüvestî
Dedi dedi saîd ol Tanrı dostu

Didi Kelbî Ebû Sâlih dedi kim
İşittim İbni Abbas söyledi kim

(*) *A'râf sûresi, 50. âyet*

Şu mecliste ki tefsîr eyler idi
Bu âyet ma'nisini söyler idi

«Kâfirler, azâbı gördükleri zaman çok kere arzû edeceklerdir ki keşki müslüman olmuş olsaydılar.» *

Dedi bir tâyife mahbûs olısar
Bu ümmetten Sırât üzre kalısar

Resûlu'llâh diyiser Cebrayil'e
Ki niçin kaldı bunlar cebra ile

Diye Allâh bilir kim oldur a'lâ
Pes andan emr idiser Hak Taâlâ

Ki gizlen bunları siz vâdîlerde
Ki tâ olsun Muhammed şâdîlerde

Çü gide ümmetiyle cennete ol
Tuta her biri yerli yerine yol

Buyura bunları cümle süreler
Tamunun Mâlik'ine irgüreler

Diye yâ eşkıyânın ma'şeri siz
Nesiz kim siz kimin siz ma'şerisiz

Niçin yok boynunuzda hiç selâsil
Niçin olmaya zencîr ü halâhil

Niçin yok ellerinizde hîç aglâl
Niçin ayaklarınızda yok engâl

Niçin kara değildir yüzleriniz
Niçin ezrak değildir gözleriniz

(*) *Hicr sûresi, 2. âyet*

Bular ayda bize sorma suâli
K'utanuruz dimeğe sana hâli

Velî bil bizi şol milletten idik
Ki Kur'ân okuyan ümmetten idik

Oruç tutup ederdik hac gazâ biz
Zekâtımızı ederdik edâ biz

Yetîm olanlara ikrâm ederdik
Fâkir olanlara in'âm ederdik

Kılanlardan idik beş vakt namâzı
Edenlerden idik Hakk'a niyâzı

Bu kez Mâlik diye yâ ehle isyan
Nite men' etmemişti sizi Kur'ân

Diyeler bize tevbîh etme katı
Ki biz ondan henüz bulduk necâtı

Kim Allâh eyledidi serzenişler
Firiştehler edipti ilenişler

Bu sözdeyken nidâ ede münâdî
Buyura Mâlik'e Allâhu Hâdî

Ki yâ Mâlik buları odlara sal
Yukarı kapısından eyle îsâl

Diye Mâlik işittiniz mi kaalı
Ne dedi anladınız mı makaali

Diyeler kim işittik ol kelâmı
Ne denildiyse fehm ettik tamâmı

Velî lûtf eyle bir sâat aman ver
Ki nevha eyleyelim bir zaman ver

Ki tâ biz ağlaşalım cânımızçün
Salar oda bizi sultânımızçün

Diye Mâlik aman gelmez elimden
Yarım lâhza zaman gelmez elimden

Nidâ erişe Rahmânî taraftan
Ki mühlet ere Subhânî taraftan

Ki yâ Mâlik ko ağlaşsın bular der
Ko döksün gözleri yüze sular der

Seçile pes bular saf bağlaşalar
Figân u zârı kılıp ağlaşalar

Seçile bir tarafta ehl-i Kur'ân
Döke gözler yaşını kıla efgân

Seçile bir tarafta hacc edenler
Haram mâli döküp hacca gidenler

Seçile bir taraf oruç tutanlar
Harâm aşı boğazına atanlar

Seçile bir taraf gâzî olanlar
İşi lillâh değil dünyâ alanlar

Seçile bir taraf veren zekâtı
Kim isterdi harâm ile necâtı

Seçile bir taraf kılan namâzı
Riyâdı yâhu yanlıştı niyâzı

Seçile bir tarafta hem havâtîn
Hazân ermiş soladüşmüş besâtîn

Seçile suç edip saçın yolanlar
Güç edip gücünün öcün bulanlar

Seçile saf saf esnâf ede zârı
Ki soldu ömr ilinin lâle-zârı

Akan gözlerinin yaşı sanasın lülüdür lâlâ
Ne lülü lâlâ deryâlar ne deryâ kan durur lâ lâ

Diyeler sabrımız yoktu güneş ıssına hergiz
Nice sabr idevüz odun bu gün ıssısına ehlâ

Diyeler kim harîr atlas giyerdik türlü nâz ile
Nice sabr idevüz kutran libâsına bugün sehlâ

Diyeler kim lâtîf hunlar yer idik türlü tâd ile
Nice sabr idevüz zakkûm acısına bugün aklâ

Bular bu nâliş içreyken erişe bir nidâ arştan
Ki yâ Mâlik oda koy tiz buları virmegil mehlâ

Diye Mâlik ki bu sözü dahi işittiniz mi hîç
Ya kimin ümmetindensiz haber verin bana kavlâ

Bular ayda kim istihyâ kılarız dimeğe onu
Ne yüzlerle bakıp sana ne diller söyleye naklâ

Pes andan emr ede Mâlik süreler bunları oda
Ne kimse merhamet ede ne hürmet edeler meylâ

Önünce gideler pirler onun ardınca yiğitler
Onun ardınca avretler döküp yüzler suyun bezlâ

Kanı ol türlü fahr ile muazzez yürüyen server
Kanı ol türlü nâz ile salınan serv-i kad-bâlâ

Kanı ol taht u baht u raht kamu zîr ü zeber oldu
Kanı bevvâb u hâdimler kanı dâye kanı lala

Kanı gün görmeyen yüzler yüzün düşmüş yolar saçın
Kanı gül yüz benefşe zülf oluptur kan ile vâlâ

Kanı ol gözleri ala ki saçmıştı benim tâne
Kim idi gönlünün kuşun k'elinden al ile ala

Değer miydi şu izzetler sonucu uşbu horluğa
Yarar mıydı pelâs ola libâs iken ol al ala

Bular dünyâ sarâyında meger kim Hakk'a âsiydi
Onunçün ol dahi eder cezâsını bugün adlâ

Gele bârî bular çünkim cehennem kapısına hep
Çıka karşı zebânîler ki yok şefkatleri aslâ

Buyura onlara Mâlik ki bunları atın oda
Yukarı katına odun koyalar bunları illâ

Kimisin tutısardur od topuğuna erişince
Kimin dizin kimin belin kimin sadrın tuta fi'lâ

Kaçan kim kasd ede od kim yaka yüreklerin yüzün
Nidâ ere ki yâ Mâlik odu men' eylegil faslâ

Ki bunlar nice yıldır kim dil ile'krâr ederlerdi
Gönüllerle bilirlerdi ki yoktur hiç bana mislâ

Bular dünyâ hayatında nice secde ederlerdi
Benim dergâhıma yüzler sürüdüler idi vaslâ

Nidâ işidicek bunlar resâ âvâz ile düpdüz
Diyeler yâ Muhammed âh meded kıl irgürüp fazlâ

Meded kıl yâ Ebe'l-Kaasım bize yâ Ahmed âh eriş
Veyâ Fahr-i kıyâmet gel ki kılma bizi tehcîlâ

Eyâ cennet kapıların açıcı gel Muhammed gel
Veyâ ümmet şefî'i gel ver oddan bize temhîlâ

Zâif ümmetlerindeniz ki yoktur sabrımız oda
Gıyâs eyle şefâat kıl bize fazl eyle tafdîlâ

Veyâ Mâlik işit bizi Muhammed ümmetindeniz
Verirdik biz salât ona ederdik Hakk'a tehlîlâ

Çü Mâlik işite onu teveccüh kıla uçmağa
Nidâ ede kapısında yüce savt ile tersîlâ

Diye kim yâ Muhammed sen tena'um içre uçmakta
Zaîf ümmetlerin bunda oluptur oda tenzîlâ

Kaçan kim işite onu yerinden tiz urutura
Burakına bine fi'l-hâl erişe ede tahsîlâ

Erişe çün cehennemde işite bunların ünün
Mübârek gözlerinden yaş ola yüzüne tesbîlâ

Diye yâ Mâlik imdi tiz çıkargil ümmetim oddan
Ki bunlar oda katlanmaz azâb eyleme tenkîlâ

Diye kim yâ resûla'llâh elimden nesnene gelmez
Buyurmayınca tâ Allâh kılam mı işe ta'lîlâ

Teveccüh ede pes andan erişe sâkına arşın
Bırakından ine yere sücûda vara teclîlâ

Diye yâ Rabbi sen vâ'de kılıptır ümmetimden kim
Oda yakmayadın aslâ pes et ahdini tekmîlâ

Hitâb erişe Allâh'tan şefâat kıl gel imdi sen
Bağışladım sana küllî ki yok va'demde tebdîlâ

Gelir ba'zı rivâyette ki Cebrâîl'e emr ede
Göre kim kalmış od içre kim olmuş anda tefsîlâ

Ona hod nesne yok gizli velî emr-i ulûhiyyet
Bu resme iktizâ eder k'ola hikmette tecmîlâ

Cehenemde gele sora diye Mâlik ona bir bir
Gele pes sâkına arşın ede secdede takbîlâ

Diye yâ Rab ki ma'lûmdur senin dergâhına işler
Diye vardı habîbime şefî olsun o tebcîlâ

Gele göre ki cennette bir inci hayme içinde
Ki dört bin kızıl altından kapısı var temsîlâ

Oturmuş sohbet içinde safâ ve işret içinde
Diye kim yâ resûla'llâh revâ ola mı tadîlâ

Ki sen bunda tena'umda zâif ümmetlerin odda
İşite pes ede secde bu işde ede ta'cîlâ

Diye Hak yâ Muhammed kim götürgil başını yerden
Şefâat kıl kabûl edem sözün olmaya ta'tîlâ

Resûl aydur diyem yâ Rab zâif ümmet azâb içre
Diye var eylegil ihrâc sözündür akrem-i kîlâ

Onun kim gönlü içinde ola bir zerrece îman
Ya hardal tânesi mikdâr çıkar hîç etme taklîlâ

Geri secde edem anda geri emr eyleye Allâh
Ki hardaldan dahi kemter olanı etme tahyîlâ

Geri secde edem aydam ki her kim dedi illa'llâh
Çıkar onu cehennemden İlâhî kılma tadlîlâ

Diye iznim celâlimçün cehennemden edem ihrâc
Onu kim dedi illa'llâh ki tahkîkaan ve te'vîlâ

Gelem pes Cebrayil ile göre Mâlik turauru
Diyem aç kapısın odun sözüme eyle ta'vîlâ

Aça çünkim kapısını görem kim ümmetim odda
Kömürler gibi yanmışlar sanasın odda kandîlâ

Beni bunlar dahi göre tazarru' edeler düpdüz
Yapışam bir bir elinden çıkaram cümle tafsîlâ

Alam uçmaklara giyem yuyam ırmaklarından ben
Yeni ola bedenleri ki san olmadı tezlîlâ

Gözet imdi resûlu'llâh ne resme ola fazlu'llâh
Ne eksik koya ol Allâh çün etti ona tevkîlâ

Muhammed'dir ki ilminden bilindi mersad-ı âyât
Muhammed'dir ki aynından bulundu maksad-ı
gâyât

Cehennemden çıka çün ehl-i islâm
Bu hâli edeler küffâra i'lâm

Dîyeler kim dirîgâ kim nolaydı
Bizim de dînimiz islâm olaydı

Nite bula muâfât ehl-i âfât
Çü fırsat zâyi' ola fâte mâfât *

«Kâfirler, azâbı gördükleri zaman çok kere arzû edeceklerdir ki keşki müslüman olmuş olsaydılar.» **

Gelir Tefsîr içinde rıvâyet
Dirâyet et riâyet et be-gâyet

Ki dedi ol resûlullâhi'l-a'lâ
Buyurısar pes andan Hak Taâlâ

Melekler eyledi benden şefâat
Hem etti enbiyâ andan şefâat

Şefâat eyledi hem ehl-i iman
Kimesne kalmamıştır ille Rahman

(*) Geçen geçti
(**) Hicr sûresi, 2. âyet

Benem kim râhimînin Erham'iyem
Benem kim ekremenin ekremiyem

Pes andan suna kudret kabzasiyle
Kemâl-i lûtf-ı hazret kabzasiyle

Cehennemden suna bir kabza ala
Veyâhut iki kabza ona sala

Şu kavmi çıkara andan ki cem'â
Ki hayr işlememiş ömrümce kat'â

Kararmışlar kömürler gibi yüzleri
Belirsiz baş ayak yüzler ve gözler

Gele bunlar çü cennet kapısına
Atâ ve lûtf u devlet kapısına

Ereler konalar zehrü'l-hayâta
Gireler yunalar nehrü'l-hayâta

Çün ol mâü'l-hayâta yuna bunlar
Lâtif ağ incilere döne bunlar

Kömür gibi o kararmış bedenler
Bite otlar gibi burclar bedenler

Velî alınlarında yazılısar
Sanasın mermer üzre kazılısar

Ki bir kavm idi bunlar odda bî-dâd
Velî rahm etti Rahman etti âzâd

«Cennet ehli onlar için — Rahman'ın azadlıları — derler.» *

(*) Buharî, Kitâbüt Tevhîd, 34

Pes andan emr ede lûtf ıssı sultân
Girin cennette siz de tutun evtân

Ne kim isterseniz yâ görseniz siz
Neye kim aklınız irgürsenüz siz

Kamusunu size i'tâ edem ben
Bulardan yig dahi intâ edem ben

Diyeler Rabbenâ ettin atâlar
Bağışladın keremlerden hatâlar

Bize şol nesneler i'tâ edipsin
Ki âlem halkı görmedi birisin

Diye katımda bundan efdali var
Bu hep verdiklerimden ekmeli var

Diyeler bundan efdal nola yâ Rab
Bu verdiğinden ekmel nola yâ Rab

Diye Hak kim rızam efdaldir ondan
Ki size tâ ebed hışm etmeyem ben

Çü bunlar cennete bârî gireler
Alınlarındağı hattı göreler

Egerçi hûb u mevzûn olısarlar
Velî bu hâle mahzûn olısarlar

Tazarru' edeler Allâh'a bârî
Ki tâ yazılanı mahv ede Bârî

Pes Allâh Cebrail'e emr idiser
Kanadiyle silip ol hat gidiser

Resûlullâh S.A. buyuruyor ki: «Bir takım insanlara işledikleri günâhların cezâsı olarak cehennemin siyahlığı dokunacak, sonra Allâh fazl ve rahmeti ile onları cennete koyacak, onlara — Cehennemlikler — denilecek.» *

Demiştir şeyh Gazzâlî meger kim
Zünub ehli ne kim var ise her kim

Ki bin yılda çıkısar önce çıkan
Yedi bin yılda çıkar sonca çıkan

Der idi şeyh Hasan Basrî nolaydım
O bin yılda çıkan er ben olaydım

Nazar kıl bunca fazl ile sözüne
Nice insâf eder gör kendüzine

Ferâvân âferin hilmine onun
Hezârân âferin ilmine onun

Rivâyet eylemiştir İbnü Mes'ûd
Ki çünkim olısardur yevm-i mev'ûd

Resûlu'llâh didi bilüven onu
Ki sonra kim çıkısar oddan onu

Kim âhir cennet ehli olısardur
Sonucu ona kim yol bulısardur

Dedi bir kişidir emekleyerek
Cehennemden sonuc ol çıksa gerek

Diye Allâh ona var cennete gir
Gele göre sana hiç kalmamış yer

Buharî, Tevhîd, 25

Geri döne diye yâ Rab kim uçmak
Dolu olmuş ki yer yok sığa parmak

İkinci ayda geri cennete gir
Geri gele diye hiç kalmamış yer

Üçüncü ayda bu kez ona yir var
Ki verdim sana on dünyaca yer var

Diye bana güler misin İlâhî
Çü sensin padişahlar padişâhı

Bu sözde İbni Mes'ûd nakl ederdi
Resûlu'llâhı gördüm kim gülerdi

Dedi buna verilen ni'metin ol
En ednâ menzilidir cennetin ol

Hadîs ehli bunu tahkîk ederler
Bu sözü ol söze tatbîk ederler

Ki peygamber buyurmuştur muhakkak
Ki bin yıllıktır ednâ menzil ancak

Buna dünyâca ondur dediği pes
Ki dünyâca on ola ya'ni enfes

Ekallı ola bin yıllık mesâfet
Velî dünyâca on dörder letâfet

Çü te'vîl oldu pes muvâfık
Tamâm iki hadîs oldu mutâbık

Dediler şol ki sonra ola âzâd
Olısardur o şahsın adı Hennâd

Niceler dediler nolaydı Hennâd
Ben olaydım olaydım bârî âzâd

Çün işittim girenlerden cahîme ey cihân-ârây
İşit kimler durur giren diyem bir bir a cân-arây

Sagâyir ehlidir giren dahi ehl-i kebâyirdir
Ki gitmiş tevbe etmeden cihandan ey cihân-ârây

Hak onu afv etmemiş şefâat de erişmemiş
İrâdet öyle etmişmiş ki yakaymış a rûh-efzây

Pes öyle olsa vâcibdir kebâyirden rücû' etmek
Velî kaçtır onu bilgil ne denlüdür gel imdi say

Ali dedi on ikidir birisi Hakk'a şirk etmek
İkinci adam öldürmek yakın varma ona hey hây

Üçüncü parsa hatun zinâ etti diyü sögmek
Budur dördüncüsü onun zinâ etmek durur hâşây

Beşincisi durur kaçmak başa baş cengde kâfirden
Budur altıncı sihr etmek o yola basmayalar pây

Yedincisi budur onun yetîm mâlini yemektir
Yiyenin karnı dolar od eger habbede olsa pay

Sekizinci ata ana müsülman olsalar bunlar
Bulara âsî olmaktır eger yoksul ola ger bay

Dokuzuncu fesâd etmek Harem'de Mekke içinde
Niçin ilhâd ola anda çün ona benzemez hiç cây

Onuncusu ribâdır kim yemektir akça assısın
Çü dünyâdan sunup yersin helâlinden a şekker-hây

Onun on birisi hâşâ ugurluk eylemekliktir
On ikincisi hamr içmek içenler diyiserler vay

Bu sözden ma'lûm oldu kim kebâvir bu ola ancak
Kalanı hep sagâyirdir ne denlü olsa ey tugray

Velî zinhâr meâsîden kim oda lâyık olursun
Eger afv etmese Allâh itâb olur ey âlî-rây

Husûsâ dilini sakla sen elfâz-ı küfürden kim
Ki her kim küfr söylerse azâb olur ey âlî-rây

Helâli boş olur onun hep a'mâli olur zâyî
Ebed kalır cehennemde ikaab olur ey âlî-rây

Eger hacc etdise haccı hakîkat bil olur bâtıl
Geri varması farz olur sevâb olur ey âlî-rây

Geri îman getirsin ol çü mürted oldıdı dinde
Ve illâ katli vâcibdir ki mutlak bil ey âlî-rây

Eger avret de söylerse erinden boş olur derhâl
Nikâh etmek gerek cebren bunu hak bil ey âlî-rây

Velî kasd ile ayıkla şu kim söylerse küfrü ol
Budur dedigimiz kişi muhakkak bil ey âlî-rây

Bu yerde rû-yi takvâda cevâhir gibi sözler var
Velî kanı kulak ona sen el-hak bil ey âlî-rây

Buyurmuştur resûlu'llâh ki sevmek kişi dünyâyı
Başıdır hep hatiâtın ki mugrak bil ey âlî-rây

Dahi dünyâyı terk etmek ibâdâtın başıdır der
Nasîhat bu yeter tahkîk müdekkak bil ey âlî-rây

Belî ârif mukarrebler eger cennet umarlarsa
Günâh olur hakîkatte ol ummak bil ey âlî-rây

«İyi kimselerin sevapları, mukarreblerin (Hakka yakın olanların) günâhlarıdır.»

Ki zîrâ gönlünü bunlar arıttı mâ-siva'llâhtan
Ki hattâ kendi kendinden de mu'tak bil ey âlî-rây

Bu yolda niceler vardır makaam-ı ayne vasıldır
Sen onun hâlini bundan da entak bil ey âlî-rây

Dedi Dâvûd'a yâ Dâvud kim ebrârın bana şevkı
Egerçi kim uzanmıştır ben eşvak bil ey âlî-rây

Suâl etti bu kez sâyil nice müştâk olur çünkim
Göredurur hu kulların ne kaçmak bil ey âlî-rây

Cevab verdi mükemmeller onadur iştiyâkı kim
Ne vaktin göstere dîdâr hem uçmak bil ey âlî-rây

Suâl etti geri sâyil çü müştaktır niçin etmez
Cevab verdi bular geri muvaffak bil ey âlî-rây

Ki bunca işleri vardır diler kim işleye onu
Birinden birisi olmaz hîç esbak bil ey âlî-rây

Bu söz bunda durup dursun geri biz dönelim ona
Çü çıka suçlular oddan atıyyât üzre ey bedr ay

Beşerdi bu kamu dinen ki takrîr eyledik onu
İşit pes cinniler hâlin semâvât üzre ey bedr ay

Şular kim cinni mü'mindir İmâm-ı A'zam aydur kim
Bular da cennete girer muâfât üzre ey bedr ay

Velî yoktur sevâbı der ki zîrâ zâhir-i Kur'ân
Kamu insâna gelmiştir ki tâat üzre ey bedr ay

Şu kim vardır sevâbı der getirsin görelim bürhân
İkaamet eylesin huccet bu isbât üzre ey bedr ay

Velî mü'min olursa cinn ediptir va'de kim Allâh
Ona cennet verem dedi hidâyât üzre ey bedr ay

«...(Rabb'iniz) bazı günahlarınızı bağışlasın ve sizi acıklı bir azabdan korusun.» *

Ebû Yûsuf imâm-ı hem Muhammed dediler bunlar
Ki cinnîler de me'mûrdur ibâdât üzre ey bedr ay

«Ben, insanları ve cinleri, ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım.» **

İbâdet etseler Hakk'a bular da bulalar rahmet
Ki Kur'ân öyle nâtıkdır bu âyât üzre ey bedr ey

«... Şu işleri yapanların mükâfâtı ne güzeldir.» ***

Yiyeler içeler bunlar da cennette ala lezzât
Merâtibce olısarlar makaamat üzre ey bedr ay

Mekânı bunların cennet havâlisinde olur der
Bu sözde nakl olup dendi makaalât üzre ey bedr ay

Ne denli var ise mü'min kaçan kim gire uçmağa
Bula yerli yerin cümle kemâlât üzre ey bedr ay

Cehennem lâ-yezâl nutka gele hel min mezîd ayda ****
Gire tâ cinni kâfirler son evkaat üzre ey bedr ay

Ona hem Rabb-i izzetten nazar erişe heybetle
Dola bağlana kapılar bu hâlât üzre ey bedr ay

(*) *Ahkaaf Sûresi, 31. âyet.*
(**) *Zâriyât Sûresi, 56. âyet.*
(***) *Âl-i İmran Sûresi, 136. âyet.*
(****) *«Daha var mı» Kaaf Sûresi, 30. âyetten.*

EL-MEVTINÜ'S-SÂDİSÜ ZEBHÜ'L-MEVT

(Altıncı yurt, ölümün boğazlanması)

Çü cennet ehli cennette karâr ede tena'umda
Kamu kâfir cehennemde nedâmât üzre ey bedr ay

Pes andan yarada mevti güzel koç sûretinde Hak
Egerçi mevt nisbetti ibârât üzre ey bedr ay

Nidâ ede bu kez koç işite ehl-i cennet hep
Nazar ede ona bunlar meserrât üzre ey bedr ay

Döne geri nidâ ede cehennem ehli işite
Bular da göreler onu melâlât üzre ey bedr ay

Soralar bu iki kavme ki hiç bilir misiz bunu
Diyeler kim ölümdür bu bu hey'ât üzre ey bedr ay

Göricek onu mü'minler diyeler bârekallâh Fîk *
Katı şâdân ola bunlar beşârât üzre ey bedr ay

Zihî gökçek hediyye kim bize verdi seni Allâh
Ki doğdun üstümüze uş saâdât üzre ey bedr ay

Bu sözüme delîl oldur ki buyurdu resûlu'llâh
Ölümdür mü'mine tuhfe murâdât üzre ey bedr ay

Dediğüm şol Muhammed'dir ki geldi Hazretu'llâhtan
Oluptur hak-nümâ-yı Hak olup cân u cihân-ârây

Muhammed'dir ki ilminden bilindi mersad-ı âyât
Muhammed'dir ki aynından bulundu maksad-ı gâyât

Cehennem ehli çün mevti göreler
Yüzün dönüp bu resme söz vereler

(*) *Allâh sana mübârek eylesin.*

Ne şerr idin ki bize gelmiş idin
Bizi boşluğumuzdan almış idin

Pes ölme yâ ölüm gel bizi öldür
Bizi hoşluğumuzdan almış idin

Çıka Yahyâ peygamber bıçak elde
Boğazlaya ölümü ol mahalde

Buyura Hak nîdâ ede münâdî
Bu güne dediler yevme't-tenâdî

Diye yâ ehl-i cennet olun âgâh
Kim ölüm yok ebed kalın der Allâh

Veyâ ehl-i cehennem siz de bilin
Ölüm yoktur pes ona göre kılın

FASLÜN Fİ HİKMETİİL-AZÂB

(Azâbın hikmeti)

İmâm-ı Fahr-i Râzî'den haberdir
Haberlerde be-gâyet mu'teberdir

Dedi ehl-i zünûbu kim yakar Hak
O yakmaklıkta hikmet var muhakkak

Velîkin hikmetin ihfâ ediptir
Kimesne bilmedi varıp gidiptir

Velî erbâb-ı keşf ifşâ ederler
Bu yerde bir kelâm inşâ ederler

Dediler kim od ile etmek ihrâk
Zarûrîdir ki cevher ede işrâk

Kim insan cevheri tâ ola telhîs
Habâyisten arıda ede tahlîs

Ki ya'ni nefsi şeytân etse telvîs
Küdürâtile kılsa onu tahbîs

Dilese Hak kim onu ede tathîr
Onu nâriyle eder geri tenvîr

Budur ammâ nüfûs-ı cevheriyye
Alâyıktan mutahher ezheriyye

Çü terk etmiş idi lezzâtı tab'â
Bu nefsâniyye meşhiyyâtı kat'â

Fehâşâ âm fazlından İlâhın
Ya ihsân-ı şumûlünden o şâhın

Revâ mıdır kim ihrâk ede onu
Ne ihrâk belkim işrâk ede onu

«Rabb'imiz Allâh'dır diyip sonra (dînin hükümlerine uyarak) doğru gidenler (var ya), onlara bir korku yoktur ve onlar mahzûn da olmayacaklardır.» *

Ki zîrâ bunların ecsâdı nefse
Mutî' idi erip envâr-ı kudse

Nüfûsu olmuş idi mutma'inne
Mizanne gitmiş olmuştu mi'enne

Kulûbuna nüfûsu tâyi' idi
Ukuuluna ne kılsa tâbi' idi

Kulûbu vâlih idi fi'l-merâyâ
Ukuulu sâyir idi fi's-serâyâ

(*) Ahkaaf Sûresi, 13. âyet.

Yüceltti bunları pes Rabb-i a'lâ
Celâl-i bâr-i gâhına muallâ

Beşer aklına göredir bu idrâk
Ki zîrâ ancak erer ona derrâk

Feemmâ fazl-ı ammına nazar der
Oku bu âyeti der eyle takrîr

«Allâh'ın rahmetinden ümîd kesmeyiniz. Çünki Allâh, (şirk ve küfürden başka, dilediği kimselerden) bütün günahları magfiret buyurur. Şüphesiz ki O, Gafûr'dur, Rahîm'dir.» *

Çün ölüm koçunu zebh ede Yahyâ
Hiç ayruk kılmaya Hak onu ihyâ

Pes andan nâra ere hükm-i Mevlâ
Ola a'lâsı esfel esfel a'lâ

Cehennem kapıların bağlayalar
Ebed kâfirler anda ağlayalar

Yana kaynaya insân u şeyâtîn
Karışa od ile od mâ ile tîn

Tutuşa nâra esnâm u tavâgît
Yetişe müşrike oddan tevâbît

Tevâbîti tevâbîte koyalar
Onun içine küffârı koyalar

Mesâmir ile onu bergideler
Koyalar odlar içinde gideler

(*) Zümer Sûresi, 53. âyet.

Biri birini ayruk görmeyeler
Ebed kimse meded irgürmeyeler

Hudâvendâ tapın ale'l-metâlib
Kapından olmadı redd aslâ tâlib

Sıgındım sana kim birsin İlâhî
Kamu eşyâya kaadirsin İlâhî

Dedin lâ taknetû mir'rahmetil'lâh
Ümîd ile kapına geldim ey şâh

Rahîmâ rahmetinden eyle merhûm
Hakîmâ hikmetinden etme mahrûm

Onun hakkı kim oldur sırr-ı levlâk
Felevlâhu lemâ evcedte'l-eflâk **

Suâl eder bu yerde ehl-i tahsîl
Kim edin işbu hâli bize tafsîl

Kim Allâhu Taâlâ hazreti çün
Kemâlince Kerîm idi bu Biçûn

Nedir hikmet k'ider küffâra ta'zîb
Yaraşmaz gibidir Gaffâr'a ta'zîb

Bu söze verdi ehlu'llâh cevâbı
K'anunçün etti küffâra azâbı

Ki Hak çünkim dilekler vericiydi
Ne dilerler ise irgüriciydi

(*) *«Allâh'ın rahmetinden ümidi kesmeyiniz.» Züm. Sûresi, 53. âyet.*
(**) *«O olmasaydı, kâinatı var etmezdin.»*

Dilek dilerdi kâfirler ki yâ Rab
Ki kıl bizi cehennemde muazzeb

Bize anda nasîb et yer ü su zâd
Bizi andan ebed hîç kılma âzâd

Pes istediklerini verdi Allâh
Dilediklerine irgürdi Allâh

Dediler kimse ister mi azâbı
Dediler işitin imdi cevâbı

Dilemezlerdi gerçi kaal diliyle
Velî isterler idi hâl diliyle

Ki zîrâ küfr ü isyân fısk u hâlet
Bular artuğ eder kalden delâlet

Ebeddi kasdları küfrân içinde
Kalalar pes ebed nîrân içinde

Degil farigde mü'minler talebden
Dilerler cenneti dün gün Çalab'dan

Kimi kalbile kimi kaali ile
Kim isti'dâd ü kimi hâli ile

Bular kim Hakk'a tâlibdir hakîkat
Kodu bunlar da baş ender- tarîkat

Eriştiler bular da pes likaaya
Bekaa ender-bekaa ender-bekaaya

Bu yolda Tanrı'ya ermiş kişi var
Bu iş onun degildir kim işi var

Suâl eder geri sâyil ol âgâh
Ki hâli kalısar mı işbu dergâh

Ya bu yerin göğün nolur fezâsı
Neye erer ne olur muktezâsı

Cevâbında ayıttı ehl-i tahkîk
Edip teşrî' ile tahkîkı tatbîk

Erince cennete tahte's-serâdan
Hep oda zamm idiserdür yaradan

Hemin cennet cehennem ola âlem
Kalanın Hak bilir vallâhu a'lem

EL-MEYTİNÜ'S-SÂBİU'L-MA'DÛBE

(Yedinci yurt, ziyâfet)

Elâ ey cânımın cânı eyâ ey cân elinden yâr
Nisâr olsun sana canlar gel ey cânân elinden yâr

Seni çün âlimü'l-esrâr salıptır gurbete nâçâr
Düriş sa'yi belîg et var sakın aldamasın agyâr

Kaparlar sürmeyi gözden aparlar şemmeyi sözden
Çaparlar şâmeyi yüzden çapanlar çâpük ü ayyâr

Senin benven hevâdârın belâlarda kafâdârın
Cefâlarda vefâdârın sana benden yig olmaz yâr

Çü bu cismânî zindâna eriştin ferd ü rindane
Bir iki gün yedin tâne olısarsın geri tayyâr

Gel işit mülk-i evlâdan husûsâ yüce Mevlâ'dan
İşitseydin ol a'lâdan olurdun tîz ona seyyâr

Çü seyr ede ede erdim yedinci mevtına girdim
O yerde bir vatan gördüm ki görmedi onu deyyâr

Gözün aç tut kulak bana diyem cennet elin sana
Giriser cum'a gün ona ne denli var ise ahyâr

Diriser cinn ü insânı veriser cümle ihsânı
Dökiser hûn-ı sultânı yemekler idiser ihzâr

O hunda kim iniserdür sumât içre konısardur
Kamudan ön yiniserdür balık cigeridir iftâr

Dediler bunda hikmet ne kim önden ol ciger yine
Dediler sır budur yine hoş anla sırr-ı ma'nîdâr

Balık demek arabca ad demektir hût onu kıl yâd
İşit bu sırrı ey şehzâd katı fikr et irür enzâr

Çün ol hût intisâbında hayâtın unsurundandı
Onu ehl-i hayât için enin eder Hak istîsâr

Hayâta çün mahaldi kan cigerde kana zarf idi
Pes önden ol ciger yene hayâta ola istibşâr

Şu vakt içinde kim cennet içinde yiyeler balık
Cehennemde dalak yerler kamudan önden ehl-i nâr

Cehennem zîra sûrette hemîn câmûsa benzerdi
Dalak da pes münâsibdi kim onu yiyeler küffâr

Ki zîrâ cism-i hayvanda dalak evsah evidir çün
Ola ta kim sakam emraz kaçan kim yiyeler füccâr

Buyurmuştur resûlu'llâh ki yarın bu yeri Allâh
Bir etmek eyleye ey şâh nüzûl kıla onu Cebbâr

Vere tâ cennet ehline yiye önden onu bunlar
Bu yerde geri hikmet bu bekaaya remz eder Settâr

Ki ya'ni cümle mevcûdât gelir insan vücûdunda
Fenâ bulur erer anda kalır insân ile nâçâr

Alırlar gamzı vâsıflar bilirler remzi ârifler
Bulurlar kenzi vâkıflar bulardur zübdetü'l-ebrâr

FASLÜN FÎ MAKAAMÂTİ'L-CENNETİ VE DERECÂTİHÂ

(Cennet makamları ve dereceleri)

Kitâbın yukarısında demiştik cenneti bir kez
Çün anda onu zikr ettik geri etmeyelim tekrâr

Velî bunda biraz onu ale'l-icmâl edelim yâd
Ola tâ tezkire geri o tafsîlâ bu ey dildâr

İşit imdi nedir cennet nedendir yâ onun aslı
Makaamâtın merâtibce bu yerde olalım beşşâr

Meger bir gün gelip ashab resûlu'llâha sordular
Ki cennet mülkünü bildir neden yarattı ol Gaffâr

Dedi sudan yaratmıştır dediler kim binâsı ne
Dedi bir kerpici altın biri gümüş durur kim var

Sıvası misg-i ezferdir turâbı za'ferandandır
Taşı lülüyile yâkuut nazîrin görmedi ebsâr

Kim ona girse hiç ölmez donu aslâ hem eskimez
Yiğitliği fenâ olmaz tükenmez ondaki a'mâr

Onun ehli uyumaz hiç ki zîrâ nevm ahü'l-mevttir *
Güneş yok anda hem gece içi dışı dolu envâr

Kuşatmıştır yedi dîvâr cemî'-i cenneti dedi
Birisi ak gümüştendir oluptur taşradan devvâr

(*) *Uyku, ölümün kardeşidir.*

İkincisi kızıl altın üçüncüsü durur yâkuut
Onun dördüncüsü lülü sanasın aklığı ak kar

Beşincisi durur dürden arı cevher duru sâfî
Zeberceddendir altıncı yeşildir mevci hep jengâr

Yedincisin buyurdu ol kim oldur nûr-ı ezherden
Beyân etti kamu bir bir bilindi merkez-i aktâr

İki dîvârın arası beşer yüz yıl kadardır der
Olur her günü bin yılca kıyâmet günleri mikdâr

Buyurdu cennet içinde Vesîle adlı bir yer var
Umarvan kim onu Allâh geri bana ede îsâr

Bunun ile durur cennet sekiz olduğu sağışda
Bu sözü hoş tefahhus kıl ki bu sözdür sahîh ahbâr

Dahi cennet derecâtı sağışda yüz durur dedi
Eger birine âlemler derilse olmayaydı dar

Muhaddisler dediler kim sekiz uçmak yüzerdir hem
Genişlikte ve zînette erişmez cennete efkâr

Aden'dir gâyet a'lâsı kim oldur cennetin fassı
Ki dârü'l-mülk gibi onu kuşatmıştır yedi dîvâr

Ona girmezler illâ kim girerler üç bölük insan
Nebîler birle sıddîkler şehidler ey yüzü gülnâr

Bu Adn uçmağı içinde bir ak dağ ola kâfûrdan
Tecellî anda idiser gümansız âlimü'l-esrâr

Yarın anda diriliser cemî'i cennet ehli hep
Kamu bu göz ile anda muayyen göriser dîdâr

Zihî devletli gözler kim göreler yüzünü onun
İlâhî sen nasîb eyle olalım biz dahi bîdâr

Vesîle cenneti anda olur kamudan a'lâdır
Habîbullâh'a mahsustur o Adn içre bu a'lâ dâr

Resûlün dârı içinde bir ağaç var adı Tûbâ
Biter onun budağında ne denli var ise esmâr

Ol ağacın dibi dürden budakları zebercedden
Yücesi arşa mülhaktır aşağası yere berdâr

Onun kamu budakları der ü dîvârına erip
Ne kim var gurfa ve hücre doluptur bağçe ve gülzâr

Burak atlar deve igdiş çıkarlar cümle dibinden
Libâs u cevheri taclar murassa hulleler etvâr

Bu yerde vech-i hikmet ne ki Tûbî'den çıkar bunlar
Ebü'l-Kaasım da tâ kısmet ede ol fâil-i muhtâr

Öyük gibi durur cennet ki ya'ni üstü yüksektir
Ki tâ mecmû'-ı mü'minler göreler bir birin her bâr

Kuşatmış cennet-i Adni dışından cennet-i Firdevs
Akar Firdevs-i a'lâdan kamu uçmaklara enhâr

Velîler ulu âlimler kopar Firdevs-i a'lâda
Koparlar emr ü nehy edende anda yüzleri akmâr

Kuşatmıştır bu Firdevsi bu kez Huld uçmağı düpdüz
Naîm onu onu Me'vâ kuşatmıştır bu kez hem-vâr

Bu kez Darü's-Selâm onun ihâta eylemiş dışın
Bu kez Dârü'l-Karâr onu kuşatmış nitekim perkâr

FASLÜN Fİ'L-BURÂK

(Burâk'a dâir)

Burâkın var durur iki kanadı iki yanında
Uçar hoş cennet içinde ve yâhud seyr eder şeh-vâr

Ne yere kim gözü erer basar ayağın ol yere
Bu seyr ile gezer günde nice yıllık kılar esfâr

Yüzü âdem yüzü gibi arab dili gibi dili
Sanasın kevkeb-i dürrî gibidir kim eder isfâr

Burak onun için derler kim oldur berk gibi berrâk
Yürüse yıldırım gibi eder işrâk olur teyyâr

Zihî sultân-ı âlem kim celâli bâr-i gâhından
Getirdi türlü masnû'ât eder birliğine ikrâr

Bu masnû'âtı zâtının kemâlâtına levh etti
Dönüp cümle kemâlâtın Muhammed'den kılar izhâr

Muhammed'dir ki ilminden bilindi mersad-ı âyât
Muhammed'dir ki aynından bulundu maksad-ı gâyât

FASLÜN Fİ'L-HÛR

(Hûrîlere, cennet kızlarına dâir)

«... Hem onları iri gözlü hûrîlerle eşlendirdik» *

Muhakkıklar ki söz tahkîk ederler
Bedâyi' ilmini tedkîk ederler

Dediler kim cihanda cümle lezzât
Hemin üç türlüdür aksâmı bizzât

Biri mesken biri mat'am biri hûb
Edine tâ ki uşşâk onu mahbûb

(*) *Duhan Sûresi, 54. âyet.*

Eger meskense uş cennet makaamât
Ve ger mat'amsa var anda tamâmât

Veger mahbûb ise viriliser hûr
Şu resme hûrîler kim olısar nûr

Dediler çünki nurdan ola hûrî
Nice öpüp koçısar kişi nûru

Cevâbında bu sözün söylediler
Olurlar nûr-ı câmidden dediler

Ki tâ insân ede ondan temettü'
Öpe koca ala dil can temettü'

Çalap olsun her işlerde muînin
Nedir ma'nâsı işit hûr-i înin

Kara gözlü demektir ya'ni havrâ
Ki ak yüze kara gözdür dilârâ

Teninde yok kılı cismi hep envâr
Hemin kaşı ve kirpiği saçı var

Donanır her birisi yetmişer don
Sadef karnında sankim dürr-i meknûn

Giyer sâatte her don yetmiş elvân
Yürür tâvûs-vârî arsa eyvân

Letâfette bu durur niteliği
Görünür baksa sünükte iliği

Tarâvette utanır gün yüzünden
Zarâfette kamer titrer sözünden

Halâvette erir şekker lebinden
Melâhatta kızar gül gabgabından

Nisâr ayağına dürr ü zeberced
Ayağı tozuna müşg ü taberzed

Kimi lâle kimi yâkuuta benzer
Kimisi kuvvete yâ kuuta benzer

Kimi lülü kimi mercâna benzer
Kimi mermer ne mermer câna benzer

Kimi şemse kimi bedr aya benzer
Kimine lala ay gün daya benzer

Kimisi kaasırâtü't-tarf-ı etrâb
Kimisi haymelerde eder işrâb

Ayasını birisi etse izhâr
Tutardı yer gök arasını envâr

Ger ağzı yarını atsa denizler
Şeker olurdu kudret gör ne gizler

Birinin burka'ı yegdir cihandan
Neler izhâr eder gör Hak nihandan

Münevverler musavver nûr-ı feyzden
Mutahherler menîden bevl ü hayzdan

Mücevherler doğurmazlar veled hiç
Mutahherlerdir etmezler hased hiç

Erinden gayriye kılmaz nazarlar
İrürmüzler ona nef'ü ne zarlar

Eri görür yüzün yüzünde onun
O da yüzünde ve gözünde onun

Olurlar her gece geri bikirler
Erişmez uşbu işe hiç fikirler

Otuz üçer yaşında olısarlar
Tamâmet cennet içi tolısarlar

Nedir der dinle ol sultân-ı kevneyn
Ne sultan cân-ı can cânân-ı kevneyn

Verile her ere hûrî beşer yüz
Kim onlar gibi görmedi beşer yüz

Dahi dört bin bikir yüzü besâtîn
Sekiz bin tayyibât ya'ni havâtîn

Kamusu on iki bin beş yüz olur
Kamu her kişiye yâr iş yüz olur

Buların her birisin öpe koca
Cihanda ömrü olduğunca hoca

Dedi hem cennet içre er kişinin
Ayağında başında her kişinin

Otura iki hûrî vere âvâz
Teganniî ede ammâ çalmaya sâz

Şu tahrirât ile seyrân edeler
Ki cinni ins ile hayrân edeler

Degil şeytânî sâz tesdîs edeler
Hak'ı tahmîd ile takdîs edeler

Resûlu'llâhtan ettiler rivâyet
Ediptir sâhibü'l-Keşşâf riâyet

Bu âyet safhasında yazdı onu
O safha mermerinde kazdı onu

«İman edip sâlih ameller işleyenlere gelince işte onlar, bir bahçede (cennette) ni'metlenir ve neş'elenirler» *

Avıttı kim resûlu'llâh meger kim
Buyurdu dinledi var ise her kim

Kim uçmağı anıp tahrîr ederdi
Onun ni'metlerin takrîr ederdi

Bir a'rabî işitti çünkim onu
Safasından eridi anda cânı

Dedi kim yâ resûlu'llâh beyân et
Semâ olur mu cennette ayân et

Na'am var dedi yâ a'rabî anda
Açıptır Hak kamu ebvâbı anda

Bir ırmak var kenârı dolu ebkâr
İrürmez vasflarına kimse efkâr

Mugannîlerdir işitmeğe lâyık
İşitmemiş durur mislin halâyık

Naîm-i cennet içre ondan efdal
Bulunmaz hoşluğunda ondan ekmel

Ebü'd-Derdâ'ya râvî sordu onu
Ki bunlar neyle ederler teganni

Dedi tesbîh edip tahmîd ederler
Hak'ı tevhîd edip temcîd ederler

Buyurdu geri ol sultân-ı ebrâr
Kakaayık menba'ı ol genc-i esrâr

(*) *Rûm Sûresi, 15. âyet.*

Ki hiç kul olmaya uçmağ içinde
Eger seyr içre ger uçmağ içinde

Kim ona ille yetmiş iki hûrî
Viriserler bulısardur sürûru

Onun ikisi hûr-i în olısar
Tamâmet yetmişin mîrâs alısar

Ki ya'nî ol çekiserdür kenâra
Nasîb olsa gerekti ehl-i nâra

Buyurdu hem geri ol kutb-ı edvâr
Ki cennet içre nice hûrîler var

Göbekten yukarısı güzel oğlan
Aşağası kız oğlan dinle ey can

Bulardan tatlı aslâ hûrîlerde
Bilinmeye bulunmaya alarda

Bulardan gökçek olmaya dedi hûr
Zi kız oğlan zihî oğlan zihî nûr

Velî âşıklarına ver İlâhî
Sana âşıkları irgir İlâhî

Rivâyet etti râvîler bu vech ile edip isnâd
Ki buyurdu resûlu'llâh kim Allâh eyledi îcâd

Dedi kim cennet içinde meger yâkuut-ı ahmerden
Yarattı anda yetmiş bin ki şehristân edip bünyâd

Bu kez her şehrin içinde yarattı yetmişer bin ev
Ağ inciden binâ etti degil mermer veyâ pûlâd

Bu kez her bir ev içinde tamâmet yetmişer bin taht
Yeşil cevher zebercedden cemîin eyledi âbâd

Bu kez her tahtın üstünde yarattı geri bir hûrî
Yanağı üzre yetmiş bin ona zülf eyledi îrâd

Bu kez her zülfüne düzdü onun lülüyile yâkuut
Mutarrâ hat müzellef had sanavber kadd ü serv-âzâd

Bu kez pes sağ yanağında Ebû Bekr adını yazdı
Dönüp soldan yanağında Ömer adını yazdı ad

Bu kez Osman'ın adını yazıp alnının üstünde
Enegiinde Alî adın yazıp verdi lebinde tad

Dudaklarında Bismillâh onun yanında er-Rahman
Yanında er-Rahîm adın muhakkak yazdı kıldı yâd

Dediler yâ resûla'llâh kimin ola aceb bunlar
Dedi biş vakt namâza kim cemâatle ola mu'tâd

Dahi buyurdu cennette yarattı hûr-i în Allâh
Yürüse salınıp anda hırâman lûtf ile dilşâd

Yürürler iki yanında tamâmet yetmışer bin hûb
Karavaşlar perî-veşler gönüldeşler heme hem-zâd

Bu hûrî onu aydur kim ben ol şahsa nasîbem kim
Ederdi halka emr ü nehy kılardı ilm ile irşâd

Dediler yâ resûla'llâh nedendir hûr-i în bildir
Dedi üç nesneden Allâh yarattı eyledi i'dâd

Aşağa yerleri müşgden hem ortaları anberden
Yukarıları kâfûrdan zihî san'at zihî üstâd

Bularda saç u kaş kirpik kara nûrânî hattandır
Acebdir nûr ile zulmet bu yerde olmadı ezdâd

Haberde İbni Mes'ûd'dan geliptir bir rivâyet kim
Ola her şahsa bir hayme eger ümmî veger zühhâd

Ola her haymenin dörder kapısı dört taraflardan
Gele her günde Allâh'tan hediyye ona bî-a'dâd

Onun gibi hedâyâ kim birine benzemez biri
Yeni yeni kerâmetler ede Hak onlara imdâd

Ola her hayme içinde sağışsız hûr-i în hatun
Ola yâkuut ile mercan gibi bunlar eyâ şehzâd

Bulardan gayri hûrîler yağa yere bulutlardan
Güzelliklerde bunlara kimesne olmaya endâd

Diyeler kim biz ol nahnü'l-mezîdiz kim dedi Allâh
Ki bizim hazretimizde mezidler var dedi ol Hâd

Kanı imdi bu ma'şûka gönül verip olan âşık
Kanı bu Leyli'ye Mecnûn bu Şîrîn'e kanı Ferhâd

Ebü'l-Leys rahmetu'llâhi aleyhi eyledi tefsîr
Ki bu sözü bu âyette beyân etti kılıp infâd

«... Dullar ve bâkireler...» *

Dedi evlendüriserdür resûlünü Taâla'llâh
Ki cennette dügün edip kılısardur onu dâmâd

Cemîi cennet ehli hep geliserdür dügününe
Olup cemiyyet-i kübrâ derile cümle-i evtâd

Gelinler kim viriserdür iki mahbûb olısardur
Habîbu'llâh alısardur olısar onlara nakkaad

Birisi Âsiye ola ki hatunuydu Fir'avn'ın
Birisi olısar Meryem ki bikr idi boyu firsâd

(*) Tahrîm Sûresi, 5. âyet.

FASLÜN Fİ'L-VİLDÂNİ VE'L-GILMÂN

(Vildan ve gılman'a dâir)

«(Cennet ehlinin) etrâfında (hizmet için) devamlı olarak tâze çocuklar dolaşır ki sen onları gördüğün zaman saçılmış inciler sanırsın.» *

Buyurur kim tavâf ede kamu mü'minleri vildân
Şol oğlanlar durur vildan ki cennette ola âbâd

Kaçan kim bunları görsen sanırdın lülü-yi mensûr
Ki ya'nî baştan ayağa sanasın incidür ecsâd

Nitekim tâze inciler saçıldıkça sadeflerden
Onun levni safasından ederler gözler istimdâd

Acebdir dürlere bunlar neden benzer letâfette
Felekte kevkeb-i dürrî görürse eyleye feryâd

Güneş yâhud melâhatte neden benzer halâvette
Çü zülfü gözü kaşı yok müdevver nesnedir bî-dâd

Güneşte var mıdır benler ki sayd ede gönül kuşun
Ya kanı sürmeli gözler kim ola sihr ile sayyâd

Eger bedr ay bu vildânın göreydi zülfü devrini
Hilâl olup muallak-veş ederdi devrini berbâd

Eger la'li zülâlinin içeydi câmını sûfî
Safâsından olup sâfî unuturdu namâz evrâd

Zihî Ferd ü Vedûd Allâh kemâl-i kudretinden gör
Neler ihsân idiserdür neler viriser isti'dâd

(*) *Dehr Sûresi, 19. âyet.*

Resûlu'llâh buyurmuştur ki seksen bin tamâm vildan
Vere her mü'mine Allâh yanınca olalar ecnâd

Ömer oğlu ki Abdullâh durur ol öyle nakl etti
En ednâ cennet ehline eger âmı ve ger ubbâd

Verile ona bin hâdim birinde birinin işi
Bulunmaya bu resm ile ne atan gördü ne ecdâd

Gelir hem bir rivâyette en ednâ kimseye on bin
Şol oğlanlar verile kim gözü nergis boyu şimşâd

Dediler bir rivâyette en ednâsı ola üç yüz
Bu mikdâr az mıdır billâh velî kılma sen istib'âd

Ebü'l-Leys nakl eder tefsîr içinde bir sahâbîden
Ki her mü'min oturuban ede taht üstüne isnâd

Onun karşısına dîvân iki saf duralar kullar
Dura hem kapıda kullar eger heftâd veger heştâd

Erişe bir melek Hak'tan dileye kapıda destûr
İşite onu bir hâdim göre gelen degildir yâd

Yanındaki kula ayda firişte geldi Allah'tan
Diler destûr ola gire kapıda umar istirşâd

O da yanındaki kula be resme söyleye tâ kim
Erişe mü'mine ol söz işitip ola gönlü şâd

Yanındaki kula ayda verin destûr ona gelsin
Bu kul kula o kul kula haber ere ki ayak ad

Firişte çün haber bile selâmu'llâh edip gire
İrüre hazretu'llâh'tan kerâmet armağan u zâd

Diye sabr ettinizdi çün verildi ni'me ukbe'd-dâr
Durur karşınıza kullar gerekmez nâme-i âzâd

«...Ve melekler de her kapıdan yanlarına vararak şöyle diyecekler: «— Sabrettiğiniz için size selâm olsun. Âhiret saâdeti ne güzeldir.—» *

Mukaatil'den rivâyettir ki dünyâ günleri mikdâr
Gele üç kez firiştehler neler viriser ol Cevvâd

İşittin çünki vildânı işit pes imdi gılmânı
Bulasın lûtf-ı Rahmân'ı olasın şâd ola hüssâd

«(Hizmet için) etraflarında döner kendilerine âit sedeflerinde saklı inciler gibi hizmetçiler.» **

Buyurur kim tavâf ede kamu mü'minleri gılman
Ki lülüler gibi meknûn olalar yüzleri verrâd

Ki zîrâ inci ter olsa olur hüsnü katı asfâ
Veyâhud olsa ger mahzûn olur kıymetli lûtf îkaad

Hem erişmez ona çün el be-gâyet arı olur ol
Çün onu delmedi hakkâk çepel eylemedi haddâd

Ali'den nakl eder râvî ki buyurdu resûlu'llâh
Ola cennette kullukçu ki küffârdan doğan evlâd

Ayıttı hem Ömer oğlu ki her bir uçmak ehlinin
Ola bin kul tapısında ki Hak lâ- yuhlifü'l-mîâd

Çü kul inci gibi ola kıyâs eyle efendisi
Ki hüsnü cevheri nola ne resme ola ol efrâd

Buyurmuştur resûlu'llâh efendi kuluna nisbet
Kamer gibi durur kim ol ola yıldızlara vakkaad

(*) Ra'd Sûresi, 23., 24. âyetler.
(**) Tûr Sûresi, 24. âyet.

Cemîi âlemin ilmin ona bildirdi çün Allâh
Onunçün söyledi ol da kişiden gözleye mirsâd

Muhammed'dir ki ilminden bilindi mersad-ı âyât
Muhammed'dir ki aynından bulundu maksad-ı gâyât

FASLÜN FÎ ENHÂRİ'L-CENNET

(Cennet ırmakları)

«(Küfürden) sakınanlara va'd edilen cennetin hâli (şu): Orada tadı ve kokusu bozulmayan bir sudan ırmaklar var...» *

Kelâmında buyurur Rabb-i Mahmûd
Şu cennetler kim etti onu mev'ûd

Ki vardır dedi anda türlü enhâr
Kemâl-i saltanattan etti izhâr

Birincisi durur sulardan enhâr
Kemâl-i kudretinden etti izhâr

Şu sudandır ki tadı gitmemiştir
Tagayyür bulup adı gitmemiştir

İkincisi durur ak sütten enhâr
Kemâl-i san'atından kıldı izhâr

Şu süttendir mizâcı kim arıdır
Tadı talı gibi rengi durudur

Üçüncüsü durur süciden enhâr
Kemâl-i hikmetinden etti izhâr

(*) *Muhammed Sûresi, 15. âyet.*

Şu meydendir k'içenler mest olurlar
Humârı yok safâdan hest olurlar

Dahi dördüncüsüdür baldan enhâr
Kemâl-i rahmetinden kıldı izhâr

Şu baldandır ki tadıdır musaffâ
Arıdan arıdır mumdandır asfâ

Bu ırmaklar ki çün tersîm olurlar
Hezârân bin yere taksîm olurlar

Akarlar cennet içre argı olmaz
Gediği yırtığı ve yargı olmaz

Ererler dâr u dîvâra berâber
Alırlar eksiğince halk serâser

Kimi çeşme kimi havz edinirler
Kimi bürke kimi ravz edinirler

Eger bir kimse kılarsa irâde
Ya mecmû'ın ya bir kaçın arada

İşâret kılar olur pes revâ ne
Erişir der-peyince pes revâne

Ne yerde nice ederse tasarruf
Onu öyle eder bulur teşerrüf

Bu resme uşbu dörder türlü ırmak
Akıp seylâb olup dolmuştur uçmak

Bulardan gayri Kevser ırmağı var
Haber vermiştir ondan kutbü'l-edvâr

Dedi bilir misiz kim Kevseri ne
Saâdetli kul erer Kevserine

Dedi bir nehrdir yarattı Allâh
Bana cennette va'de etti Allâh

Suyu ak sütten ak kardan sovukdur
Aselden tatlı kaymaktan sıvıktır

İki yanı kızıl altın kenârı
Su kapları gümüşten cümle varı

Kenârında ağ inciden çadırlar
Kurulmuştur yasanmıştur sadırlar

İçinde çay dışı dürr ile yâkuut
Turâbı misgden etyab canlara kuut

İçenler susamazlar tâ ebed hiç
Onu olmaya içmez bir ahad hîç

Velî önden muhâcirler içiser
Tarîk-ı Hak'ta hâcirler içiser

Buların da fakîri önden içe
Şu kim halk onu saymazlardı hîçe

Donu eski başı taguk gezerdi
Cihânın az u özünden bezerdi

Kimesne sözlerin işitmez idi
Dilekleri hoş aslâ bitmez idi

Kimesne bunlara açmazdı kapı
Tapılar etseler geçmezdi tapı

Gezerlerdi cihanda nâ-murâdîn
Bulamazdı birisi hiç murâdın

Bular şol kimse idi dese vallâh
Onun andını hiç sımazdı Allâh

Şolukdem hâcetin makbûl ederdi
Eger az diler ise bol ederdi

Pes evvel bunlar aça feth-i bâbı
Pes evvel bunlar içe ol şarâbı

Çü Kevser ırmağını bildin ey şâh
Çü bildin bî-gümân bil buldun ey şâh

İşit Kâfûr ile pes Selsebîl'i
Bulardan yana sorgıl sen sebîli

İkisi Tûbî dibinden çıkarlar
Cemîi cennet içine akarlar

Onunçün verdi Hak Kâfûr ona ad
Sovuktur aktır eder kokusu şâd

Bu bir çeşme durur ebrâr içerler
İbâdu'llâh ulü'l-esrâr içerler

Birine verdi Hak hem Selsebîl ad
Veriptir ona zîrâ reng ü bû tad

Letâfetten ona verdi selâset
Tarâvetten kodu onda melâset

Pes adı lâyık oldu Selsebîl'e
Müşâbihtir mizâcı zencebîle

Arab zîrâ kim istilzâz alırlar
Tadından zencebîlin şâz olurlar

Dahi bir çeşme vardır adı Tesnîm
Husûsiyyât ile kıld'anı taksîm

Musaffâ bir şarabdır rengidir ak
Hıtâmı misg-i ezfer levni berrâk

Onunçün dedi Hak Tesnîm ona ad
Kim artuk verdi ona kamudan tad

Onunçün dedi hem iner havâdan
Degil yerler yüzünden yâ hebâdan

Kadehler bâdeler dola tamâmı
İçenler bula ferhunde nizâmı

Hem âhir içiserler onu anda
Bulalar cisme rûh-ı sânî anda

İçerler sırf onu katmazlar âba
Karıştırmazlar onu hiç şarâba

Kalan halka onu memzûc ederler
Buları iç kalanın uç ederler

İçecek kabı ekvâb u ebârîk
Ki ya'nî inci sagar altın ibrîk

Mukarrebler şarabıdır bu fercâm
Avâma yoktur andan cur'a yâ câm

Çün ebrâr anda ger Kâfûr içerler
Kadehler doldurup mevfûr içerler

Mukarrebler velî Tesnîm içerler
Dolu dolu gehî gâh nîm içerler

Bular zîrâ erer tevhîd-i zâta
Makaam-ı vahdete tecrîd-i zâta

Mekîn olup bulurlar istikaamet
Ederler Hakk ile Hakk'a ikaamet

Tefâsîl içre vâsıllar likaaya
Fenâ fi'llâh olup ayn-i bekaaya

İçicek bileler âyât-ı büşrâ
Geçicek bulalar gâyât-ı büşrâ

Tecellî ede andan hazret-i zât
Biline buluna aksâ-yı lezzât

FASLÜN Fİ MERÂTİB-İ EHLİ'L-CENNET

(Cennetliklerin mertebeleri)

«Şüphesiz takvâ sâhipleri cennetlerde aydınlıklar içindedir.» «Rıza gösterilen bir yerde, kudretine nihâyet olmayan bir Melîk'in huzûrunda...» *

Eyâ devlet makaamında merâtibçün olan seyyâh
Veyâ izzet merâmında metâlibçün olan seyyâh

İşit imdi bu tâlibden beyân etsin metâlibden
Haber versin merâtibden onu kılsın sana îzâh

Bu âsâra ola mellâh bu esrâra ola bevvâh
Eger ol Âlim ü Fettâh verirse ilmine miftâh

Çü bildin dâr-ı Rahmânı ki Adn uçmağıdır onu
Diyem pes ehl-i îmânı kılam yerli yerin ifsâh

Cemîi enbiyâ tahkîk girerler Adn'e kıl tasdîk
Şehîd ü hem bile sıddîk girerler Adn'e ey nessâh

Vesîle çünki mansustur resûlu'llâha mahsustur
Onun dört yanı mersustur düzülmüşdür makaam elvâh

Tolısar anda pes ashâb resûlün katına ahbâb
Açısar onlara ebvâb yüce dergâhına Fettâh

(*) *Kamer Sûresi, 54., 55. âyetler.*

Ne denli ehl-i beyt kim var olısar yanına devvâr
Kevâkib nitekim edvâr olıcak bedr olur vezzâh

Bulardan sonra kâmiller velîler ilmi şâmiller
İbâdet içre âmiller eger müflih veger fellâh

Bulardan sonra hep insan merâtibce dola yeksan
Şu denli Hak ede ihsan ki şerh edemeye şürrâh

Ola çoğu bu ümmetten dolu îmân u hikmetten
Aka deryâ-yı rahmetten ola gark cân ile eşbâh

Kara sığırda bir ak kıl niceyse kılma kaal ü kîl
Buları anda böyle kıl gönül levhinde ol levvâh

Buyurur Hak kelâmında ki halk cennet makaamında
Gelip Dârü's-Selam'ında iki bölük ola ervâh

Biri onun müeddebler o hazrette mukarrebler
Kemâlile mürettebler kılanlar nefsini ıslâh

İkinci kim ola makbûl ki ashâb-ı yemindir ol
Olurlardı Hak'a meşgûl ibâdette açıp ecnâh

Mukarrebler işit ey şâh diyem kimlerdir ol âgâh
Ki kıldı bunları Allâh kalan halka göre misbâh

Bulardı hayra sâbıklar ibâdâta muvâfıklar
Şerâyi'de mutâbıklar hakaayıkta olan lemmâh

Gelenler mescide önden bilenler Tanrı'nın derdin
Kaçan kim ola yevmü'd-din bular çok idiser erbâh

Bular pes kutlu bahtlarda otura âlî tahtlarda
Nehâlîlerde rahtlarda ki vaz' etmiş ola tarrâh

O tahtlar hep müzehhebler cevâhirle mühezzebler
Nefâyisle mutayyebler saça müşg ü abîr eryâh

Otura uşbu kaabiller o tahtlarda mukaabiller
Derile cümle kâmiller kimi ârif kimi bevvâh

Döküle şekkerî hunlar giyeler cevherî donlar
Otura söykenüp bunlar kimi ferhan kimi mifrâh

Tavâf ede gelip vildân ayağın duralar gılman
Sürüle devr ile devran kurula bâde ve akdâh

Sunalar kâseler ibrîk edip gönülleri teşrîk
Kılalar canları teşvîk nüfûsa vereler efrâh

Vereler şol şarâbı kim yoğ onun hiç şer âbı kim
Bulunmaz hiç serâbı kim harâb ede dimağı râh

Yemişten ne dilerse ne kim arzû ederlerse
Neye akl irgürürlerse gele nâr u üzüm tüffâh

Kuş eti iştihâ olsa ne denli müştehâ olsa
Ne denli müntehâ olsa gele hâzır bilâ-ilhâh

Gele ağaçlara kona öte benzeye hoş-hûna
İne sonra kona hûna terennümle edip ifsâh

İşitenler ola bî-hûş yiyeler çün etini hoş
Uça geri gide ol kuş ola mergûl ile meddâh

Bu kez erişe hûr-i în hezârân nâz ile nârîn
Bular her birisi yarın edeler lûtf ile mellâh

Kim ede bunları takrîr veyâ ni'metleri tahrîr
Velîkin bu kadar tefsîr çün ettim eyleye îlâh

Mukarrebler çü bilindi ale'l-icmâl denildi
Bu mikdâr çünki kılındı sabâhı göstere isbâh

Pes ashâb-ı yemîni has beyân edem o hâsü'l-hâs
Fesâhatta olam gavvâs belâgatta olam sebbâh

Gire bunlar gülistâna vara bâğ ile bostâna
Safâlar içre müstâne olalar zevk ile seyyâh

Alalar türlü bahşâyiş olalar şâd ü asâyiş
Bulalar türlü arâyiş olalar cevk ile seyyâh

Resûlu'llâh ayıtmıştır onu ashâb işitmiştir
Sözünde andlar açmıştır olalar tavk ile seyyâh

Olalar muntazım ahvâl yemişler edeler îsâl
Erişe bir dahi fi'l-hâl olalar zevk ile seyyâh

Nice kim dâda ad ermez bu dadlara da dad ermez
Bularda şâda şad ermez olalar şevk ile seyyâh

Bulara ol mukaddes zât viriser a'zam-ı lezzât
Olalar Hakk ile bizzât olalar halk ile seyyâh

Viriser zü'l-kemâl Allâh bekaalar zü'l-celâl Allâh
Likaalar zü'l-cemâl Allâh olalar aşk ile seyyâh

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

İşit nakl edem ashâb-ı yemîni
Saçam güller yüzüne şeb-nemîni

Karâr ede bular ezhâr içinde
Sarây u köşk ü kasr enhâr içinde

Oturalar ağaçlar gölgesinde
Beyân edem ağacın gölgesin de

Ağaçlar ola düpdüz ola yemiş
Yemişlerin onu kim ola yemiş

Ağaç var gölgesi kim göçmeye hiç
Segirtse yüz yıl atlı geçmeye hiç

Dahi buyurdu ol sultân-ı ebrâr
Ki vardır cennet içre türlü eşcâr

Ol ağaçlarda çanlar var gümüşten
Öterler tatlı zurnâdan kamıştan

Semâ' etmekliğe çün şevk edeler
Ol ağaçlara azm edip gideler

Pes Allâh'l-Kerîm emr idiser der
Ki arş altından anda yel eser der

Onun çanlarını tahrîk idiser
O çanların ünün halk işidiser

Ger ol ünü işitse ehl-i dünyâ
Tarabdan oladı süflâ ve ulyâ

Ne denli var ise dünyâdâ âvâz
Veyâhut sâz ününden olsa pervâz

Ol ağaçlarda mecmû'ı bulunur
Sadâsı ve edâsı hep bilinir

Gümüştendir ne denli varsa eşcâr
Cevâhirden durur mecmû'ı ahcâr

Kiminin yaprağı var ak gümüşten
Yemişi var lâtif berrak gümüşten

Kiminin kızıl altın yaprağı var
Dibinde müşg ü anber toprağı var

Ağaçların kamu kökü havâda
Yemişleri yere aslı ovada

Seher yeli sabâ zülfünde nâgâh
Eserse yaprağın titrerse geh gâh

Bir âvâz işitilir tatlı zibâ
Düşer canlar gülistânına dibâ

Husûsâ ırmağ için derde merhem
Okurlar sûre-i Yûsuf'la Meryem

Verilir canlarına baht-ber-baht
Kurulur tenlerine taht-ber-taht

Ola her biri tahtın gökçe âlî
Oturanlar ola şemsü'l-meâlî

Buyurmuştur haberde ol yüzü mâh
Saçıp elfâz-ı gevher-bârını şâh

Karıcıklar ki vardır saçları ak
Akardı gözlerinden yaş u çapak

Kıla Hak onları her gece ebkâr
Onun kudretlerine ermez efkâr

Çün onu Âyişe ana işitti
Yaşanıp yaşmağın dişin iş etti

Dedi olmaya mı acı bu tende
Dedi olmaya yarın acı anda

Erine âşık ola bu hatunlar
Otuz üçer yaşında ola bunlar

Eger bir avret iki ere varsa
Vara her kankısına kim dilerse

Bu hatunlar şu dürler dakınısar
Kim ednâ nûru âfâka konısar

Giye her biri yetmiş don tamâmet
Bu donlardan çü arz eyleye kaamet

Görüne iliği endâm içinde
Kızıl sücü nitekim câm içinde

Çü söz bu gâyete erdi şehâ sen
İşit bârî diyem gâyette ahsen

Egerçi yok durur ona nihâyet
Velî sa'y-i belîg edem be-gâyet

Gör imdi Hak nice kaydın kayırdı
Hadîs-i kudsî içinde buyurdu

Ki sâlih kullarımçün ettim i'dâd
Şol eşyâyı kim ermez ona a'dâd

Ki hergiz gözler onu görmemiştir
Kimesne hiç kulağ irgürmemişdür

Beşer gönlünden aslâ geçmemiştir
Bu ıkiîdi kimesne açmamıştır

«Yüce Allâh buyurur ki — Ben sâlih kullarım için gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve beşer kalbinden hiç geçmemiş olan nimetler hazırladım.» *

Buyurdu hem geri Kur'ân içinde
Bu sözün mislini Furkaan içinde

Ki ben kullarım içün şol kadarlar
Yarattım gizledim 'irmez nazarlar

Onu gözler karârından yarattım
Ivaz vermekçün onlara düritdüm

«Artık (dünyâda) işledikleri sâlih amellere mükâfât olarak kendileri için göz aydınlığından ne hazırlanıp saklandığını kimse bilmez» **

(*) *Hadîs-i Kutsî. Buharî, K. Tefsîr, Secde 17.*
(**) *Secde Sûresi, 17. âyet.*

Bu ma'nîden demiştir İbni Abbâs
Nisâr edip muattar lâfzı enfâs

Ki yedi kat yer ü gökler nizâmı
Biri birine ulaşsa tamâmı

Tamâmet cennetin ginliği kim var
Olurdu tûlu arzı işbu mikdâr

En ednâ şahsa kim cennet vere der
Viriser ona bin yıllık kadar yer

Yakını ırağını göriser der
Eli ayağı gözü iriser der

Bu sözden bir aceb söz dahi söyler
Sözünden dür döküp canları toylar

Ne denli var ise der cinn ü insan
Kamu bir mü'mine verilse yeksân

Camîin içireydi yedireydi
Yemekten sonra donlar giydireydi

Bir üyez kanadınca ni'metinden
Onun eksilmeyedi der katından

Dedi Süddî aleyhi'r-rahme bir söz
Gerek kim anlaya rind ü cihân-sûz

Yedi göğü yeri cem' eylese der
Dönüben bunları kat eylese der

Ki tâ doğransa hardal tanesince
O hardal tanesinin her birince

Hak'ın işbu kadar der cenneti var
O cennetlerde fazlı rahmeti var

Bu cennetler geri yer gökçe mikdâr
Ola ginligi fikr et imdi gel var

Onunçün dedi ol sultân-ı kevneyn
Risâlet ma'deni bürhân-ı kevneyn

Ki her bir mü'minin ednâ ve eşref
Ola bir haymesi dürden mücevvef

Uzunluğu ola göğe berâber
Zihî lûtf u kerem Allâhu ekber

Kapısı ola dört bin kızıl altın
Behâ kim buladı olsaydı satın

İçinde cümle ehli tuta evtân
Ola orta yerinde kendi sultân

Varıp seyr eylese birincisine
Biri görmeye kim birincisi ne

Çü takrîr-i merâtibçün kodum ferş üstüne dîbâc
Bu kez küllî metâlibçün koyam arş üstüne dîbâc

Gerekmez şath ile tâmât gerektir dâl ola kaamât
Bu zat' üzre ola şeh mât hezârân bin adı Leclâc

Velî kim ola merdâne bu yola gire merdâne
Ki zîrâ uşbu meydâne ayak bastı mı gör Hallâc

Kodu iklîmini Edhem bu derde bulmadı merhem
Nice onun gibi sad hem kodu zer taht u zerrîn tâc

Kilim giydi Kelîm Mûsâ kayasın çâk edip Îsâ
Vücûdun mahv edip fersâ sıfâtın virdidi târâc

Cigerler kana gark oldu bu kez kan câna gark oldu
O can cânâna gark oldu o cânan tâ bula minhâc

İşit sâhib- şerîatten eser buldu tarîkatten
Haber bildi hakîkatten sefer kıldı edip mi'râc

Ne aydam ben nihâyetten ya esrâr-ı vilâyetten
Ve yâhud ol vilâyetten ne denli edem istihrâc

Meger şol söz kim Allâh dedi dedi resûlu'llâh
Eger olursa fazlu'llâh edem bir kaçını ihrâc

Buyurdu hoca-i kevneyn kelâmı kurretü'l-ayneyn
Nizâmı dürretü'l-levneyn sirâc-ı âlem-i vehhâc

Ki köşkler vardır uçmakta sever onları uçmak da
Eger olursa uçmakta ona uçup kanadın aç

İçinden gözükür dışı hicâb olmaz ona taşı
Taşından içinin kaşı gözükür bî-hicâb behhâc

Dediler kimlerin ola kim ola bunları bula
Dedi onlar vara dola o köşklerde ola nehhâc

Ki nerm ede kelâmını yedire hem taâmını
Ulaştıra sıyâmını ola ekser gününde aç

Uyurken halk namâz ede namâz içre niyâz ede
Nesine izz ü nâz ede çü kuldur Rabbine muhtâc

Buyurur geri ol server kim uçmağ içre bir yer var
Ona Dârü'l-Ferec derler ferah bulur giren efvâc

Ona onlar girerler kim çü gam-gîni görürler kim
Ferahlar irgürürler kim ki baştan aşmaya emvâc

Buyurdu hem resûlu'llâh Habîbu'llah halîlu'llah
Ki her kim fi- sebîli'llâh muhabbette ede intâc

Ki dostluk eyleye lillâh seve bir mü'mini fi'llâh
Yola kaayim ola billâh seve efrâd eger ezvâc

Vere Hak köşkler ezherden tamam yetmiş bin enverden
Ki bir yâkuut-ı ahmerden direk üzre ede idrâc

Olısar yüzleri berrâk nitekim şems eder işrâk
Dolar dağ ile taş evrâk güler sahrâ ve bağ ağaç

Diye kim halk varalım biz sevenlere erelim biz
Ne verdi hem görelim biz düzen min nutfetin emşâc *

Geleler göreler bunlar hep olmuş yüzleri günler
Gören göz kendüden günler nitekim Ka'be-i hüccâc

Birikmiş meşreb ü mezheb yeşil sündüs giyerler hep
Mutarraz zîver-i eşheb ki düşte görmedi nessâc

Yaraşmış serv-i kadd ile yazılmış alna hadd ile
Ki bir nûrânî hatt ile degil altın yâ isfidâc

Ki bu şunlar idi lillâh sevişmişleridi fi'llâh
Karışmışlar idi bi'llâh katışdurubanın emzâc

Gel imdi gel seviş lillâh gel imdi gel kavuş lillâh
Gel imdi gel karış lillâh döşene vasl için dîbâc

Dahi buyurdu peygamber o cümle âleme server
Ki âdiller ola ser-ber döşene asl için dîbâc

Şu kim hükmünde ehlinde tamâm adl ede ilinde
Ola nurânî minberde döşene bezl için dîbâc

Makaamı ol ola onun yemîni ola Rahmân'ın
Katında ulu sultânın döşene adl için dîbâc

Bak imdi gör zihî devlet bak imdi gör zihî rif'at
Bak imdi gör zihî izzet döşene ehl için dîbâc

(*) «Karışık bir nutfe» Dehr Sûresi, 2. âyetten.

Zihî Hannân-ı eclâ kim zihî Mennân-ı evlâ kim
Zihî Deyyân-ı a'lâ kim döşeye fazl için dîbâc

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

Çü vere kullarına taht ile tâc
Döşeye tahtlara nâsine ü dîbâc

Diyelim pes nicedir tâc ile taht
Ne resmedir tamâmet raht ile baht

Rivâyettir geyiser her biri tâc
Kimi altın kimisi cevherî tâc

Bu tîcânın en ednâ incisi der
Tamâmet şarkı garbı ede tenvîr

Olısar kullarında üç bilezik
Ki kullar onun ile ola nâzik

Biri altın biri gümüş ola ak
Biri yâkuut ile lülü-yi berrâk

Geyesi sündüs ü istebrak ola
Harirlerdir giyen müstagrak ola

Be-gâyet incedir sündüs libâsı
Kalın olısar istebrak kabası

Yeşil dondur bu iki türlü donlar
Giyeler hem erenler hem hatunlar

Ne reng hod istenirse bulınısar
Velî yeşilleri nârîn olısar

Olısar tahtları altından elvân
Göricek gayş idiser onu ervâh

Konula tarhlarına dürr ü cevher
Zeberced ornana lâl ile gevher

Döşene tahtlara evvâ'-ı refref
Bu refreflerde mesned kona saf saf

Kaçan binmek dilerse ıssı nâgâh
Ki tâ seyrân ede ilini geh gâh

Tevâzu' eyleye ona anıla
Nitekim kulları eder benile

Bine ağa kavâya ede pertâb
Ere kanda dilerse hemçü mehtâb

Kaçan görmek dilese yârini yâr
Bine tahta ola ol yana seyyâr

Erişe kardeşe bilişe fi'l-hâl
Girişe görüşe bilişe fi'l-hâl

Diye bilir misin hîç ey karındaş
Seninle yâr idik dünyâda adaş

Fülân meclisde var mı hâtırında
Ne söyleştik durur mu hâtırında

Duâ kıldık Hak etmiş anda güfrân
Bugün el-hamdü'lillâh kılmış ihsân

Meger bir gün suâl ettiler ashab
Dediler yâ resûla'llâh ki deryâb

«... Hem Adn cennetlerinde güzel meskenler..» *

(*) *Tevbe Sûresi, 72. âyet.*

Bu sözün ma'nisin eyle mübeyyen
Ki tâ bilevüz onu biz muayyen

Buyurdu kasrlardır lülülerden
Dirîğ olmayısardur ulalardan

Ola her kasr içinde yetmişer dar
Kamu yâkuut-ı ahmerdir nekim var

Bu kez her dâr içinde yetmiş ev var
Zümürrüdden yeşil dîvârı devvâr

Her evde yetmişer taht uruluptur
Ki her birine yetmiş ferş oluptur

Bu kez her ferşe ol ferrâş-ı kudret
Birer reng eylemiş nakkaaş-ı kudret

Oturur her firâş üstünde bir hûb
Özü yüzü gözü ve sözü mahbûb

Her evde var geri yetmiş mevâyid
Birinde var geri yetmiş fevâyid

Geri her evde var yetmiş vasâyif
Kamer yüzlü şeker sözlü letâyif

Vere her mü'mine ol Rabbü'l-erbâb
Şu denli kuvveti Fettâhü'l-ebvâb

Ki mecmûına ere ede sohbet
Cemîine eriştire mahabbet

Rivâyettir ki bir a'rabî geldi
Resûl-i kâyinâtın yolun aldı

Dedi kim yâ Ebe'a-Kaasım haber ver
Suâlime cevâb-ı mu'teber ver

Senin zu'mun budur kim uçmak ehli
Yiyip içip olurlar kocmak ehli

Dedi şol Tanrı hakkıçün ki canım
Elindedir onun yoktur gümanım

Ki her bir mü'mine ol yüce hazret
Vere yüz erce kuvvet içre kuvvet

Yemek içmekte etmekte cimâ'ı
Yüz erce bulısarlar ictimâ'ı

Dedi a'râbî işbu söz acebdir
Ki bu ma'nî nedendir ne sebebdir

Yese içse olurdu ona hâcet
Değil hâcet yeri hod hâşâ cennet

Dedi yiyip içenler döke terler
Şu terler kim olalar müşg ü dürler

Dahi buyurdu kim Hak ede ilhâm
Ede canlar gıdâsın evvel in'âm

K'ideler hazretine hamd ü tesbîh
Erişe canlara tâ türlü tefrîh

Değildir çünki cennet dâr-ı teklîf
Olısardur muhakkak dâr-ı teşrîf

Pes anda hamd ü tesbîh ola lezzât
Ser-â-ser her makaamı dola lezzât

Çü yemeğe ki gönlü uzada el
Diye subhânek'allâhümme evvel *

(*) *Ey Allâhım, seni tesbîh ve tenzîh ederim.*

Ne cinsten kim ederse iştihâlar
Gelirser türlü türlü müştehâlar

Şoluk sâat nice hunlar gele der
Ki her bir mâide bir mîl ola der

Ola her mâide üzre tabaklar
Yevâkît ü zebercedden çanaklar

Yemekler çün kona yerli yerine
Tadı hiç benzemeye bir birine

Kaçan kim olalar fârig gıdâdan
Edeler hamd ile şükrü duâdan

«...Duâlarının sonu ise — Bütün hamdler âlemlerin Rabb'ine mahsustur — gerçeğidir.» *

Dediler kim şu vaktin kim halâyık
Bulalar yerli yerin câna lâyık

Resûlu'llâh evinde hamd idiser
Cemî-i cennet ehli işidiser

Nice hamd etmesin gör rif'atını
Kemâl-i kadrin a'lâ tal'atını

Kim onun devletinde cinn ü insan
Ne denli buldular gör lûtf u ihsân

Şular kim bunların kaydın yediler
Bulısar dördişer cennet dediler

İkinin biri gümüş biri altın
Girenler olısar hayrân u meftûn

(*) *Yûnus Sûresi, 10. âyet.*

İkisi hem ola yâkuut-ı ahmer
Sanasın kim şuân'ı bedr-i akmer

İçinde iki su mevfûr akısar
Karışmış büşg ile kâfûr akısar

Akısar nitekim deryâ-yı Ummân
Tolısar ravzası hurmâ ve rümmân

Zümürrüdden ola hurma budağı
Yemişlerden dola kasr ile bâğı

Kızıl altından ola yaprağı hep
Aselden tatlı sütten ak ağı hep

Çekirdek olmaya yemişlerinde
Ki zahmet olmaya tâ dişlerinde

Ki cennet mülküdür dâr-ı kerâmet
Girenler olısar gamdan selâmet

Ne mülk olur İlâhî mülk-i bâkî
Niderler bu fenâ Şâm'ı Irâk'ı

Fedâ kılmak gerektir cismi cânı
Yele vermek gerektir adı sanı

Varıp ol mülküne girmeklik için
Yüce dergâhına ermeklik için

İlâhî sen Ganî'sin ben fakîrem
Kapında elleri bağlı esîrem

Bu gin mülkünde bana bir aracık
Bu çok ni'metlerinden bir paracık

Verirsen nola ey Vehhâbü Hallâk
Tadırsan nola ey Kassâmü'l-erzâk

Benim gibi medetsiz bî-nevâyı
Esirgep derdine kılsan devâyı

Ne naks ola kemâl-i kudretinden
Ne gide yâ celâl-i hazretinden

İmâret eyle pes gönlüm harâbın
İçirgil cânıma hikmet şarâbın

Olam tâ ben de mest-i lâ-yezâlî
Bulam destinde hest-i lâ-yezâli

Mahabbet âleminden bir nazar kıl
Ki kaali kîli kîle kaale bir kıl

Habîbin pertevinden bir eser ver
Ki hâli hâli kıla bâli tenvîr

İrür hakke'l-yakîne ver avârif
Avârif meclisinde sun maârif

Hakaayık iline pervâz edem tâ
Dakaayık diline âgâz edem tâ

Gelip keşf edem esrâr-ı meânî
Nisâr eyleyem âsâr-ı mebânî

Bulanlar gevherimi olalar şâh
Alanlar pertevimi olalar mâh

Yemekler çün yine düpdüz halâvetten ede îrâz
Ola işret gece gündüz tarâvetten ede îrâz

Viriser şol kadehler kim gidiser şol terahlar kim
İriser şol ferahlar kim sehâvetten ede îrâz

Ki tâ bu âlem-i insan be-küllî pâk ola yeksan
Erişe bî-hesâb ihsan hidâyetten ede îrâs

Ola pes cân u dil zâhir arına bâtın u zâhir
Taâlluktan ola tâhir tahâretten ede îrâz

«... Rab'leri onlara tertemiz bir şarab içirmiştir.» *

Sakaahüm Rabbühün câmın suna uşşâka fercâmın
Ki hayr edip serencâmın inâyetten ede îrâs

Olur musun aceb âgâh ne buyurdu resûlu'llâh
Neler vere dedi Allâh ibâdetten ede îrâs

Ki dünyâda bize ahbâb eger âl ü ve ger ashâb
Aça Hak bunlara ebvâb saâdetten ede îrâs

Ola Yûsuf Süleyman-veş olalar ya'ni sultan-veş
Olalar hep Kerîman-veş kerâmetten ede îrâs

Gel imdi istimâ' eyle derûnundan semâ' eyle
Girip çarha semâ' eyle ziyâfetten ede îrâs

Ne der gör İbni Abbâs'ı işitip âlemü'n-nâsı
Cevâhir döküp enfâsı nefâsetten ede îrâs

Ki cennet ehli hep şubban olısarlar kamu hûban
Sakalsız cümle mahbûban letâfetten ede îrâs

Ki kıl olmaya taşında meger kim ola başında
Ya kirpiklerde kaşında melâhatten ede îrâs

Dediler ba'zı râvîler bıyık ola ahdar
Seçile tâ dişiden er âlametten ede îrâs

Ola kaametleri evlâ Aaemı ata gibi a'lâ
Ola altmış arış bâlâ fehametten ede îrâs

(*) *Dehr Sûresi, 21. âyet.*

Ola Îsâ yaşında hep otuz üçerde leb-ber-leb
Bedenler ak ola gabgab be-gâyetten ede îrâs

Giye cümle beşer hulle tamâmet yetmişer hulle
Erişmiş yetmişer hulle zarâfetten ede îrâs

Kamunun rengi günâ-gûn yeşil Jengâri al mey-gûn
Sarı rümmânî ak gül-gûn tamâmetten ede îrâs

Onar parmaklarında hûb onar yüzük ola mergûb
Be-gâyet olalar mahbûb mahabbetten ede îrâs

Buyurdu hem geri ol şâh dilerse ger kişi nâgâh
Kim oğlan vere ol Allâh ziyâdetten ede îrâs

Helâli tiz gebe ola çü bir sâat tamâm dola
Doğura oğlanın bula o devletten ede îrâs

O lûtfu çok Ganî sultan şu denli kılısar ihsan
K'utana cinn ile insan selâmetten ede îrâs

Ki hattâ ola kim kimse dileye kim ekin ekse
Geliser iştihâ nefse bu hâletten ede îrâs

Diye yâ Rabbi destûr ver ekin ekem sürem ben yer
Diye hep vermişem bir bir kifâyetten ede îrâs

Diye verdim belî yâ Rab bana ni'metleri agleb
Velî oldu ekin matleb hisâsetten ede îrâs

Diye yâ Âdem oğlanı doğurmaz seni kalanı
Çü doymazsın pes al onu cezâletten ede îrâs

Ona fi'l-hâl bite reste biçe derhâl ede deste
Kıla dağlar gibi beste zirâatten ede îrâs

Buyurdu ol Kerîmü'z-zât çü mü'minler dola cennât
Kopısar bile zürriyât sadakatten ede îrâs

Ulusuna sebeb îman kiçisine sebeb ihsan
Kamusuna sebeb rıdvan semâhatten ede îrâs

Ata ana ola mesrûr dola gönülleri pür-nûr
Ola hâtırları ma'mûr imâretten ede îrâs

Zihi Settâr-ı a'zâm kim zihî Gaffâr-ı âlem kim
Zihî Cebbâr-ı âlem kim celâletten ede îrâs

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

Rivâyette geliptir ender ahbâr
Kim onu nakl ederler bize ahyâr

Ki mü'min var ki tuta çünkim evtân
Olısar izzet içre sanki sultân

Şu denli ola nûr-ı hey'eti kim
Melek gönlüne düşe heybeti kim

Özü döyemeye özüne onun
Gözü bakamaya yüzüne onun

Melek ayda ki bu kul yâ İlâhî
Neden buldu bu envâr-ı kemâhı

Hitâb ere beni tebcîl ederdi
Bana zikr eyleyip tehlîl ederdi

Çü bu kul eder idi bana ikrâm
Bugün ben de kılarım ona ikrâm

Rivâyette geliptir Mustafâ'dan
Vefâ gencînesi kân-ı safâdan

Buyurdu kul ola uçmağ içinde
Sarây u köşk ü bâğ ırmağ içinde

Efendisi çü göre rif'atını
Taaccüb kıla Hakk'ın san'atını

Diye hâlim acebdir noldu yâ Rab
Ki kulum benden a'lâ oldu yâ Rab

Buyura Hak onunçündür bu ahvâl
Ki senden artuk etmişti ol a'mâl

Ne der dinle resûl-i kâyinâtı
Kim ol bildirdi Hakk'ı mümkinâtı

Ki cennet içre var şol âlî köşkler
Ki yoktur onların emsâli köşkler

Onun ehlini cennet ehli gözler
Nitekim yıldızı gözleye gözler

Dediler yâ resûla'llâh belîdir
Velî bu enbiyânın menzlidir

Bulardan gayri kimse ermez ona
Bular girer kimesne girmez ona

Dedi şol Tanrı hakkıyçün ki cânım
Elindedir onun yoktur gümânım

Giriserlerdür ona şol erenler
Ki Hakk'a mürseline hak diyenler

Bu sözlerden dahi a'lâ işârât
Diyiptir eyleyiptir hoş beşârât

Kim en ednâsı cennet ehlinin der
Şu kim kamudan alçak bulısar yer

Şudur kim ona seksen bin tamâmet
Verile kul yüzü gül serv-i kaamet

Dahi verile yetmiş iki ezvâc
Giye dîbâc uruna cevheri tâc

Erişe nûru şarktan garba onun
Yetişe berkı bu'da kurba onun

Kurula üstüne bir kubbe lülü
Ki yâkuut ile ola tarhı sulu

İçi Câbiye ve San'âca yer var
Bir aylık ola ya'ni ona mikdâr

En ednâ bu olucak var kıyâs et
Nedir a'lâsı bil Hakk'a sipâs et

Beyân ettimdi ger olduysa mefhûm
Ayân ettimdi ger olduysa ma'lûm

Biraz ahvâlini geri semî' ol
Çü yok imkânı denmeğe cemî' ol

Ki sığmaz hokkaya deryâ-yı umman
Karınca ne bilir kimdir Süleyman

Eger deryâdan olur katre peydâ
Olur hem katreden deryâ hüveydâ

İşaret biline ettim beşâret
Ki varsa aklı yekfihi'l-işâret *

Kulağın merkezin pergâr-ı hikmet
Kılarsan söyleyem ebkâr-ı hikmet

Dedi ol kâyinâtın âfitâbı
Ola uçmağ içinin sâfî tâbı

(*) *«Ârife bir işâret yeter.»*

Ki doğmadan güneş çîn-i seherde
Niceyse öyledir anda eserde

Havâsı cennetin mergûb olısar
Sovuk yok ıssı yok metrûb olısar

Müfessirler dedi cennet zamânı
Ziyâdır hep münevverdir mekânı

Güneş yok anda kim doğa tolına
Gece gündüz nitesi pes biline

Dediler ref' ola âlem hicâbı
Nitekim hûb aça yüzden nikaabı

Tecellî ede nûrullâh-ı a'zâm
Münevver ola pes arş-ı muazzam

Düşe ferşe bu nûrun in'ikâsı
Ola zâhir zuhûrun in'ikâsı

Bile pes ehl-i cennet oldu gündüz
Kamu müstağrak ola nûra düpdüz

Gece olduğuna budur alâmet
Hicâb ine ve kaplaya tamâmet

Dahi uçmakta olmaz (kimse) a'zab
Kamu evli ola a'câm ü a'râb

Acemce Türkçe olmaya kelâmı
Arabçe söyleye cümle tamâmı

Alî dedi buyurdu şâh-ı kevneyn
Hidâyet göklerinde mâh-ı kevneyn

Kim uçmağ içre var bir ulu bâzâr
O bâzârı görenler olalar zâr

Bulunmaz satı bâzâr ol mekânda
Velîkin satılır sûretler anda

Neden kim iştihâ etse erenler
Alıp al sûrete girer girenler

Dediler ya'ni tâlib olsa insan
Ki bula ol hüsünde türlü ihsan

Çalap Tanrı kemâl-i kudretinden
Nazar kıla celâl-i hazretinden

Onu ol sûrete tasvîr ede der
Ki ya'nî sûretin tenvîr ede der

Bilen ârifler ol sûkun nihâdın
Ki Sûku'l-ma'rifet verdiler adın

Muhakkıklar dediler bir aceb söz
Kim anda ettiler bin râzı mermûz

Mukarrebler ne sûret kim dilerler
Hemîn ol sûrete tebdîl olurlar

Gerekse ol melek olsun gerek nâs
Olur bunda nitekim Hızr u İlyâs

Dilerler ise şehristân olurlar
Onun içinde verirler alırlar

Veren alan geri kendiler olur
Arar erer heman kendüyi bulur

Bulunmaz kendiden gayri bir insan
Egerçi cümle dolmuş yer yer insan

Bu söz tahkîka râci'dir bilinmez
Yeri vardır bu yerde aydılınmaz

Neyi kim istese el-hâsıl insân
Olısardur ol işe vâsıl insan

«.... Canlarının isteyeceği ve gözlerinin hoşlanacağı ne varsa hepsi oradadır.» *

Enes dedi dedi kân-ı risâlet
Kim ona indi erkân-ı risâlet

Ki her cum'a gele ol sûka ümmet
Ese rîhüş'şimâl ez-bâb-ı rahmet **

Ese yüzlerine bâd-ı muattar
Saça donlarına müşg ile anber

Bularun artısar anda kemâli
Ziyâde olısar hüsnü cemâli

Seferden sarâyına giricek
Diyeler bunları ehli göricek

Kim olmuştur kemâliniz ziyâde
Gideliden cemâliniz ziyâde

Bular da aydalar vallâhi siz hem
Şu vaktten kim güzer kıldıktı biz hem

Kim olmuştur kemâliniz ziyâde
Gideliden cemâliniz ziyâde

Münâsib bu söze Furkaan içinde
Buyurdu Hak işit Kur'ân içinde

(*) *Zuhruf Sûresi, 71. âyet.*
(**) *Rahmet yelinden şimâl rüzgârı ese.*

«Onlara orada ne dilerse var . Katımızda ise ziyâde (Allâh'ı görmek) var.» *

Dedi ba'zı müfessirler bu âyet
Beyân eder atâ-yı bî-nihâyet

Gelir vaktü'l-mezîd içre ayânı
Hakın üç türlü halka armağanı

Bu üçten armagan şoldur ki biri
Cinân içre bulunmaz hiç nazîri

Kelâmında nitekim dedi onu
Beyân etti bize bu armaganı

«Artık (dünyâda) işledikleri sâlih amellere mükâfat olarak kendileri için göz aydınlığından ne hazırlanıp saklandığını kimse bilmez.» **

İkinci armagânı budur onun
Alısar lezzet ondan akl u cânın

Ki kendi lûtf ile vere selâmı
Onun ardınca söyleye kelâmı

Kelâmında nitekim dedi onu
Beyân etti bize bu armağanı

(*) *Kaaf Sûresi, 35. âyet.*
(**) *Secde Sûresi, 17. âyet.*

«Allâh tarafından (melekler vasıtasıyla) bir söz olarak onlara — Selâm — vardır.» *

Budur onun üçüncü armagânı
Beyân ede o yüzde çok meânî

Buyura râzıyam sizden hakîkat
Ebed gitmeyesiz bizden hakîkat

İkisinden de bu efdal olısar
Ne iki kamudan ekmel olısar

Kelâmında nitekim dedi onu
Beyân etti bize bu armagânı

«... Allâh'ın bir rızâsı ise daha büyüktür.» **

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

FASLÜN FÎ TEMSÎLİ'D-DÂREYN

(İki cihanın temsîli)

Elâ ey tâbib-i âyât gör imdi a'zam-ı âyât
Elâ ey kaasıd-ı gâyât gel işit gâyet-i gâyât

Gör ol sultân-ı âlem kim tecellî eyledi bir kez
Nenin gibi cihân etti yasadı hayme ve râyât

(*) *Yâsin Sûresi, 58. âyet.*
(**) *Tevbe Sûresi, 72. âyet.*

Binâsın urdu çün onun yüceldi kubbe-ber-kubbe
Kabâ giydirdi reng-â-reng kıbâbın eyledi kat kat

Kurup bu çarh-ı mînâyı eline verdi altın def
Gümüş kus urdu sahnında cevâhir saçtı tersîât

Döşedi anberîn bir ferş geyürdi bir yeşil atlas
Kodu başında müşgîn tâc onun başında mahzûnât

Bu ferşin yüzü üstüne akıttı lâcivert derya,
Dudağına saçıp dürler nısâr eyledi meknûnât

Esâsın âlemin çünkim urup onu tamâm etti
Müretteb oldu eksiksiz bu ulviyyât u sifliyyât

Yanağın eyleyip gül-gûn benefşî bir nikaab urdu
Ki her mahcûb onun yüzün görüp okumaya tâmât

Gözünde sihre remz etti ki mekkâre ola her gâh
Lebinden cevre kan ezdi yüzünde yazdı tasvîrât

Getirdi bir garîb insan bu fitne iline nâgâh
İlinden düşmüş âvâre gönülmüş gurbete heyhât

Kılıp u'cûbe-i esrâr edip bern âmic-ı envâr
Düzüp ünmûzec-i âsâr onu çün eyledi isbât

Hazâyin kapısın açtı nisâr etti atâsından
Saçıp âlemlere düpdüz erişti buna da sevgât

Be-nâgâh bu gârib insan elini sunayın sandı
Gelip bir fitne sandûkı içinden çıktı zürriyyât

Bu kez gözle bu sehhâre nider ensâline onun
Ki gözlerine her sâat eder bin türlü tahvîlât

Verir bir kâseyi evvel içi dolu şeker onun
Sunar bir sâgârı sonra karışmış zehr ile âfât

Yüzünü dönderir bizden bulur bin bin yeni âşık
Okur hüsnünde bunlara hezârân türlü hüsniyyât

Meâhâzâ yedi başlı bir ejderhâdır ol cellâd
Ki çengâlinde dârının asılmıştır nice emvât

Seni hoş tuttu sanırsın yüzüne güldügiyçün ol
Sana ruhlar verir ya'ni ki sayd ede kıla şehmât

Çü bildin dünyâ ahvâlin ona aldanma pes zinhâr
Kim önü ağlamak sonu ölümdür âh ile âhât

Gel imdi ol bekaa mülkün sana temsîl edem hâlin
Geri senden sana onu beyân edem nedir hâlât

Bu evden yigdigin onun sana senden edem takrîr
Ki gönlün mutmainn ola işitgil bârî tahrîrât

Anan karnındaken sana ayıtsa bir kişi ey yâr
Ki sen bundan dahi yigrek yere oynayısarsın at

O yere kim varırsın sen o yerde yer ile gök var
Hem ol gökte güneş ay var ederler yerde te'sîrât

O yerde var yedi iklîm doludur içi şehristân
Bu şehristanların içi doludur kasr u hammâmât

Yapılmıştır bu şehristan içinde âlî mescidler
Bu mescidlerde âbidler ederler Tanrı'ya tâât

Nice âlî medâriste müderrisler eder tedrîs
Dürişür nice tâlibler okunur ilm-i şer'iyyât

Kurulmuştur nice dükkân satarlar türlü ni'metler
Konulmuştur nice erkân sürerler nice ten'imât

Nice kullar karavaşlar elin kavşuru dururlar
Otururlar nice sultan yanında nice mahbûbât

Bu resme bârî dünyâyı sana vasf etse ol kişi
İnanmayayidin şâyed ne denli kılsa tavsîfât

Bu kez kim anadan doğdun gözünle gördün uş bir bir
Sana eyne'l-yakîn olup ayân oldu bu masnûnât

Anan karnında zulmette yediğin kara kan idi
Ne bilirdin bu âlemde ne denli vardı zevkiyyât

O zindandan elin alıp çıkardı işbu gin yere
Ne denli kıldı gör ihsan ne mikdâr etti taltîfât

Anan karnınca gör sana ne denli bunda yer verdi
Sana nice verildi gör bu mahsûsât u ma'kuulât

Hemân ol âhiret mülkü bunun gibi durur anla
Gözünle gördügün vaktin edersin onu tasdîkaat

Velî şimdi gerek sana ki tasdîk edesin onu
Yarın hod bî-güman şeksiz görüne anda gaybiyyât

Bu temsîli önet fehm et ki bundan yig mesel yoktur
Ki kâmiller bu temsîli edipdür hub tatbîkaat

Velîkin gâfil olma kim o yerde yoktu küfr îman
Bu yerde zâhir oldu hep ne denli varsa haysiyyât

Sakın imdi kıyâmette bu yerden geri doğucak
Bulunmasın kitâbında fesâda fıska keyfiyyât

Gel imdi bu gönül levhin musaffâ kıl taalluktan
Ki tâ menkuuş ola anda kelâm-ı fahri mevcûdât

Kim ol bir bir beyân etti şerâyi' ilmini cümle
Hakaayık ilmini tahkîk edip keşf etti tedkîkaat

Husûsâ kim haber verdi bu yolda can verenlerden
Edip hicret vatanlardan diyârından da ihrâcât

Düşüp Hak yoluna gide erişen kişi incide
Yüzüne bakmaya kimse sözüne kanda tergîbât

Bununla olmaya vara gazâlar kıla küffâra
Ki Hak sözün kıla i'lâ ede bâtıl sözü iskat

Gazaya kaani' olmaya şehid olmak da isteye
Ki tâ Hakk'a gide âhir kim oldur şâh-ı meşhûdât

Gel imdi dinle bu bâbı ne verir ona Vehhâbı
Nice açar gör ebvâbı ya maksûrât ya maksûdât

«... Dinlerini korumak için hicret edenlerin, yurtlarından çıkarılanların, dînim uğrunda işkenceye düşenlerin, savaşanların ve bu yolda öldürülenlerin günahlarını elbette örteceğim...» *

Buyurdu cennet içinde ki yüz menzil yarattı Hak
Verir gâzîlere yarın onu ol Vâhibü'l - hâcât

Bu menziller merâtibde katı âlî menâzildir
Ki her birinin arası beşer yüz yıl ola merrât

Buyurdu hem viriserdür şehîde altı haslet Hak
Muazzez kılısar onu idiser türlü teşrîfât

Biri budur kim olısar ol evvel defa'da magfûr
İkinci göre yerini kim olmuş ona tekrîmât

Üçüncü görmeye hergiz azâb-ı kabri ol tahkîk
Emîn ola kıyâmette şu gün kim tâk ola kaamât

Budur dördüncü başına ura tâc-ı vekaar onun
Ki bir yâkuutu dünyâdan yig ola nice kez kerrât

Beşinci yetmiş iki hûr ona evlendüriserdür
Ki hüsn ilinde mecmû'ı olısar tab'a mergûbât

(*) *Âl-i İmran Sûresi, 195. âyet.*

Budur altıncısı kim ol şefî' ola kıyâmette
Ki hısmından ede yetmiş kişiyi Hakk'a takrîbât

Zihî devlet şu başın kim bu yolda oldu ol îsâr
Yolunda sıdk ile gitti kim el-a'mâlü bi'nniyât *

Husûsâ cennete giren cehennemde görür bir yer
Ki kâfir gitsedi bundan girerdi ona bî-şübhât

Görür düşmenlerin ondan cehennemde muazzebler
Gelir şâd oluban ona budur Kur'ânda nakliyyât

Bu sözler kim beyân ettim muhakkaktır ki yok inkâr
Ki Kur'ân u hadîs ile getirdim külli kat'iyyât

Velî nidem eyâ gönül seni magrûr ediptir nefs
Onun da burnuna şeytân urupdur ucbe tesvîlât

Meger vardır seninle iş onunçün ilmi tutmazsın
Kasâvet kapladı için erişmez aslâ tenbîhât

Senin fikrin bu aydursın ki şimdi bir zaman oldu
Tutar bir kimse bulunmaz ne me'mûrât ne menhiyyât

Sana huccet olur mu bu elinde var iken Kur'ân
Kim oldur sâtıu'l-bürhân hem oldur kaatıu'l-âyât

Onu bir kimse gönderdi ki bir kez kün dedi evvel
Ki seksen bin tamâm âlem o sözden oldu mahlûkaat

Husûsâ onu bir kimse getirdi mu'cizâtile
Kim onunçün düzülmüştür bu heyât ü bu mâhiyyât

Ne buyurdu kelâmında işit imdi pes ol Allâh
Cemîi âlemin ilmi olur ol sözde ma'lûmât

(*) «Ameller niyetlere göredir.» Hadîs-i Şerif.

«Eger biz, bu Kur'ân'ı bir dağın üzerine indirseydik, muhakkak o dağı, Allâh korkusundan baş eğmiş, parçalanmış görürdün. Bu temsiller yok mu, işte biz onları, insanlar için getiriyoruz, olur ki düşünürler!..» *

Ki ya'ni işbu Kur'an'ı eger bir dağa indirsek
Olurdu korkumuzdan ol iki pâre olup zerrât

Husûsâ Âdemi-zâda beyân ettik biz emsâli
Ki tenzîl içre bildirdik ne denli varsa tevîlât

Ki tâ fikr edeler bunlar onunçün eyledik îcâd
Ki bir bilip bizi dâyim edeler türlü ta'zîmât

Ki zîrâ işbu âlemden bize bir gün gelirler çün
Ona göre derilsinler ki budur asl-ı tenzîlât

Çü bunu bildi âkıller tefekkür kıldı fâzıllar
Onunçün imdi kâmiller kılarlar nefsi tekmîlât

Onunçün bu yola bunlar kodular başı ve cânı
Onunçün sevdiler Hakk'ı ne akliyyât ne hissiyyât

Onunçün ellerin yudu bular cismânî âlemden
Onunçün kodular halkı ne nefsiyyât ne hadsiyyât

Onunçün fârig oldular bu sevdâdan bu kavgadan
Onunçün buldular zevki ne cefriyyât ne kudsiyyât

Onunçün tahliye etti bular nefsi avâyıktan
Onunçün oldular şevkı ne külliyyât ne cüz'iyyât

Onunçün tahliye etti bular kalbi maârifle
Onunçün buldular aşkı ne zevkiyyât ne şevkıyyât

(*) Haşr sûresi, 21. âyet.

Onunçün tecliye etti bular rûhu hakaayıkla
Onunçün perde götürdü cemâlinden hakîkat zât

Onunçün tasfiye etti bular zâtı merâtibden
Onunçün cilve urdu ayn gözüktü nûr-ı Hak bizzât

Gel insâf eyle sen imdi kim el-insâfu nisfü'ddîn (*)
İçinde var mı gör derdin ya cânında aceb lezzât

Eger gönlünde derd olsa ya lezzet olsa cânında
Düşerdi canın içine senin aşkı ilâhiyyât

Onun ta'zîmi bâbından dolardı gönlüne haşyet
Ona bin âh u zâr ile ederdin türlü takdîsât

Dudağın depserüp belin bükülürdü tahayyürden
Gözün yaşı revân olup gülermiydin aceb evkaat

Anar mısın kıyâmet gün denicek nefsi nefsi halk
Yürek hulkuma ericek gidicek korkudan tâkaat

Ne gelir başına yarın aceb bilir misin onu
Cehennem mi ola yerin ve yâhud ravza-i cennât

Kimesne bilmedi onu bilen de kaldı dehşette
Erişip hayret-i kübrâ bilimez nola makdûrât

Husûsâ muktedâ-yı halk nice dirildi dünyâda
İşittin nice ârifen çü sunda Hak avârifen

İşittin nice ârifen çü sunda Hak avâritten
Utandılar maâriften bular etmez mi ta'rîfât

Meger kıla inâyet Hak cemâl-i cûdu feyzinden
Ki bu zulmânî gönlünü ede nûriyle tenvîrât

(*) *İnsaf dînin yarısıdır.*

Meger işitmedin Âdem ki cennetten ki çün çıktı
Tamâm üç yüz yıl ağladı ki ta afv ola taksîrât

Meger işitmedin Nûh'ı k'iderdi nevha heybetten
Dokuz yüz elli yıl yaşlar döküp ederdi tehlîlât

Meger işitmedin onu kim İbrâhîm Halîlu'llâh
Atıldı odlara uryân ederdi hükme teslîmât

Meger işitmedin onu kim İsmâîl fedâ oldu
Ki tâ bir gün devâ ere diyü ederdi tekbîrât

Meger işitmedin onu Şuayb olmuş idi a'mâ
Ki tâ bir gün nazar ere diyü ederdi tahmîdât

Meger ışitmedin Eyyûb nice sabr eyledi derde
Ki tâ bir gün meded ere diyü ederdi temcîdât

Meger işitmedin Mûsâ tecellî nûru derdinden
Ki tâ bir gün ere derman diyü ederdi telvînât

Meger işitmedin Dâvud otuz yıl ağladı kan yaş
Ki tâ bir gün yaşı onun siline ere temkînât

Meger işitmedin Yûnus onun ünsü firâkından
Balık karnına atıldı ederdi anda tesbîhât

Meger işitmedin Circîs onun aşkı hayâlinden
Nice kez öldü dirildi erişe diyü teşvîkaat

Meger işitmedin Yahyâ ki başın işbu meydâna
Nice top etti tâ bir kez hayâtü'l-küll aça sübbât

Meger işitmedin Îsâ onun derdi hevâsından
Hevâya ağdı kim hû'dan kemâhi ere tecrîdât

Meger işitmedin onu Habîbu'llah Muhammed kim
Ne can verdi mahabette k'ire mahbûba tahkîkaat

İşitmedin midi ashab husûsâ kim Alî nitdi
Hüseyn ile Hasan noldu ki hüsne ere tahsînât

İşitmedin midi uşşak şu denli aşka verdi can
Kim onun hiç hesâbına olunmaz dilde takrîrât

İşitmedin midi onu bu aşk yolun şular gider
Kim ef'âl ü sıfâtında ederler zâtı tevhîdât

İşitmedin midi onu mahabbet ma'rifet sırrın
Şular bildi ki mutlaktan giderdi külli takyîdât

İşitmedin midi onu mahabbet ona derler kim
Ki lezzete helâk olup fenâda gide teklîfât

İşitmedin midi onu kim oldur ma'rifet tahkîk
Ki hayrette şuhûd edip bekaaya gide taklîdât

İşitmedin midi onu ki keşf ermezse zâtından
Tecellî nûru insandan gidermez aslâ ta'dîdât

Var imdi Yazıcıoğlu bu ilme aklın erişmez
Eger yazsan da tâ devr-i kıyâmet türlü tasnîfât

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

Bu sırdan ister isen keşf-i râzı
Ne der dinle imâm-ı Fahr-i Râzî

Şu kim cisme veyâ cismâniye ol
Taalluk bula vâ mahsûs u ma'kuul

Odur der bil şehâdet âleminden
Erişmiştir saâdet âleminden

Feemmâ âlem-i ervâha gâyet
Bulunmaz yoktur ona hiç nihâyet

Koyup bu âlem-i ecsâdı ervâh
Sefer kıldığı ve kaldığı eşbâh

Budur kim âlem-i gayba gider ol
Gözet imdi ne vech ile eder ol

Bu ma'lûmdur son ervâha merâtib
Beşer ervâhıdır eşbâha râtib

Bulur lîkin meâricde kemâlât
Terakkîle medâricde saâdât

Sefer eder erer âhir tutup yol
Bu dünyâ göğünün ervâhına ol

İkinciden üçüncüden bu resme
Erişir rûha rûha cisme cisme

Erer tâ ona gide gide ervâh
Ki sâkinler durur kürsîde ervâh

Pes ol yerden dahi evlâya gider
Bulardan da geçer a'lâya gider

Görür durmuş melekler şol bisâta
Ki arşı eylemişler hep ihâta

Bulardan da geçip a'lâya gider
Terakkî eyleyip Mevlâ'ya gider

Erişir bir makaama kim melekler
Ki dizlerinde kalmış hep telekler

Götürmüşler omuza arşı bunlar
Ayaklarıyle geçmiş fերşi bunlar

Pes ol yerden dahi eder terakkî
Ki tâ hâsıl ola nûr-ı telâkkî

Varır görür kim ervâh-ı mukaddes
Kim anda yok murabba' yâ müseddes

Zirâ kılmazlar ecsâma ılâka
Dururlar muntazır yevme't-telâka

Bular onlar dururlar kim edâsı
Ki zikru'llâh olur dâyim gıdâsı

Şarabıdır mahabbet Hakk'a kâyim
Ki mest-i lâ-yezâlî ola dâyim

Senâdır ünsleri Hakk'a itâat
Kamu lezzetleridir ona tâat

Tamam kim eyleye nakli bulardan
Çü kaasırdır beşer aklı bulardan

Bulardan da terakkî eder ervâh
Olur a'lâ-yı iliyyîne seyyâh

Geçer kor kanda varsa tavr u etvâr
Erer ona kim oldur nûr-ı envâr

Kim oldur mebdeü'l-kül hazretu'llâh
Eriştirmeğe kaadir kudretu'llâh

İşit pes nice zâhir olısardur
Gören göz nice zâhir olısardur

FASLÜN Fİ'Z — ZİYÂRÂT

(Ziyâretler)

Tamâm ola çü cennette merâtib
Gel imdi gör ne resme ola râtib

Nice ede birî birin ziyâret
Edem bir bir ibârette işâret

Varırlar cuma'ertesi hep evlâd
Görürler nicedir âbâ ve ecdâd

Ehad gün ataları anaları
Görürler nicedir neyler buları

Dü-şenbe günü şâkirdler gelirler
Kim üstadlar nider neyler görürler

Si-şenbe günü âlimler ererler
Ki şâkirdler nider neyler sorarlar

Çehâr-şenbe gün ümmet enbiyâya
Gelirler sora andan evliyâya

Kaçan penç-şenbe olsa enbiyâlar
Gelirler sora nider evliyâlar

Kaçan kim cum'a olsa cinn ü insan
Varırlar tâ yüzün gösterde sultan

Yerinde onu takrîr eyleyevüz
Biraz sabr eyle tahrîr eyleyevüz

FASLÜN Fİ'Z—ZİYÂFÂT

(Ziyâfetler)

Rivâyet eyledi Kaffâl-i Şâşî
Sakın zinhâr sözüne bakma şaşı

Dedi çün cum'a gün cümle halâyık
Gire uçmağa yurdun bula lâyık

Göreler anda a'lâ-yı makaamât
Bulalar anda envâ'ı kerâmât

Oğul kız buluşa ata analar
Edeler Hakk'a hamd ile senâlar

Pes ola cum'artesi ziyâfât
Ola her bir ziyâfette izâfât

Melekler da'vet ede yer yerinder
Gelin Âdem ataya bir birin der

Derile cennet-i hulde tamâmet
Verile bunlara anda kerâmet

Bağışlana ridâ ve tâc u hulle
Bağışlana atâ dîbâc u hulle

Ehad gün edeler geri nidâyı
Ki Nûh'a cem' olun kılın edâyı

Naîm uçmağına cem' olalar pes
Geri anda tena'um bulalar pes

Du-şenbe gün nidâ ede münâdî
Ki İbrahim'e açın tiz kanadı

Vara Firdevs'e hep cinn ile insan
Bulalar anda da envâ'ı ihsan

Si-şenbe gün ede geri nidâyı
Ki Mûsâ'ya giyin bu gün ridâyı

Derile cennetü'l-Me'vâ'ya cümle
Erişe anda da i'tâya cümle

Çehar-şenbe edeler geri i'lâm
Ki İsâya derilin ehl-i islâm

Derileler kamu Darü's-Selâm'a
Bulalar anda da türlü kerâme

Çü penç-şenbe ola geri münâdî
İrüre halka Hak'tan zevk u şâdî

Ki cem' olun olur bugün ziyâfet
Habîbu'llâh kılar bugün ziyâfet

Geleler cinn ü ins cennât-i Adn'e
Dolalar Tûbî'ye ravzât-ı Adn'e

Verile şol kadar anda atâyâ
Kim ancak Hak bile noldu hedâyâ

Ola yarındası gün çünki cum'a
Salâ ede melekler cümle cem'a

Ki sizi da'vet eder hazretu'llâh
Göresiz tâ kemâl-i kudreti'llâh

Olun hâzır bugün dârü'l-celâle
İresiz tâ kemâlile cemâle

Ere ondan hitâb-ı imtinânî
Kim olmaya arada tercümânı

Ki hiç nesne dahi var mı atâde
Kim ermemiş ola size aradan

Diyeler kaldı yâ Rab bu dilek kim
Resûle viribimişdün melek kim

Bize va'de kılıptın kim özünü
Yüze yüz gösteresin sen yüzünü

Pes andan erişe Hak'tan münâdî
Ki pes bana gelin siz yâ ibâdî

Gelin pes minnet-i uzmâya bugün
Gelin pes rif'at-i zülfâya bugün

Gelin pes manzar-ı eclâya bugün
Gelin pes matlab-ı a'lâya bugün

Gelin görün bugün kim Rabbü'l-erbâb
Size gözükmek için açtı kaç bâb

Rivâyet etti râvîler bu bâbı
Kim ol iki cihânın âfitâbı

Muhammed hazretine cem' ola halk
Sarâyının eşiğine dola halk

Cemî-i enbiyâ ve mürselînin
Cemî-i âhirîn ü evvelînin

Önüne düşe azm-i hazret ede
Alıp dârü'l-celâle doğru gide

Vara pes cennet-i Adn'e dola halk
Bir ak müşgden kesîbe cem' ola halk

Nidâ ere Cenâb-ı Kibriyâ'dan
Meleklere hitâb-ı Kibriyâ'dan

Kerûbiyyûn getire tâ ki minber
Şu minber kim ola yâkuut-ı ahmer

Ola bin yıllık onun irtifâ'ı
Erişe düpdüz aktâra şuâ'ı

Pes İbrâhîm'e emr eyleye Cebbâr
Ki çık hutbe oku işitsin ebrâr

Okuya ümmetine suhfunu ol
Beyân ede Lâtîfin lûtfunu ol

Pes andan ayda yâ Mûsa'bne İmrân
Ki çık minberde kıl Tevrât'ı tibyân

Okuya anda Tevrât'ını Mûsâ
Beyân eyleye âyâtını Mûsâ

Pes andan emr idiser Rabb-ü ma'bûd
Zebûr'un okuya minberde Dâvûd

Şu resm ile onu takrîr ede ol
Ki yetmiş savt ile tahrîr ede ol

Pes andan emr ede İncîl'i Îsâ
Ki minberde ede tebcîli Îsâ

Okuya ede esrârın beyân ol
Rumûzun keşf ede keşfin ayân ol

Pes andan emr ede dur yâ Muhammed
Hakîkî ilmim irgür yâ Muhammed

Ayağın ata çün yerden kenâra
Gele yâkuut-ı ahmer bir minâre

Bir ak yere urula rüknü bâbı
Kim ola misg-i ezferden turâbı

Çıka üstüne ol kenzü'l-hakaayık
Ne denli varsa hall ede dakaayık

Okuya evvelâ âyât-ı Kur'ân
Diye âhir nedir gâyât-ı Kur'ân

Diye evvelde meknûnât-ı Furkaan
Diye âhirde mahzûnât-ı Fur'kaan

Ulûmun evvelini âhirini
Ulûmun bâtınını zâhirini

Çü her âyette var zahr ile bâtın
Tamam yetmişedek erer mebâtın

Kamu ahkâmını tahkîk ede ol
Dönüp tahkîkini tedkîk ede ol

Elif lâm mim nedir Tâhâ ve Yâsin
Nedir Hâ mim ü Kaaf u Sad ü Tâ Sîn

Murâdu'llâh ne idi ede izhâr
Denizler akıda gark ola envâr

Ede hal dört kitâbın müşkilâtın
Kıla münhal gumûzun mu'dilâtın

Muayyen bildire ayne'l-yakîni
Muhakkak göstere hakka'l-yakîni

Hem anda bildüriser vasf-ı zâtı
Hem anda anladısar keşf-i zâtı

Ki nice zâhir ola gözlere ol
Ya nice bâhir ola yüzlere ol

Nice kıla ridâ-yı Kibriyâ'yı
Nice ede nidâ-yı Kibriyâ'yı

Nice keşf idiser kadr-i celâli
Nice arz idiser nûr-ı cemâli

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

MEDHÜ'N — NEBÎ (S.A.)

(Hz. Peygambere övgü)

Cihânın cânı ve cânın Muhammed'dir çü cânânı
Ki kaatı'dır makaalâtı
Ol ola çünki cânânı nice sevmeye cân onu
Ki sâtı'dır delâlâtı

Odur cânân yaradan cân edindi çün onu cânan
Ki mahcûb etti zâtına
Sever onu kamu cânân odur bu canların cânı
Ki câmi'dir kemâlâtı

Odur bu canların cânı odur serverlerin hanı
Çün ol sultân-ı kevneyndir
Odur gevherlerin kanı o bildi buldu sultânı
Ki sâdıktır risâlâtı

Odur sultan ki zâtından tecellî etti zâtına
Hüviyyetten hicâb açıp
Getirdi ilm-i gaybından zuhûra nûr-ı Sübhânı
Ki nâtıktır celâlâtı

Odur Subhan kim ol nûru musavver etti âlemde
Muzaffer fer müeyyed yed
Ki tâ sırr-ı mahabbetten erişe feyz-i Rahmânî
Ki vasl ede hayâlâtı

Odur Rahman ki rahmetten getirdi bir kalem evvel
Ola tâ ilmine mazhar
Ki yaza adını onun biline ilm-i Mennân'î
Buluna anda hâlâtı

Odur Mennân-i a'lâ kim ol ism-i a'zamın resmin
Ki unvân etmeğe adın
Getirdi levh-i mahfûzu ki yaza dîn ü Deyyânı
Ki def'ede mübâlâtı

Odur Deyyân-ı âlem kim getirdi arşı bir kubbe
Nitâkında kura hayme
Urucunun burucunda doğa ol şems-i Yezdânî
Ede mâha mübâhâtı

Odur Yezdân-ı âlem kim kodu sahnında bir kürsî
Ona vahdet sarâyında
Ki dârü'l-mülküne onun kura eyvân-ı Hannân'ı
Ki ref'ede mekânâtı

Odur Hannân u Allâm ol kim eflâkin muhîtâtın
Sala tâ merkeze sâye
Hıyâmın sâye-bân etti ere tâ devre devrânı
Tedâvire muhîtâtı

Muhît oldur ki Bâsıttır bısât-ı ferşi bast etti
Ayağı altına onun
Ki sathının firâşında kura tâ âlî eyvânı
Dike izzetle râyâtı

Çü düzdü işbu nâsûtu erişti emr-i lâhûtî
Gelip vahdânî sırrından
Ki bu pergâr-ı vahdette koya bir nokta insânı
Ona keşf ede sübhâtı

Bu insan sûreti ma'nâ ola tâ kıble-i âlem
Çün oldur mazhar-ı Hâdî
Kıla ol kıbleye ikbâl bilen mihrâb-ı rûhânî
Kabûl ola münâcâtı

Çün insan hıl'atın giydi saâdet tâcın urundu
Bu cismânî vilâyette
Binip pes devlet atına yürüdü tutdu meydânı
Basıp arzı semâvâtı

Pes andan minber-i arşta okuttu adına hutbe
Çü sultân eyledi onu
Kazıttı adına sikke kurup kürsîde lîvânı
K'ola a'lâ makaamâtı

Buyurdu cancağın eflâk zürâsının verâsında
Yasadı anda Mikâil
Buyurdu indi Cebrâil bile menşûr-ı Rabbânî
Ona vahy etti âyâtı

Leamruk tâcını urdu ridâ giydirdi levlâkî
Çün ikrâm eyledi ona
Berâtın verdi huccetten nişânın urdu bürhânı
Ki zabt ede reâyâtı

Kodu başında bir rif'at ki farkı geçti tâ fevka
Geçip tâk-ı muallâdan
Kodu mecmû-ı mevcûdât pes ayağına pîşânî
Çü gördüler kerâmâtı

Kodu alnında bir devlet kim onun devletinde halk
Gelip bu âlem-i mülke
Sebeb ol oldu buldular kamu in'âmı ihsânı
Saâdâtı siyâdâtı

Kodu kaşında bir hey'et ki sayd-ı kâyinât ede
Ki sayyâd-ı Samed'dir ol
Ki kirpikten hadengini atıcak ola kurbânı
Ala cümle beriyyâtı

Kodu gözünde bir san'at ki bir kerre bakışında
Tamâm etrâf-ı âfâka
Görürdü şark ile garbı ayân olurdu a'yânı
İmârâtı harâbâtı

Kodu sem'inde bir kudret ki Cebrâil'e emr olsa
Cenâb-ı lâ-yezâlîden
İşitirdi onu derhâl bilirdi vech-i Furkaan'ı
İşârât u ibârâtı

Kodu yüzünde bir tal'at ki her kim görsedi bir kez
Erirdi gövdede cânı
Sanırdı kim yanağında güneş ederdi seyrânı
Uçardı göğe zerrâtı

Kodu burnunda bir haslet kim ererdi meşâmına
Cemî-i âlemin tîbi
Husûsâ cennet-i Adn'in gelirdi rîhı elvânı
Ki mevc ururdu ravzâtı

Kodu dilinde bir hikmet kemâlince belâgatten
Kim ibtâl eyleyip sihri
Meânînin bedî'inden beyân ederdi tıbyânı
Edâ edip beyânâtı

Kodu kolunda bir kuvvet ki bir kabza gubâr ile
Helâk ederdi ahzâbı
Ne yere sunsa ererdi eriştirirdi dermânı
Savardı ondan âfâtı

Kodu sadrında bir kalbi kim ola ilmine mahzen
Gelip gayb ibtidâsından
Akıp deryâ-yı hikmetten dökerdi dilde Kurân'ı
Biline tâ nihâyâtı

Kodu kalbinde bir nûru kim onun şem'-i pertâbı
Ziyâsı in'ikâs edip
Ererdi düpdüz ekvâna kılardı onu nûrânî
Ki arşı ferşi cennâtı

Kodu ayağına kuvvet ki tayy-ı mümkinât ede
Ki hem tayy-ı zamân ede
Berâber ola arş u ferş geze bu cümle ekvânı
Kim irgüre hidâyâtı

Şu vaktindi bu ma'nîler ki yer yüzündedi ol mâh
Kim ol bedr-i kemâl idi
Kaçan kim göklere çıktı yüceldi tal'atı şânı
Dahi arttı dirâyâtı

Ne yere kalbi kim erse ererdi kalebi anda
Kim ol sadr-ı celâl idi
Onunçün iki saâtte gezipti cümle Keyvân'ı
Burâk u berk idi atı

Onunçün bir nefeste ol geçipti Beyt-i Makdis'ten
Ki maksûdu mukaddesti
Onunçün bir nazarda ol çıkıptı hadd-i imkânı
Odı aksâ-yı gâyâtı

Onunçün şer'i a'lâdır onun cümle şerâyi'den
Kim oldur seyyid-i âlem
Onunçün dîni nesh etti onun mecmû'-ı edyânı
Ki şâmildir diyânâtı

Onunçün ümmet- islâmın irürdi kadr-i a'lâya
Hem ondan nûr-ı Mevlâ'ya
Onunçün himmet a'lâmın yüceltip kurdu seyvânı
Eriştirdi himâyâtı

Onunçün Kibriyâ-yı zât nikaab açmış idi ona
Cemâlin arz edip her bâr
Onunçün vâsıl etmişti cihandan kendüye onu
Koyup mecmû-ı lezzâtı

Onunçün kendüye onu muhib mahbûb edinmişdi
Ki ayn-ı sırr-ı vahdetti
Onunçün vâcid ü mevcûd oluptu buldu vicdânı
Tevâcüdde vücûdâtı

Onunçün ona bildirdi ki vaslı yig fırâkından
Ki âlemde nazîri yok
Onunçün ona toydurdu k'ol ev bâkî bu ev fânî
Ki tükenmez beliyyâtı

Onunçün işbu âlemden sefer kıldı güzer kıldı
Kim ol ev yig idi bundan
Onunçün kodu bu mülkü bekaada tuttu evtânı
Niderler bu diyârâtı

Onunçün bahtiyâr etti ki bu da ihtiyâr etti
Kim oldur vâcib ü muhtâr
Onunçün ol da emn etti ki tuttu bu da îmânı
Ki beklerdi emânâtı

Onunçün pîşvâ olur geri bu cümle insâna
Ki zîrâ seyyidü'l-halktır
Onunçün irgürür Hakk'a bulurlar vasl-ı Hakkaanî
Bile envâ'-ı hâcâtı

Onunçün Yazıcıoğlu komuştur yoluna cânı
Ki kapısında bir kuldur
Onunçün fânî olmuştur bilelden işbu irfânı
Kılar ona tahiyyâtı

FASLÜN FÎ BEYÂN—I RÜ'YETİ'LLÂH

(Hakk'ı görmeye dâir)

Elâ ey hazret-i zâta delâlât isteyen insan
İşit pes intihâsından
Veyâ aksâ-yı lezzâta makaalât isteyen insan
Diyem ben müntehâsından

O bir Allâhu a'lâdır vücûd-ı kibriyâsından
Kim ol Allâhu ekberdir
Ki sübhâtı sarâyının serîri satvet-i sultan
Ridâ-i kibriyâsından

O bir sultân-ı eclâdur celâlette cilâ onun
Kim onundur zuhûr izhâr
Celâli bârigâhında cemâli âyet-i Rahman
Tecellînin cilâsından

O bir Rahmân-ı evlâdır ki lâhût-ı hüviyyette
Ulûhiyyet Cenâbında
Ki vahdâniyyet-i zâta celâli râyet-i Mennân
Ganîdir mâ-sivâsından

O bir Mennân-ı Mevlâ'dır ki vâlîdir müvâlâta
Mevâlîdir kamu âlem
Ol evlâ-yı vilâyette kemâli gâyet-i deyyân
Ol a'lâ-yı livâsından

O bir Deyyân-ı dânâdır o bir Hayy-ı tüvânâdır
Ki Kayyûm-ı âvâlimdir
O bir dârâ ve bînâdur kim oldur reh-nümâ Yezdan
Eder fazlı hüdâsından

O bir Yezdân-ı ekremdir keremden eder ikrâmı
kerâmetler verir her dem
Hem ona öyle lâyıktır kim ola hilm ile Hannân
Sala sâye himâsından

O bir Hannân-ı âlemdir ki cümle âlemin ilmin
Ki Allâmü'l-guyûb oldur
Nihâyetsiz hazâyinden kılıptır lûtf ile ihsan
Velî a'lâ senâsından

O bir mihsân-ı a'zamdır ki bu mecmû'-ı mevcûdât
Lisân-ı hâl ü kaalile
Nümûzârı atâsıdır kim oldur vâsiu'l-güfrân
O bî-pâyan atâsından

O bir gaybü'l-guyûb idi ki zâtı kenz-i mahfîdi
Ki didi küntü kenzen ol *
Cihânı eyledi izhâr ki zâhir ola tâ insan
Haber vere Hudâ'sından

Ridâsı kibriyâ idi izârı saltanat onun
Mukaddesti bilinmekten
Pes envârı vücûdundan tecellî eyledi efşân
Ki keşf etti ridâsından

Hazâyin kapısın açtı cihâna rahmetin saçtı
Ki ammü'l-feyz idi çünkim
Husûsa işbu insâna kim inzâl eyledi Furkaan
Bilindi Mustafâ'sından

Ona bildirdi Kur'ân'da ki bir gün yüzünü tahkîk
Hicâbın keşf edip nâgâh
Ayân edip bu gözlerle gözikiserdür ol Sübhan
Acısardur senâsından

(*) «Ben gizli bir hazîne idim.»

Gel imdi dinle zevk ile nice gözikiser Allâh
Bu zâhir gözlere anda
Ki tâ ben de bu tahkika diyem tâbende bir bürhân
Dola gözler ziyâsından

Pes evvel bil kim ol Allâh değildir cism ü cismânî
Ki zîrâ zâtı vâcibdir
Müberrâdır muarrâdır cihetten ol azimüşşân
kemâlince gınâsından

Münezzehtir tekâbülden vücûdu intibâ etmez
Ki zâtını gören gözde
Ki zîrâ işbu mezkûrât olurlar hassa-i ekvân
Süreyyâya serâsından

Meâ-hâzâ dürüsttür kim hicâbın inkişâf ede
Hicâbı nûr-ı â'zamdır
Gözüke hazret-i zâtı göre gözler ede îkan
Açıla ihtifâsından

Nitekim bedr olıcak ay be-gâyet rûşen olur ol
Görer onu görür gözler
Gözüke Hak dahi öyle taakkul eyleye ezhân
Aça yüzün hafâsından

Bu görmekte pes istidlâl ederler dinle kâmiller
Delâyil turgurup ona
Berâhin ile ederler onun isbâtını tibyân
İşit pes ibtidâsından

Bu isbâta iki meslek kodular kim ola tahkîk
Ola tâ müddeâ müsbet
Birin nakl ile bildiler birin akl eyledi iz'ân
Anı bildi esâsından

Budur nakl ile meslek kim ki Mûsâ dedidi erni
Şu vakt kim ağdıdı Tûr'a
Ki zâtına nazar kılam onu eyle bana i'lân
Görem onu ulâsından

Cevabında buyurmuştu kim ona Lenterânî Hak (*)
Ki fânî göz beni görmez
Ki yâ Mûsâ beni bunda görem sanma olup hayran
Geç onun sen hevâsından

Velî dağa nazar eyle mekânında durursa ger
Tecellî eyleyem ona
Göresin yüzümü sen de olasın vaslıma ferhan
Bulasın derd devâsından

Nazar kıldı görür dağa tecellî eylemiş bir kez
Henüz arş nûrunu açmış
Tutuşmuş odlara düpdüz yakar pâre pâre nîrân
İşitipsin edâsından

Dediler çünki şart etti dağın durmasını Allâh
Egerçi titrer idi ol
Ne şübhe eylese pes var dağın durmasına imkân
Koparsa ger binâsından

Pes onun zâtını görmek muhâl olmaya insâna
Bu âlemde o âlemde
Bu sözü ettiler tasdîk getirdiler buna îmân
İşitip müctebâsından

Suâl etti muhassıllar ki çün bunda görünmezdi
Egerçi var idi imkân
Niderdi pes taleb edip denildi hod onu nâdân
Bilirdi mâcerâsından

(*) «Beni göremezsin.» A'râf sûresi, 143. âyet.

Cevâb oldur ki aşk gâlib olup etti taleb onu
Ki aşka kimse hükm etmez
Ki zâhil oldu ilminden ki tâ vasla ere hicrân
Geçe cevr ü cefâsından

İkinci meslek oldur kim onu akl ile bildiler
Ki cümle kâyinât içre
Ki göze gözüken şey'in vücûdudur bilir vicdan
Bu ekvânın edâsından

Vücûdun ma'nîsi oldur hüviyyet ola her şey'e
Ki ya'nî ona şahs ola
Çü mümkin gözükür olsa gözüke sâni'-i ayân
Bu âlem mâ-verâsından

Onun çün göre bu gözler ola nûrânî bu yüzler
Görüp cennât-i Adn içre
Kimin irfânı artuksa ona göre vere evtan
Geçe varsa hatâsından

Suâl eder ki tâlibler erer mi kimsenin ilmi
Ledünnî ilmi de olsa
Onun zâtın hakîkatte ki idrâk eyleye fürsan
Doğan kişi anasından

Cevab etti muhakkıklar ki câyizdir kim ol Allâh
Çü kaadirdir heme şey'e
Yarada ilmi insanda hakîkatte ede itkaan
Ediptir asfiyâsından

Bu yer şol yer durur bunda tayındı nice ayaklar
Ki katı korkulu yerdir
Önet fikr et ta'akkul kıl tayınma sen de kıl îmân
Olasın murtazâsından

Niçin âkil olan kişi düşe pes zulmet-i cehle
Görürken ilmin envârın
Husûsâ kim resûlu'llâh getirdi gün gibi Kur'ân
Bilinir Ve'd-duhâsından

Egerçi künh-i zâtında diyiptir mâ arefnâk ol
Kemâlinden idi ol da
Ki hikmet bu idi k'ola ki Hakk-ı ma'rifet pinhân
Ki âlem enbiyâsından

Pes onu akl ile kimse nice idrâk ede kimdir
Bilinmez hadd ü resm ile
Ol a'lâdır kemâline erişmez tâ ebed noksan
Velî gör hak-nümâsından

Belî işbu kadar var kim gönülde asfiyâsının
Ki tâ olmayalar mahcûb
Musaffâ kıldı esrârın arıttı eyledi safvan
Bileler tâ safâsından

Pes andan kodu esrârı bu kez izzet bisâtında
Kim anda i'tikâf ede
Tecellî etti esmâ ve sıfâtından açıp unvan
Esip lutfu sabâsından
Erişti ma'rifet nûru bu esrâra tecelliden
Çü ârif oldu evsâfın
Pes işrâk eyledi onun içini dışını irfan
Erip fazlı fezâsından

Bu kez keşf etti esrâra o sübhâtını vechinin
Yüzü envârını açtı
Ki tâ selb ede bu sübhât ne denli var ise hüsban
Çıka zulmet kabâsından

(*) *«Seni lâyık olduğun şekilde bilemedik.» Hadis-i Şerif.*

Çü bu sübhâtına nâgâh gözünü açtı bu esrâr
Ki tâ küllî olaydı nûr
Gelip nâr-ı mahabbet pes yakıp yıktı ser ü sâmân
Eridi pes hayâsından

Bu kez künh-i celâlile Hak andan ihticâb etti
Ki künhin kimsene bilmez
Pes ol da hayret-i kübrâ içinde kaldı pür-ahzân
Onun derdi belâsından

Gelip deryâ-yı hayrette be küllî oldu müstagrak
Çü tâlibdi ona daldı
Komadı Kibriyâ anda ne cism ü resm ü ism ü san
Ona gâyet fenâsından

Ki her gâh hıtta-i künh-i celâle eylese ikbâl
Yüzün dergâhına tutup
Basîret gözü dehşetten olurdu perdede sekrân
Umardı merhabâsından

Geri her gâh ki dehşetten çevirse yüzünü dönse
Kapı açılmasa ya'nî
Ümîdin kesse lûtfundan erişmez sansa hîç ihsan
Görür ermez salâsından

Cemâlinden serâ-perde açıp geri nidâ eder
Kim ey bizi seven âşık
Ümîdin kesmegil bizden bu yolda olmagıl nedman
Haber verir nidâsından

Pes ol esrâr onu çünkim işite lûtfu dilinden
Ferah bulur bu kez cânı
Olur bu ortada hayran kalır bu sözde sergerdân
Yüzü bilmez kafâsından

Gehî redd kabûl içre gehî men' u vusûl içre
Bilinmez neyleye sini
Gehî vasl u husûl içre düşüptür derde bî-pâyân
Yanıptır ibtilâsından

Gehî ol ma'rifet bahri gelir igrâk eder onu
Çü başından aşıptır su
Gehî nâr-ı mahabbetten be-küllî cân olur büryân
Geçip havf u recâsından

Bu derd ile bu âlemden giderler şöyle âşıklar
Yana yana bu odlara
Ki tâ bir gün visâl ere erişe derdlere derman
Bulalar tâ likaasından

Gel imdi gör ne vech ile eser ere visâlinden
Ki uşşâk ere ma'şûka
Ne vakt ikbâl ede yâ Rab aceb ol bahtulu devran
Bekaa ere bekaasından

Rivâyettir Ömer oğlu ki Abdu'llâh ayıtmıştır
Meger bir gün kim ashâba
Haber verdi resûlu'llâh ne dir ol canlara cânan
İşit ol şâh hümâsından

Buyurdu cennet ehlinde en ednâ menzili olan
Egerçi kamu a'lâdır
Sarâyı ola cevherden serîri dürr ile mercan
Kim a'lâdır behâsından

Nazar ede cinânına hem ezvâca naîmine
Tefâhür birle cennette
Hadem birle serrine ede bin yıl kadar seyran
Giyip türlü libâsından

Velî ekrem kul oldur kim nazar kıla sabah akşam
İki kez günde ol Hakk'a
Yüzünü göre Allâh'ın ona vaslın kıla erzan
Be-gâyet irtikaasından

Pes uşbu âyeti andan okudu etti istişhâd
Sözüne tâ delil ola
Edindi onu istidlâl ol istidlâli istihsan
Verip canlar gıdasından

«Nice yüzler vardır ki o gün (kıyâmette) güzelliği ile parıldar.» «(O yüzler), Rab'lerine bakarlar.» *

Sahâbiden dediler kim kamumuz yâ Resûla'llâh
Hakı cennet makaamında
Aceb göremiyüz onu bula mı cümlemiz rıdvan
Erişe mi rızâsından

Buyurdu kim bel onu görürsüz işbu gözlerle
Gümansız cennet içinde
Dedi ona nişân olsa yâ olsa akl ile mizan
Eser olsa sehâsından

Buyurdu bedr gecesi kişi görmeye mi ayı
Eger gözü görer olsa
Dedi şeksiz onu görür açık olursa ger eyvan
Bulut gitse semâsından

Buyurdu kim bu ay onun yarattığı durur çünkim
Yarattı nûr için onu
Ol öyle gözükür olsa nazarda eylese cevlân
Semâsının zürâsından

(*) *Kıyâme sûresi, 22., 23. âyetler.*

Ol Allâhu Taâlâ hod dahi a'zam durur ondan
Kim ol bir pertevindendir
Pes onu cennet içinde göremez kalmaya bir can
Fakîr ü agniyâsından

Demiştir dinle kâmiller olur halk anda dört esnaf
Ne denli var ise insan
Birisi mürselîndir kim bulardı sâhibü'l-edyân
Halâyık müktedâsından

İkinci enbiyâdır kim habercilerdi Allâh'tan
Ki bir bildirdiler onu
Üçüncü evliyâdır kim olurlardı bular erkân
Cihânın evliyâsından

Budur dördüncüsü onun ki mü'minler idi bî-şek
Hak'ı tevhîd ederlerdi
Gelipti devr-i Âdem'den erince âhire ezman
Sağından mübtelâsından

Otura işbu dört esnâf bu kez cennât-ı Adn içre
Muazzezler muallâlar
Kesîb-i ebyaz üstünde kamu yer yer tutup meydan
Avâm u etkiyâsından

Otura cümle mürseller menâbirde muazzezler
Erip aksâ-yı i'zâza
Bile hem enbiyâ saf saf mükerremler kamu ihvan
Sâfiyden evsıyâsından

Otura evliyâ cevkı muallâ tahtlar üstünde
Erip a'lâ-yı ta'zîme
Otura bile âlimler kamu saf saf olup akrân
Celîden ahfiyâsından

Otura cümle mü'minler gelip yer yer merâtibce
Erip evlâ-yı ikrâma
Eger ezvâc eger ensâl eger ahbâb eger ahdân
Kesilmez âşinâsından

Gele cümle melâyık hem ihâta ede insânı
Ayağın duralar saf saf
Kamu yüzler tutup ona küyerler k'irişe ferman
Suna vaslı sakaasından

Cemîi muntazır ona celâli perdesin Allâh
Kemâl-i lutf edip nâgâh
Ne vaktin keşf ede bir kez cemâlin göstere tâbân
Eriştire vefâsından

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûru eclâdır pes envâr-ı tecellîden

FASLÜN Fİ'Z-ZEVVİRİ'L-A'ZAM

(En büyük vuslat)

Elâ yâ eyyühe'l-ahbâb ehibbû fâtihe'l-ebvâb *
Ecîbâ dâiye lillâh enibû yâ uli'l-elbâb

Elâ yâ eyyühe'l-uşşâk resid ân dem ki ân ma'şûk **
Serâperde ber endâzed be-perdâzed sarây ebvâb

(*) *Âgâh olun ey dostlar, kapıları açanı sevin. Allâh'ın da'vetçisine icâbet edin. Ey akıl sâhibleri töbve edin.*

(**) *Âgâh olun ey âşıklar ki o sevgilinin, perdeleri atarak vuslat sarayının kapılarını açacağı an gelmiştir.*

Elâ yâ eyyühe'l-müştâk erişti va'de-i mîsâk *
Pes ister gâyet-i eşvâk ki mahbûbe ere ahbâb

Ki mahbûb-ı hakîkîden seher-gâh erdi bir mahbûb
Sebâsının safâsından nesîmin eylemiş sînâb

Gel ey cân ilini imdi veren cânâna yağmaya
Gel ey dermânını derde nisâr eden kişi deryâb

Gözün aç ma'nî nâzına kulağ ur nâzı râzına
Yüzün tut râzı sâzına ki söze sûz ola tîz-âb

Gelip açmış nikaabını götürmüş hep hicâbını
Getirmiş şol kitâbını ki yazmamış onu küttâb

Muattar zülfü devrinde komuş bir nokta-i müşgîn
Ki ya'nî yüzü dârında bu nokta feth ede bir bâb

Bu nokta sırr-ı vahdetten haberler vere uşşâka
Ki bu yüzün tavâfından sizi nice yığar bevvâb

Şu vaktten kim kalem birle yazıptı levh-i mahfûza
Bu âlem irtisâmından merâsim resm edip tevvâb

Ki tâ ona degin kim siz gelip fa'nî sarây içre
Konup göçüp gelip bakî sarâyı vereli Vehhâb

Nice yüz yıl oldu kim yanıp aşkı hayâlinde
Hevâ-yı hû-yı yâ Hû'da dökersiz yüzlere seylâb

Demidir nûr ola bu nâr cigerden söyine enyâr
İrüre manzara envâr erişe sâhile gark-âb

Ayıttı ona pes âşık nedir bilmezven ol mahcûb
Kim ona âşık âyîne onun aşkı buna mihrâb

(*) Âgâh ol ey iştîyâk sâhibi.

Dedi ondan dahi ezhar ne vardır kim ola mahfî
Ki mecmû-ı mezâhirden açıptır ona ol cilbâb

Ayıttı nice ezhardır kim andan mahfî yok nesne
Ki gözler zâtına ermez mezâhirden atar nüssâb

Dedi mihri hevâsında mezâhir ona bir zerre
Onun hüsnü safâsında Aden bir katre-i sîm-âb

Ayıttı gâh nefy eder beni isbât eder gâhî
Besâ sergeşteyem ben nefy ü isbât ortasında âb

Dedi çün ferd durur ma'şûk iki alemde hüsn ile
Gerek kim ferd ola âşık iki âlemden ola gâb

Ayıttı zâtına mahvem sıfât-ı hüsnü bilmezvem
Sıfâtın şol kişi bilir ki zâta olmaya pertâb

Dedi aşkı zülâlinin humârından cihan ser-mest
Ol ol mettâne gözlerden neberd eder kamu ahzâb

Ayıttı ben de bu derdden yanarvan aşkı oduna
Ki dermansız belâsının olupvan derdine nessâb

Dedi âşık ona derler ki başından onun sevdâ
Ebed hiç gitmeye kat'â ve illâ ol ola kallâb

Ayıttı bu ne sırdır kim ebed giryân ola âşık
Çeke ma'şûk onu aşka taka zencîrine kullâb

Dedi aşka zevâl ermez ki zîrâ hüsnü ma'şûkun
Belâ-yı lâ-yezâlîdir yakar uşşâkı demez tâb

Ayıttı intihâ aşka niçin olmayısar Bârî
Husûsâ ben fenâ olsam kim ola anda pes nakkaab

Dedi sen ona mazharsın mecâz adına âşıksın
Hakîkatte odur ma'şûk u aşk âşık kalanı kab

Ayıttı çünki bir âdem vücûdum yok hakîkatte
Neden dedi bana insan neden urdu bana elkaab

Dedi ben ayn-ı ma'nîsin ki bu hejde hezâr âlem
Geliptir sana bir sûret ki senden aka bu mîzâb

Egerçi senden ulu kul onun yoktur kapısında
Velî sencileyin yoktur belâlar okuna evvâb

Ki kudsîlerde aşk varsa velî derdin vücûdu yok
Geri derdin durur derman geri derman sana gird-âb

Sana vermişti bir can ol kim ol bulaydı cânân ol
Erincek sırr-ı Subhân ol edeydi ondan isticlâb

Sana vermişti bir kalb ol k'ideydi sevgisin celb ol
Kılaydı gayrını selb ol edeydi aynın istîtâb

Sana vermişti bir akl ol bileydi akl ile nakl ol
Kıyâsa veredi şekl ol biline sâdık u kezzâb

Sana vermişti bir nefs ol alaydı eline kavs ol
Nedir göreydi firdevs ol olaydı ni'metin kessâb

Sana vermişti bir cism ol sana etmiş idi kısm ol
Kim insân adını ism ol uruna seyr ede ahkâb

Senin zâtın çü kaabildi cemâline mukaabildi
Senin lâbüd sıfâtında kodu pes cezbe-i cezzâb

Senin gibi dahi mevcûd yaratmamış durur ma'bûd
Ki sensin ortada maksûd sözümü etme istigrâb

Senin cismin hamîrini belâlarla yogurmuştur
Senin cânın zamîrini cefâdan etti istî'âb

Senin âhın havâsında geri sensin yanan oda
Senin yaşın denizinde geri sensin dönen dolâb

Senindir pes geri derman senindir akl ile îman
Senindir ol yüce Rahman senindir devlet ü ahsâb

Senindir hâsılı dergâh senindir hâsılı Allâh
Senindir hâsılı ol şâh sözümü kılma isticâb

Senin ma'bûdun oldur pes senin maksûdun oldur pes
Senin meşhûdun oldur pes hicâb yok arada hüccâb

Kadem bas kulle-i Kaafa kayıkma Kaafa ahkaafa
Nazar kıl hâ ile kaafa velîkin eyleme i'câb

Sen ol sultân-ı kevneynsin ki bu mecmû-ı masnûât
Sana eczâ ve a'zâdır kimi ümmet kimi ashâb

Sen ol mahbûb-ı hazretsin seni etti habîb evvel
Dönüp mahbûb olup kendi sana açmış durur enkaab

Cihan câm-ı nümâ-yı Hak durur etti tecellî zât
Ki tâ kendi cemâlini şuhûd edip ola hattâb

Sen ol gözgünün içinde gözüken nûr-ı a'zamsın
Vücûdun hep onu söyler eger îcâz eger itnâb

Sıfat-ı hüsne bakmagıl velî hüsn-i sıfâta bak
Ki şemse ay ayına ol aya âyîne-i mehtâb

Kamu âlem durur mahcûb kimi gâlib kimi mağlûb
Kimi ef'âle kalmıştır kimi evsâf ile tarrâb

Kimi esmâyı meyl eder müsemmâdan haber bilmez
Kimi nisbette kalmıştır kimisi gözetir ensâb

Kimi cennâta kalmıştır kimi ravzâta kalmıştır
Kimi lezzâta kalmıştır ki yer unnâb ile a'nâb

Kimi ekvâna kalmıştır kimi elvâna kalmıştır
Kimi eyvâna kalmıştır sever vildân ile etrâb

Çü sözünü o mahbûbun be-küllî dinledi âşık
Murâdın anladı bir bir dedi imdi yeter tab tab

Dedi bunlar niçin mahcûb olurlar çün mezâhirdir
Gerek kim mazharın gözü edeydi onu istishâb

Ayıttı her kişi mazhar düşüptür bir bir ismine
Ol ismi gözetir ancak ona açmış durur ehdâb

Dedi bunlar hicâbı pes tuta mı kendi nefsinden
Ve yâhut Hak hicâb etti bularda komadı eczâb

Ayıttı bu işi bunlar ne Hakk'a edeler isnâd
Ne nefsinden tutup küllî ne gayre edeler îcâb

Dedi kimden durur pes de kamu ef'âl ile akvâl
Bu kalbi kalebi bildir kim eder imdi istiklâb

Ayıttı Hak mukaddestir izâfât u taayyünden
Halâyık hod kamu âciz egerçi düştüler esbâb

Velî her şahsa bir ismi musallat eylemiştir Hak
Pes ol ismi hâkimdir eger a'câm eger a'râb

Budur el-hâsıl ol Allâh tecellî edip esmâdan
Avâlim üstüne düpdüz kodu esmâsını erbâb

Onunçün her ne ismi kim ne işi iktizâ etse
Bu şahs onu gelir işler o terkîbi eder i'râb

Velî sen câmi' u mecmû-'ı esmâ ve hakaayıksın
Onunçün zâta mazharsın ki sensin mecmau'l-âdâb

Kanı ol zevk-i rûhânî ki bunda bula rûh onu
Seve ol vech-i Subhân'ı vücûdun ede istihbâb

Bu andandur ki bu âlem bir insan gibidir şeklâ
Sen onun cânı cânısın ki sensin merkez-i aktâb

Pes irgür bunları zinhâr o sultânu s-selâtine
Ki mikdarınca her biri bula feyzine istîcâb

Çün ol mahbûb-ı Hakkaanî o mahbûb-ı hakîkîden
Gelip etti sözün bir bir lisân-ı hâl ile işrâb

Bu mahbûb ol idi bil kim onun hüsnü kemâlinden
Hayâlidi ki ma'nâda ederdi hâlini işhâb

Bu âşıkta şu âşıktı kim ol sırr-ı Muhammed'di
Çün andan bildi bu remzi dedi meştâb pes meştâb

Ol idi kim alıp vardı kamu efrâd-ı insânı
Ki tâ sultânı göstertip ola sâkî suna ekvâb

Pes ere emr-i Subhânî pes ere fazl-ı Rahmânî
Döküle hûn-ı sultânî ola mengâbe hâbe hâb (*)

Şu denlü ihtisâs ere ki gözler görmedik ola
Hayâl irgürmeye ona ne uyanık ne ender-hâb

Şu denli mâide ere taâmından şarâbından
Kim onu tatmadık ola kamu cennette şeyh u şâb

Kaçan kim olalar fârig yemek içmek safâsından
Gele anda şu hıl'atlar ki nurdan ola tâc esvâb

Şol ihsanlar ede anda kim idrâk etmeye kimse
Sağışın saymaya aslâ hesâb u satır-ı usturlâb

Nitekim kendi buyurdu ki sâlih kullarım içün ben
Şol eşyâyı yarakladım ki bilmez sağışın hüssâb

Ne onu gördü hiç gözler ne işitti kulaklar hiç
Velâ kalb-i beşerde ol hutûra kurmadı etnâb

(*) Gâib olan, bir şey elde edemez.

Kaçan kim olalar fârig bu ihsandan dahi bunlar
Varalar bir kesîbe kim kim ak müşgden ola atyâb

Tuta her birisi bir yer kim a'lâda kim ednâda
Kimi a'zam kimi a'lem kimi âlim kimi tüllâb

Zihî Allâhu evlâ ol zihî Allâhu Mevlâ ol
Zihî Allâhu a'lâ ol neler tasvîr eder ber-âb

Celâli kadri a'lâdır çün etvâr-ı tecellîden
Cemâli nûrı eclâdır pes envâr-ı tecellîden

Meger gözükmek ister Rabb-i a'lâ
Tecellî eyleyip ol Hak Taâlâ

Meger gözükmek ister zât-ı Vehhâb
Eserden tâ erişe ayna ahbâb

Meger gözükmek ister bir ganî zât
Biline tâ nedir aksâ-y lezzât

İşit imdi nedir der zâta behhâs
Tecellîde ne resme oldu ebhâs

Görüne tâ muayyen nûr-ı behhâc
Buluna şübhesiz tâ sırr-ı vehhâc

Dediler zâta ermez remz-i bevvâh
Onu keşf ile bilmez levh-i levvâh

Hafîdir ermez ona akl-ı ressâh
Celîdir lîki ayn irgürmez eşyâh

Hemin dillerde ona söylenir ad
Onundur sermed ü âzâl ü âbâd

Onu bildüm diyü gönül olur şâd
Bilen oldur gönülü eder âbâd

Çü bilmek bilmemektir dedi ebrâr
Harâm oldu pes anda keşf-i esrâr

Fenâ fi'z-zât olanlar bildiler râz
Ki dillerden hüve'z-zâtu der âvâz

Çün onu ol bile bilmez ola nâs
Bu yerde kimse pes çınratmaya tas

Tecellî ayağına ko velî baş
Elin ala diye tahsîn ü şâbâş

Tecellî ona derler kim o gavvâs
'Gele gayb-ı hüviyyetten ayân hâs

Taleb ede zuhûr izhâr o Feyyâz
Kemâlin göstere tâ cevher a'râz

Mecâza nokta kosa devre hattât
Hakîkî noktaya devr ola enmât

Ene'l-Hak'ta hüve'l-Hak olsa lehhâz
Ene'l-Hak mahv ola Hak ede ilhâz

Hakîkatte budur insâna neffâ'
Kişide üç kemâlât ola lemmâ'

Biri budur ede eşyada iblâg
Hakikatçe bile olmaya demmâg

İkinci bu ki bile Hakk'a evsâf
Dışı gibi ola içi dahi sâf

Üçüncü nûr ede zâtında işrâk
Temekkünde vücûdun ede ıgrâk

Kaçan bu üç kemâli kılsa idrâk
Hiç onun kalmaya gönlünde işrâk

Pes ona hâsıl ola on yedi hâl
Bu ahvâlden biline cümle ahvâl

Biri budur Hak ona ede i'lâm
Kemâl'i câmi' ola çöze a'lâm

İkinci bu tecellî ede Rahman
Ola irfân ile deryâ-yı umman

Üçüncü bu tecellî eyleye Hû
İki âlemde de seyyid ola o

Çü bu ihsânı ede hazretu'llâh
Görüne ol kişide kudretu'llâh

Diye Allâh demeye asla lâ lâ
Nazar bırakmaya gayrına illâ

Bula sırr-ı şerîatten ola bay
Dola nûr-ı hakîkatten ola ay

Tecellî ede ona cümle esmâ
Ayağına gele mecmû'-ı na'mâ

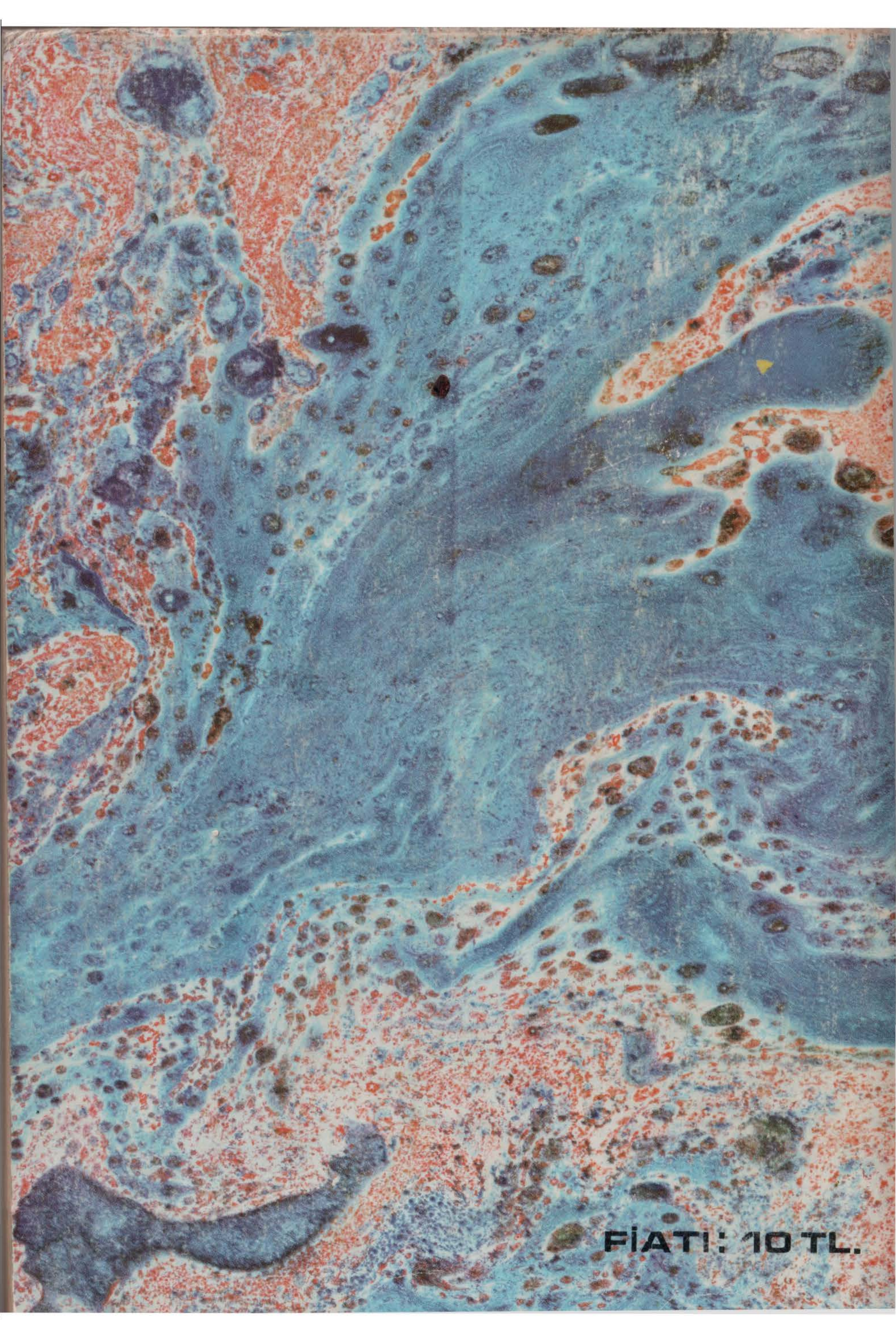
MECİSÜ'N-NÛR

(Nur meclisi)

Gel imdi ey sûhen-perdâz ne der dinle ulü'l-ârâ
Kıl andan hazrete pervâz göresin nazret-i serrâ

Dediler ehl-i hikmet kim yoğ iki nesneye gâyet
Birisidir cemâl onun birisidir beyân-ârâ

Eger hüsn ü cemâl ise nihâyet yok kemâline
Veger vasf u beyân ise yoğ ona gâyet-i garrâ

FİATI: 10 TL.